

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra historie

Sídliště kultury s vypíchanou keramikou
na jižních předměstích Olomouce

Bakalářská práce
Libor Janík
Studijní obor: Archeologie
Kombinované studium

Vedoucí práce: Mgr. Pavlína Kalábková, Ph.D.

Olomouc 2024

Údaje o bakalářské práci studenta:

Studijní obor: Archeologie, kombinovaná forma studia

Osobní číslo: F180178

Název práce: Sídliště kultury s vypíchanou keramikou na jižních předměstích Olomouce

Název v angličtině: Settlements of the Stroked Pottery Culture in the Southern Suburbs of Olomouc

Anotace: Bakalářská práce se zabývá osídlením neolitické kultury s vypíchanou keramikou v olomouckých městských částech Povel, Slavonín, Nemilany. Předmětem této práce je zpracování archeologických nálezů ze záchranných výzkumů, které na těchto lokalitách provádělo Archeologické centrum Olomouc a územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu v Olomouci. Stěžejní část práce je věnována zpracování keramického materiálu datovaného do období kultury s vypíchanou keramikou. Součástí práce je také popis zkoumaných území a jejich přírodních podmínek, nástin dějin bádání a současný stav poznání kultury s vypíchanou keramikou. Závěr práce je věnován zařazení získaných poznatků do širšího regionálního kontextu. Práce je doplněna grafy, fotografickou a kresebnou dokumentací movitých nálezů.

Klíčová slova: archeologie, kultura s vypíchanou keramikou, Olomouc, Nemilany, Povel, Slavonín

Summary: Bachelors thesis deals with the settlements of the Stroked Pottery Culture in the southern suburbs of Olomouc: Nemilany, Povel, Slavonín. The main purpose is elaboration and evaluation of material from archaeological rescue excavations. Part of the thesis descript natural environment, history and state of research of the Stroked Pottery Culture. Further the thesis contains an analysis of the settlement structure in the Olomouc microregion. This work is supplemented by graphs, drawings and photographic documentation.

Key words: archeology, Stroked Pottery Culture, Olomouc, Povel, Slavonín, Nemilany

Přílohy vázané v práci: tabulky, mapy, grafy, kresebná dokumentace

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a používal jsem pouze informační zdroje uvedené v seznamu.

V Olomouci 9. května 2024

.....

Libor Janík

Na tomto místě bych chtěl poděkovat především vedoucí své bakalářské práce Mgr. Pavlíně Kalábkové, Ph.D. za její cenné rady, pomoc, ochotu a trpělivost. Dále děkuji Mgr. Haně Dehnerové z Národního památkového ústavu ú. o. p. v Olomouci za zapůjčení materiálu a poskytnutí terénní dokumentace. Za zapůjčení materiálu děkuji také Mgr. Marku Kalábkovi a Mgr. Martině Krškové z Archeologického centra Olomouc. Rovněž chci poděkovat Mgr. Martinu Moníkovi, Ph.D. za vypracování petrografické analýzy a v neposlední řadě děkuji svým spolužákům a především rodině za jejich podporu.

Obsah:

1. Úvod a cíle práce.....	7
2. Vymezení zkoumaného území.....	8
3. Přírodní podmínky.....	9
4. Přírodní podmínky neolitu.....	11
5. Dějiny bádání.....	12
6. Historie výzkumů VK na Olomoucku	14
7. Historie neolitického bádání na lokalitách.....	17
7.1 Povel.....	17
7.2 Slavonín.....	18
7.3 Nemilany.....	19
8. Kultura s vypíchanou keramikou – současný stav poznání.....	22
8.1 Název kultury, geografické rozšíření a časové zařazení.....	22
8.2 Sídlištní areály.....	23
8.3 Sciokultovní architektura – rondely.....	26
8.4 Pohřební areály.....	27
8.5 Movité artefakty.....	29
8.6 Importy.....	31
8.7 Periodizace.....	32
8.7.1 Starší stupeň.....	33
8.7.2 Mladší stupeň.....	34
9. Metodika zpracování.....	36
10. Popis výzkumů.....	37
10.1 Povel – ul. Janského.....	38
10.2 Slavonín „Na Dvorském“.....	39
10.3. Nemilany – ul. Kožušanská.....	40
10.4 Nemilany – ul. Bylinková.....	42
10.5. Nemilany – ul. Rudolfa Chorého.....	43
11. Analýza movitých nálezů.....	44
11.1 Keramický materiál.....	44
11.2 Kamenná industrie.....	51
11.3 Mazanice.....	51

11.4 Osteologický materiál.....	52
12. Zhodnocení keramického materiálu – datace nalezišť.....	53
13. Zhodnocení objektů 262 a 268 v Nemilanech ul. Kožušanská.....	54
14. Závěr.....	54
15. Informační zdroje.....	55
Přílohy bakalářské práce	

1. Úvod a cíle práce

Jedním z hlavních cílů této bakalářské práce je charakterizovat osídlení kultury s vypíchanou keramikou (dále případně VK) na jižních předměstích Olomouce. Konkrétně se jedná o katastry Povelu, Slavonína a Nemilan. Tato charakteristika bude provedena na základě zpracování a vyhodnocení materiálu, který byl získán během archeologických záchranných výzkumů. Tyto výzkumy provádělo v Nemilanech a Slavoníně Archeologické centrum Olomouc (dále případně ACO) a v městské části Povel Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště Olomouc (dále případně NPÚ).

Dalším cílem práce bude zahrnout získané nové poznatky do již známého kontextu sídelní struktury kultury VK na Olomoucku.

V úvodních kapitolách se budu věnovat vymezení zkoumaného území, a jeho přírodním podmínkám, čímž mám na mysli území tzv. Velké Olomouce. Přírodní podmínky jednotlivých lokalit pak budou blíže popsány v kapitolách náležejícím jim samotným. Další kapitolu budu věnovat všeobecným dějinám bádání o kultuře VK, ve které bych chtěl vystihnout důležité mezníky vývoje poznání a zmínit alespoň ty nejvýznamnější badatelské osobnosti. V následující kapitole přiblížím již známé lokality s nálezy VK v rámci olomouckého mikroregionu. V kapitole s názvem Současný stav poznání shrnu dosud známé znalosti o kultuře VK. Věnovat se budu sídlištím, pohřebištím, artefaktům a současně uznávané periodizaci.

V následujících kapitolách přistoupím k popisu jednotlivých výzkumů a jejich terénních situací.

Stěžejní část práce se bude zabývat zhodnocením movitého materiálu získaného během výzkumů. Na základě charakteristických znaků jednotlivých fází se pokusím materiál správně chronologicky zařadit a začlenit do sídelní struktury.

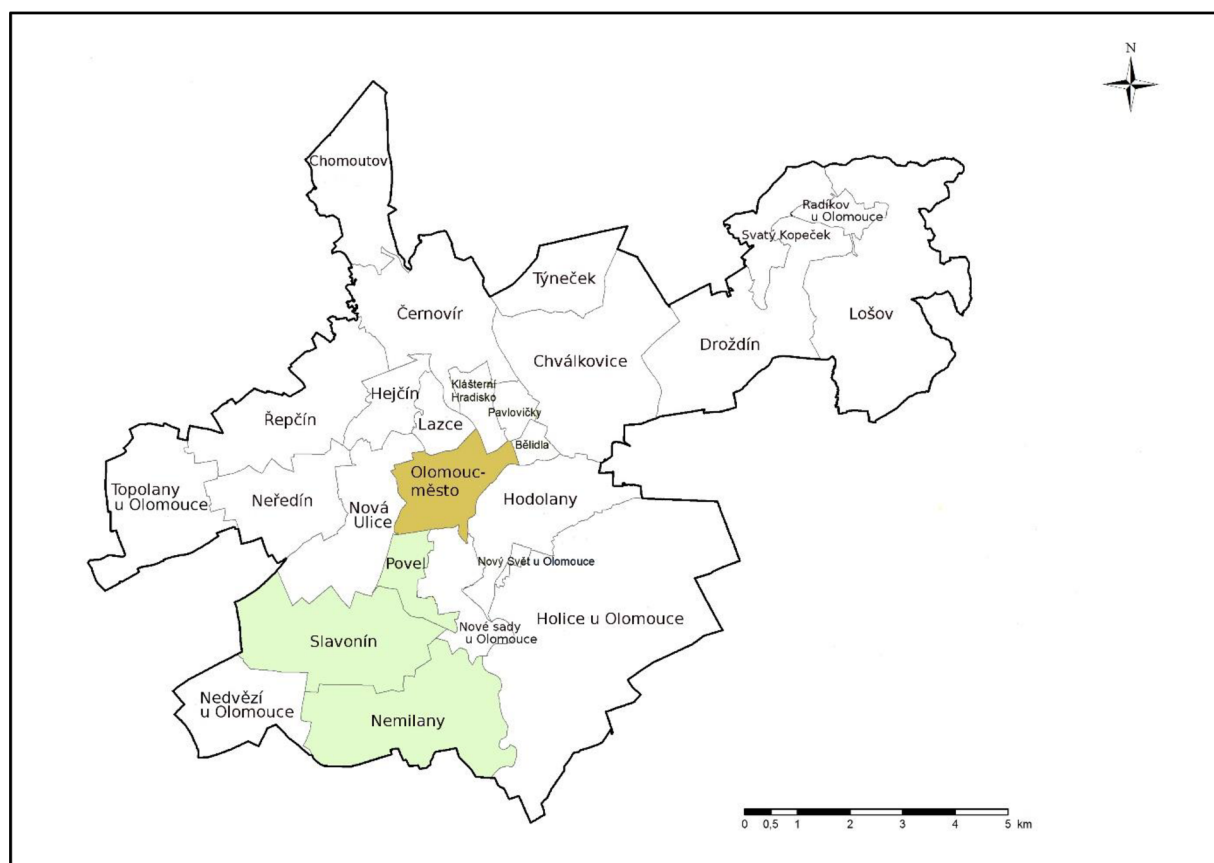
Na závěr této práce bych chtěl sestavit katalog lokalit kultury VK olomouckého mikroregionu.

V přílohách práce bude databáze keramického materiálu, kresebná a fotografická dokumentace movitého materiálu a vyobrazení půdorysů a profilů pořízených během výzkumů.

2. Vymezení zkoumaného území

Všechny zpracovávané výzkumy, kterých se tato práce bude týkat, byly realizovány na lokalitách v městských částech Olomouce, nacházejících se jižním až jihozápadním směrem od historického centra města. Zájmovým územím budou tedy městské části Povel, Slavonín a Nemilany. V rámci osídlení kultury s vypíchanou keramikou pak bude sledovaným územím také území tzv. Velké Olomouce a nejbližších obcí k ní přilehlých (okr. Olomouc).

Olomouc je statutární město ležící na střední Moravě ve střední oblasti Hornomoravského úvalu. Rokem 1919 se toto historické město začalo rozrůstat připojováním sousedních obcí. Povel byl přičleněn k Olomouci již v roce 1919. V roce 1974 následoval Slavonín a Nemilany v roce 1975.

Mapa 1: Olomouc a její městské části (dostupné na:

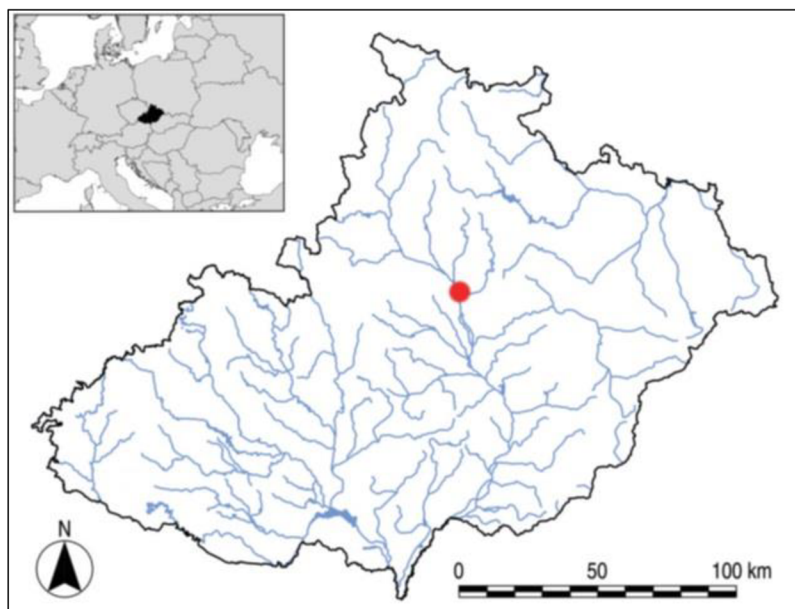
<https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/uzemni-vyvoj-mesta-olomouce>, 22.7. 2023)

3. Přírodní podmínky

Město Olomouc se rozprostírá jak na rovinatém terénu nivy řeky Moravy, tak i na vyvýšeninách nad ní. Z geomorfologického hlediska se pohybujeme v oblasti Hornomoravského úvalu, který je součástí Západních Vněkarpatských sníženin. Úval je orientován SSZ–JJV směrem. Je vyplněn neogenními a kvartérními usazeninami, kde mezi nimi místy vystupují ostrůvky hornin Českého masivu. Průměrná nadmořská výška je 225, 8 m (DEMEK a kol. 1965, 220; DEMEK a kol. 2006, 157). V chladných obdobích pleistocénu zde probíhala silná eolická činnost, kdy opakovaně docházelo k silnému ukládání spraší a sprašových hlín (ZAPLETAL 2009, 14). Úval pokrývají černozemě, nivní půdy, hnědozemě a hnědé půdy s podzoly na terasových uloženinách (TOMÁŠEK 2000, Půdní mapa České republiky – složená příloha). V Olomouci se nacházejí tři základní geomorfologické jednotky – Středomoravská niva, Žerotínská rovina a Křelovská pahorkatina (ZAPLETAL 2009, 14).

Hlavní vodotečí je řeka Morava, pramenící na jižních svazích Kralického Sněžníku. Olomouc leží na jejím středním toku. Rovinatý terén říční nivy dosahuje šířky 4–4,5 km a je tvořen souvrstvím šterkopísků na které nasedají povodňové sedimenty. Před vstupem do města se od řeky Moravy odděluje její rameno – Mlýnský potok, které se pak v Nových sadech s Moravou opět spojí. Z ostatních vodních toků je v Olomouci významná ještě řeka Bystřice, levostranný přítok Moravy (ZAPLETAL 2009, 14).

Mapa 1: Území Moravy s vyznačenou polohou města Olomouce.

Katastrální území městské části Povel se nachází v oblasti Středomoravské nivy. Středomoravská niva má nížinný ráz, neboť se jedná o akumulární rovinu řeky Moravy (ZAPLETAL 1999, 13). Nadmořská výška se zde pohybuje v rozmezí 210 až 220 m. Koryto řeky Moravy je v dnešní době od lokality na Povelu vzdáleno vzdušnou čarou přibližně 1,2 km. V minulosti touto částí města protékala také říčka Povelka. Svým tokem oddělovala Povel od východnější městské části – Nových sadů. V roce 1943 už je v literatuře uváděna jako zčásti zasypaná (SCHULZ 2012, 9). Geologické podloží tvoří kvartérní pokryv – fluviální písčité hlíny s příměsí štěrků, na které nasedá modální fluvizem. Malou část katastru na jihozápadě katastru pak tvoří spraše a sprašové hlíny pokryté luvickou černozemí (dostupné na: <http://mapy.geology.cz/pudy/>; <https://mapy.geology.cz/geocr25/>, 7. 4. 2024).

Jihozápadně od Povelu se hned v těsném sousedství nachází městská část Slavonín. Z geomorfologického hlediska se tento katastr rozkládá ve dvou jednotkách. Zčásti v již výše zmíněné Středomoravské nivě a zčásti v Křelovské pahorkatině. Křelovská pahorkatina představuje nížinnou pahorkatinu, která je založena na neogenních a kvartérních sedimentech (ZAPLETAL 1999, 13; 2014, 14). Nadmořská výška v katastru Slavonína značně kolísá a pohybuje se od 209 do 240 m. Obcí protéká od severozápadu k jihovýchodu potok Nemilanka. Řeka Morava je od lokality „Na dvorském“ vzdálena přibližně 2,5 km. Geologické podloží tvoří ve východní části katastru fluviální písčité hlíny s příměsí štěrků, na které nasedá fluvizem glejová a fluvizem modální. V severní části je podloží tvořeno jílovitými písky a štěrky. Především v západní části byly naváty spraše a sprašové hlíny. Půda je zde tvořena černozeměmi – arenickou, luvickou a černickou (dostupné na: <http://mapy.geology.cz/pudy/>; <https://mapy.geology.cz/geocr25/>, 7. 4. 2024).

Nemilany se nachází 3,5 km jižně od města Olomouc. Katastr obce leží v Křelovské pahorkatině, konkrétně ve spodní části zlomu Křelovsko – Blatecké sprašové plošiny. Část vesnice se rozprostírá na rovině, jejíž nadmořská výška se pohybuje kolem 208 m a která v západní části obce stoupá až k 255 m (HUŠKA – KALÁBEK – URBÁNEK 2011, 5,7). Od severozápadu na jihovýchod protéká intravilánem obce potok Nemilanka, řeka Morava je potom od lokality vzdálena asi 1,5 km. Podloží je v Nemilanech tvořeno sprašmi kvartérního stáří, pod níž se nachází jezerní sedimenty, tzv. pestré pliocenní serie (ZAPLETAL 2001). Východní část obce je pokryta modální fluvizemí, západní část potom luvickou a arenickou černozemí (dostupné na: <https://mapy.geology.cz/pudy/>, 7. 4. 2024).

4. Přírodní podmínky neolitu

J. Rulf definoval přírodní prostředí pravěkého člověka jako sumu všech přírodních podmínek na určitém území, a to poměry krajinné (reliéf, geologické podloží, půda, vegetace, fauna) a prostředí klimatické, přičemž musí být zdůrazněna úzká vazba všech těchto faktorů (RULF 1983, 36). Neolitické kultury obecně spadají do období atlantiku (7500–4500 př. n. l.). Teploty byly v tomto období až o 3 °C vyšší než dnes a rovněž srážkové úhrny dosahovaly vyšších hodnot (o 70–90 %). Z provedených pylových analýz vyplývá, že zdejší vegetace byla vyloženě lesní. Vyskytují se dřeviny lípy, javoru, jasanu a tisu. Ve starších sídelních oblastech se vytvořily travnaté termofilní doubravy, jež byly vázané k výhřevným sprašovým podkladům. Na mesofilních stanovištích se vyskytovaly smíšené lipové doubravy s duby, lipami a jilmy, dosahující i do výšek 500 m n.m. Vyšší polohy byly v tomto období pokryty zřejmě listnatým lesem s jasanem, javorem, jilmy a lipami. Neolit je také období, kdy započalo výraznější ovlivňování dosud přirozené krajiny a vegetace (RYBNÍČEK – RYBNÍČKOVÁ 2001, 305–306).

Je důležité zmínit, že přírodní podmínky obklopující neolitického člověka před několika tisíci lety mohly být odlišné oproti dnešku. Například i rozložení černozemí může být ovlivněno degradací (RULF 40, 1983). Přírodní podmínky popsané ve třetí kapitole této práce tak musí být brány jako podmínky vážící se k současné době.

5. Dějiny bádání

Již na konci 70. let 19. století poprvé zaznamenává v odborné literatuře vypíchanou keramiku L. Schneider. Správně taky rozpoznal její neolitické stáří. Tehdy však pojmenoval keramiku zdobenou vpichy jako Žalanský typ (Zalan Typus) (SHNEIDER 1879, 240).

Karel Buchtela vypíchanou keramiku v devadesátých letech 19. století přesně určil a roztřídil. Zejména podle výzdoby již dokázal rozlišit dvě období a také upozornil na přítomnost některých cizích prvků obsažených v keramických souborech (BUCHTELA 1899, citováno dle STOCKÝ 1926, 64).

Na Moravě označoval Jaroslav Palliardi vypíchanou keramiku jako „keramiku s ornamentem tečkovaným“ a domníval se, že se vyvinula přímo z keramiky lineární (PALLIARDI 1894). Po prostudování moravské malované keramiky svůj názor přehodnotil (PALLIARDI 1895, 90), s tím, že se na Moravu vypíchaná keramika rozšířila z Čech a považoval ji za příbuznou, ale již cizí záležitost. Stejný názor měl na šíření vypíchané keramiky také I.L. Červinka (ČERVINKA 1908, 69, 115). Červinkovým přínosem však bylo zejména zveřejňování nových nálezů (KAZDOVÁ 1998, 4).

Výraz „vypíchaná keramika“ se v česky psané literatuře poprvé objevil v roce 1910, ve společné práci K. Buchtely a L. Niederleho. Z Rukověti české archeologie se dovídáme: „*U nás v Čechách však již máme dostatek dokladů, které nás opravňují k předpokladu, že naše vypíchaná keramika se vyvinula snad i u nás. Jest to především řada typických tvarů přechodních, a pak vidíme, že na sídlištích vyskytují se jámy s keramikou volutovou vedle jam s píchanou, ano i jámy jednotlivé s obojí pohromadě*“ (BUCHTELA – NIEDERLE 1910, 20).

Ve 20. letech minulého století shrnul přehled dosavadního poznání o VK na základě nálezů z Čech Albín Stocký, který pokračoval v dělení kultury na dvě období (STOCKÝ 1926). Na základě výzkumu pohřebiště v Praze – Bubenči vyčlenila L. Horáková – Jansová nejstarší stupeň VK v Čechách a zařadila jej před starší stupeň A. Stockého (HORÁKOVÁ – JANSOVÁ 1938). Obdobné třídění potom přejímá také J. Böhm (BÖHM 1941) a také J. Filip (FILIP 1948).

Na konci 50. let minulého století rozdělila Marie Steklá – Zápotocká vypíchanou keramiku již na pět vývojových fází (STEKLÁ 1959). Tato badatelka se stala klíčovou osobností pro poznání VK u nás. Její práce k periodizaci a relativní chronologii z roku 1970 je s jistými úpravami používána dodnes (ZÁPOTOCKÁ 1970). K otázce týkající se periodizace VK vypracovala také společnou práci s I. Pavlů (PAVLŮ – ZÁPOTOCKÁ 1979). Marie Zápotocká navrhla také způsob dokumentace a terminologie VK (ZÁPOTOCKÁ 1978) a jejím

stěžejním dílem se stala práce pojednávající o pohřebním ritu českého neolitu (ZÁPOTOCKÁ 1998).

Na Moravě se VK v 50. letech 20. století věnuje ve své disertační práci J. Páleníková (PÁLENÍKOVÁ 1952) a ve své diplomové práci R. Tichý (TICHÝ 1958). V roce 1980 na tyto badatele navázala svou disertační prací D. Ševčíková (ŠEVČÍKOVÁ 1980). V její práci je uváděno 80 moravských lokalit VK. Všechny výše zmíněné práce však zůstaly veřejně nepublikovány. Teprve v roce 1993 byly vydány *Pravěké dějiny Moravy*, kde V. Podborský (PODBORSKÝ 1993) shrnul dosavadní poznatky o VK v rámci kapitoly o moravském neolitu a uvádí zde již na 150 moravských lokalit VK.

V 90. letech 20. století byl také publikován první souborný příspěvek týkající se zdrojů kamenné štípané industrie VK na Moravě M. Oliva (OLIVA 1996). Společně s ním se dále této problematice věnovali např. Z. Čižmář (ČIŽMÁŘ – OLIVA 2000) nebo I. Mateiciucová (MATEICIUCOVÁ 2001).

Nejvýznamnější badatelkou VK na Moravě je v současné době E. Kazdová. Souhrn dosavadních znalostí a výsledky svého bádání dané kultury shrnula ve své habilitační práci (KAZDOVÁ 1998). Tato práce však rovněž nebyla dosud publikována, avšak celá řada jejich cenných studií ano (např. KAZDOVÁ 1992; 1997; 2001). Po mnoho let vedla výzkumy na klíčové lokalitě moravského neolitu v Těšeticích – Kyjovicích. Podílela se na zpracování výzkumu největšího sídliště VK na Moravě v Olomouci – Slavoníně a upřesnila relativní chronologii VK pro moravské území (KAZDOVÁ – MATEICIUCOVÁ – PEŠKA 1999).

Ze současných badatelů, kteří se u nás věnují VK můžeme pro české území jmenovat např. P. Burgerta, zabývajícího se osídlením této kultury ve východních Čechách (BURGERT 2019), J. Řídkého, který se věnuje fenoménu rondelů a sídelním areálům (např. ŘÍDKÝ 2011; 2012), nebo P. Květinu a M. Končelovou (např. KONČELOVÁ – KVĚTINA 2015). V Čechách vyšlo v nedávné době v rámci zpracování jednotlivých lokalit také několik cenných monografií. Výběrově může být uvedeno např. sídliště ve Mšeně ve Středočeském kraji (LIČKA 2016; 2019), nebo sídliště v Hrdlovce – Lipticích v Podkrušnohoří (BENEŠ – VONDROVSKÝ – PTÁKOVÁ – KOVAČIKOVÁ – ŠÍDA 2019). S moravským územím je potom spjato jméno F. Trampoty, který se ve své disertační práci věnuje VK v rámci neolitického osídlení v regionu povodí Dyje (TRAMPOTA 2015), nebo M. Vaškových věnující se neolitickému osídlení středního a severní části dolního Pomoraví (VAŠKOVÝCH 2006).

6. HISTORIE VÝZKUMŮ VK NA OLOMOUCKU

Naleziště kultury s vypíchanou keramikou jsou na sledovaném území známy z náhodných nálezů, nebo ze záchranných výzkumů. Ucelený přehled o osídlení touto neolitickou kulturou na Olomoucku, včetně výčtu lokalit, podala ve své práci E. Kazdová (KAZDOVÁ 2001) a o pár let později P. Kalábková (KALÁBKOVÁ 2009). Od doby vydání těchto prací se počet lokalit VK hlavně zásluhou záchranných výzkumů (dále ZAV) nemálo rozrostl.

Úplně první nálezy kultury s vypíchanou keramikou na Olomoucku byly zaznamenány z katastru obce Příkazy. Stalo se tak již v roce 1908, když byla podle zprávy I. L. Červinky nalezena hruškovitá nádobka zdobená vypíchaným ornamentem (ČERVINKA 1908, 73, obr. 56; KAZDOVÁ 1998, 101).

V obci Charváty na bližší neurčité lokalitě se našly tři zlomky vypíchané keramiky (ŠEVČÍKOVÁ 1980, II, 41; PODBORSKÝ 1981, 24; KAZDOVÁ 1998, 85).

Ve Hněvotíně byla v roce 1935 v trati „U struhy“, která se nachází u silnice do Lutína, nalezena během zemních prací celá zachovalá nádobka hruškovitého tvaru, kterou dnes můžeme najít ve Vlastivědném muzeu v Olomouci. Několik dalších zlomků vypíchané keramiky z Hněvotína, již však bez bližší lokalizace, je uloženo v Moravském zemském muzeu v Brně (ŠEVČÍKOVÁ 1980, II, 21, tab. 2: 1–7; PODBORSKÝ 1981, 24; KAZDOVÁ 1998, 83–84). Povrchovými sběry byla doložena VK v trati „U struhy“ ještě v roce 1991 (ŠMÍD 1993, 118). V roce 1998 byly na sousední poloze „U Blaty“ prováděny dva ZAV, během nichž byla také doložena přítomnost VK (KALÁBEK 1998; ŠMÍD 1998, citováno dle KALÁBKOVÁ 2009, II, 65). V trati „Za Válkovem“ probíhal ZAV na trase komunikace Nová ulice – Hněvotín. Z tohoto výzkumu byl získán keramický fragment s vypíchaným ornamentem (TAJER 2004, 125).

Výzkumem uničovského muzea byla v roce 1940 doložena VK v podobě několika keramických fragmentů v obci Brníčko. Nálezy byly učiněny v intravilánu obce v místech dnešní drubežárny, v poloze Gartenanger (KALÁBKOVÁ 2009, II, 18; KALÁBKOVÁ – HLAVA – ŠLÉZAR 2015, 78–80, 129; archiv NZ VMO, př. č. 896/64).

V Náměšti na Hané v trati „Valník“, která již byla známa svými pravěkými nálezy, se v roce 1967 uskutečnila menší záchranná akce při hloubení základů rodinných domů, během níž byl získán nevelký soubor lineární, vypíchané a lengyelské keramiky mladšího stupně (TICHÝ 1968, 7–8, tab. 4). Vlastivědné muzeum Olomouc provedlo v roce 1985 sondáž mezi zahradami na ulicích Jiráskova a Lomená. Kromě LgK byl získán také soubor VK mladšího stupně, fáze

IV a (KALISZOVÁ 1987, 22; KAZDOVÁ 1998, 94–95). Další objekty s VK byly v Náměšti na Hané, v ulici Valník, nalezeny v roce 1992 při bagrování vodovodních rýh. Během ZAV který provádělo tehdejší Okresní středisko památkové péče a ochrany přírody (dnešní NPÚ Olomouc) byl získán soubor keramiky mladšího stupně (MICHNA 1993, 413; KAZDOVÁ 1998, 94–95). Ve sbírkách VMO je z Náměšti na Hané evidován materiál VK bez bližších nálezových okolností také z polohy „Biskupství“ (archiv NZ VMO, př. č. 171/64). Ve sbírkách je rovněž evidována VK, která byla získána jako dar žákyně Žilkové již v roce 1936 (archiv NZ VMO, př. č. 197/64).

V polovině 90. let minulého století došlo k objevu další, jedné z nejvýznamnějších lokalit VK na Moravě. V letech 1995–1997 probíhal v Olomouci – Slavoníně v poloze „Horní Lán“ velkoplošný záchranný archeologický výzkum, prováděný Ústavem archeologické památkové péče Olomouc a Ústavem archeologické památkové péče Brno (dále jen ÚAPP). Na této polykulturní lokalitě byla odkryta část sídlištního areálu, který byl datován do staršího stupně VK (KAZDOVÁ – PEŠKA 1998). Byla zde zachycena rovněž zástavba ze staršího stupně a značný počet objektů z mladšího stupně VK. Celkově bylo na odkryté ploše (7,48 ha) zachyceno 1592 objektů (včetně kúlových jamek) z několika pravěkých období. Nejstarší osídlení přitom patřilo právě kultuře s vypíchanou keramikou s 59 objekty včetně tří půdorysů domů, přičemž osídlení této kultury je na ploše asi 4 ha (KAZDOVÁ 1998, 96–97; KAZDOVÁ – MATEJCIUCOVÁ – PEŠKA 1999, 5–8). V průběhu roku 2001 proběhl v této trati další ZAV. Ten nyní provádělo Archeologické centrum Olomouc Vlastivědného muzea v Olomouci (dále ACO). Ke kultuře s vypíchanou keramikou se vztahuje 35 objektů včetně půdorysu obdélné dvouprostorové pravoúhlé stavby (KALÁBEK 2002a). Tato lokalita má v kontextu moravských postlineárních nalezišť mimořádný význam.

Naproti lokalitě „Horní lán“ ve Slavoníně se nachází trať „Na Dvorském“. Také zde došlo k záchrannému výzkumu, který provádělo již výše zmíněné ACO. Jedná se o další polykulturní lokalitu a VK se zde vyskytla ve vrstvě jednoho soujámí (KALÁBEK 2002b). V nedaleké trati „Pod Vlachovým“ prováděli ZAV během let 2004 a 2005 hned dvě archeologické instituce – ÚAPP Brno a ACO. Při výzkumu ACO se podařilo nalézt intruzi keramického zlomku z období kultury s vypíchanou keramikou, která se nacházela v mladším raně středověkém objektu (VRÁNOVÁ 2006).

V obci Cholína v poloze „Horní farské“ bylo v roce 1996 hloubeno vodovodní potrubí. Při archeologickém dozoru, který prováděl ÚAPP Brno bylo prozkoumáno několik objektů, z nichž jeden patřil VK (KAZDOVÁ 1998, 85–86; ŠMÍD 1999, 277–278). Archeologický dozor byl v této obci prováděn také v roce 2003 v trati „Za humny“. Během hloubení rýhy pro

uložení plynového a vodovodního potrubí byly v jednom z objektů nalezeny keramické fragmenty VK, společně s keramikou LnK (ŠMÍD 2004, 126).

Další lokalita s vypíchanou keramikou byla objevena na Mrštíkově náměstí, v olomoucké městské části Hejčín, kde byl v roce 2002 a 2003 proveden ZAV. Na zdejší polykulturní lokalitě byla mimo jiných kultur doložena VK v podobě několika keramických fragmentů, jež se nacházely v pravěkém souvrství (VRÁNA 2004, 129, 144–145; KALÁBKOVÁ 2009, 33).

V obci Nemilany proběhl v roce 2010 ZAV na ulici Kozušanská. Z této polykulturní lokality pochází z kulturní vrstvy zlomky vypíchané keramiky a k této fázi osídlení se řadí i objekt, který byl vyhlouben do rostlého sprašového podloží. Objekt nesl charakteristické znaky příkopu, jehož řez měl tvar písmene V. S tímto objektem nejspíše souvisel i rovnoběžný žlab. Z nepřímých indicií je tato situace interpretována jako příkop rondelu (KALÁBEK 2011, 168).

Během jarních měsíců v roce 2011 provedlo ACO v Nemilanech další ZAV. Při výstavbě komunikace a budování inženýrských sítí pro budoucí rodinné domy (ulice Bylinková), byla na jižním okraji obce, v místech původní polní cesty vedoucí k zemědělskému družstvu, prozkoumáno 35 zahloubených sídlištních objektů. Několik střepů VK zde bylo nalezeno jako intruze (VRÁNOVÁ 2012, 168–169).

Další ze záchranných výzkumů ACO proběhl v Nemilanech na ulici Rudolfa Chorého. Před výstavbou rodinných domů v roce 2014 bylo prozkoumáno 62 objektů a VK byla nalezena v zásypu tří zásobnic, které byly datovány do období LgK a věteřovské kultury (KALÁBEK 2015, 157).

V roce 2013 byl proveden záchranný výzkum v Olomouci na ulici Janského v městské části Povel. ZAV vyvolaný výstavbou bytových domů provedl NPÚ Olomouc ve spolupráci s o.p.s. Archaia Olomouc. Bylo zdokumentováno celkem 76 objektů. Nejstarší osídlení této polykulturní lokality zde bylo datováno do LnK, již patřil jeden objekt. Kultura s vypíchanou keramikou pak byla doložena druhotně ze zásypů dvou jam a byla rovněž nalezena povrchovými sběry (DEHNEROVÁ – HADRAVA 2015, 153–156). V následujících letech zde výzkum pokračoval a v roce 2015 byla nalezena další jáma VK (DEHNEROVÁ 2016, 168–170).

Další nálezy VK z Olomoucka jsou evidovány ve sbírkách VMO. Konkrétně se jedná o obec Unčovice, trať „Záhony“. Zde byl keramika získána povrchovými sběry v roce 1985 (archiv NZ VMO, př. č. 20/85). Dále byla VK doložena v obci Blatec výzkumem M. Chyly v roce 1941 (archiv NZ VMO, př. č. 439/64).

7. Historie neolitického bádání na lokalitách

V této kapitole budou stručně popsány výzkumy, které na katastrech Povelu, Slavonína a Nemilan doložily neolitické osídlení. Většina těchto výzkumů byla realizována během minulých 25 let zejména v důsledku stavební činnosti.

7.1 Povel

Katastr je dnes tvořen 20 ulicemi (SCHULZ 2012, 9) a z archeologického hlediska je proslaven především objevem předvelkomoravského mocenského centra, které bylo na konci 80. let minulého století zkoumáno na rozhraní Povelu a Nových sadů (BLÁHA 2001). Neolitické osídlení bylo doloženo z ulice Sinkiewiczova, Jeremiášova a Janského.

V roce 2003 byly v ulici Sinkiewiczova prováděny na zahradě domu č. 16 zemní práce, při nichž byly nalezeny fragmenty keramiky, mazanice a zkorodovaného železa. Tento nalezený materiál byl následně předán NPÚ. Převážná většina střepů zde byla atypická, avšak podařilo se identifikovat také jeden fragment který náležel LnK. Vzhledem k zastoupení pravěké i novověké keramiky ve všech kontextech lze usuzovat, že stratigrafie na lokalitě byla již v minulosti porušena (DEHNEROVÁ 2004).

Na neolitické nálezy bohatější již byl ZAV na ulici Jeremiášova, který byl realizován v roce 2010 v souvislosti s výstavbou bytového domu. V ploše domu byly zachyceny kumulace mazanice a několik fragmentů lengyelské keramiky. V jednom z objektů prozkoumaných v severozápadní části plochy byly ze zásypu získány kromě kousků mazanice také dva střepy datované do LnK, jeden střep náležel LgK. Přítomnost LnK byla zjištěna ještě v dalším objektu (DEHNEROVÁ – VEČEŘA 2011, 169).

Rokem 2013 započala výstavba bytových domů na ulici Janského. Stavba domu A1 navazovala na bytový komplex na ulici Jeremiášova, který je odtud vzdálen asi 100–150 m JV směrem. Na této polykulturní lokalitě bylo v prvním roce výzkumu doloženo neolitické osídlení LnK a VK. LnK náležel jeden objekt a keramika z tohoto období se nacházela jako příměs také v mladších objektech. Získaný materiál bylo možné datovat do mladšího stupně LnK. Další z neolitických kultur, která byla během výzkumu doložena byla VK. V tomto roce byla jako příměs rozpoznána ve dvou objektech (548) a (550). Oba objekty náležely KLPP. Jeden keramický fragment této kultury byl nalezen také při povrchovém sběru (DEHNEROVÁ – HADRAVA 2015, 153–156). V roce 2014 zde výzkum pokračoval na ploše domu A2. LnK patřil sídlištní objekt nepravidelného tvaru a také byla nalezena jako příměs v objektech

z mladšího období. V roce 2015 byla na ploše domu B2 identifikována VK. Oproti minulému případu, kdy se objevila pouze jako příměs šlo nyní o celý objekt (548) – jámu nepravidelného tvaru obsahující keramické fragmenty a kamennou ŠI (DEHNEROVÁ 2016, 168–170).

7.2 Slavonín

Pravěké osídlení Slavonína bylo velmi bohaté a různorodé (např. BÉM – KOUDELA – ŠINDLÁŘOVÁ 2002). Nejvýznamnější naleziště je zde bezesporu lokalita „Horní lán“, ze které bylo doloženo osídlení z mnoha období. Největší význam má však toto naleziště pro poznání středního neolitu. Neolitické osídlení je potom doloženo výzkumy také v tratích „Čtvrtky“, „Na Dvorském“, „Pod hřbitovem“, „Pod Vlachovým“, „U hvězdárny“, „Zahrady“ a „Za Křenkovým“.

V letech 1995–1997 a v roce 2001 proběhl ZAV na „Horním lánu“. První nálezy zde byly učiněny teprve na podzim roku 1995, když byla skrývána ornice pro stavbu čerpací stanice pohonných hmot. V následujících letech byla lokalita zkoumána na staveništích různých firem. Nejstarší osídlení zde představovala VK. Během čtyř výzkumných sezón zde bylo odkryto 94 objektů a čtyři půdorysy nadzemních staveb této kultury (KAZDOVÁ – PEŠKA – MATEICIUCOVÁ 1999, 9–10; KALÁBEK – TAJER – PREČANOVÁ 2002, 163). Toto sídliště bylo osídleno ve starším i v mladším stupni VK. Lokalita je důležitá také z hlediska řešení vztahů mezi lidem VK a LgK. Kromě keramiky LgK získané ze dvou objektů byla nalezena rovněž importovaná surovina pro výrobu ŠI – radiolarit a obsidián (KAZDOVÁ 2001, 43).

VK byla doložena také v trati „Na Dvorském“ v roce 2001 a v trati „Pod Vlachovým“ v roce 2005. Co se vzdálenosti týče, jde o polohy velmi blízké lokalitě „Horní lán“. Rovněž zde se uskutečnily ZAV před plánovanou výstavbou. V trati „Na Dvorském“ byla VK nalezena v jedné z vrstev soujámí (29), které náleželo do mladší doby římské (KALÁBEK 2003). V trati „Pod Vlachovým“ byla zastoupena VK pouze v podobě jednoho keramického fragmentu v objektu (10) z raného středověku (VRÁNOVÁ 2006).

V roce 2000 byla LnK zjištěna ve Slavoníně „U hvězdárny“, kde byl odkryt půdorys menší stavby o rozměru 6,8 × 4,5 m se čtyřmi řadami sloupových jamek, s orientací hlavní osy SZ–JV. Podél delších stran domu byly zjištěny tři hliníky. Na této lokalitě bylo odkryto také několik zásobnic LgK (KALÁBEK – TAJER – VITULA 2001, 136).

LnK byla doložena výzkumem také ve slavonínské průmyslové zóně, v trati „Čtvrtky“. Při stavbě haly v roce 2016 zde byly objeveny sídlištní jámy (soujámí a zásobnice) této kultury (KALÁBEK 2017, 164).

Sídliště LgK bylo objeveno v roce 2018 v trati „Za Křenkovým“ na ulici Františka Řeháka. Na stavbě budoucích domků byl proveden ZAV a doloženo již časně eneolitické osídlení LgK. Náleželo mu rozsáhlé soujámí s nálezy keramiky a mazanice. Na několika keramických střepích byly rozpoznány stopy po bílé barvě (KALÁBEK 2019, 197). Z této trati byly objekty LgK doloženy také v roce 2020 při ZAV na budoucích stavbách infrastruktury (KALÁBEK 2021, 217).

Na ulici Zdeňka Kučery v trati „Zahrady“ byl v roce 2021 proveden ZAV před výstavbou rodinného domu a nových komunikací. Kromě sídlištních objektů LnK byla také prozkoumána část dlouhého domu pětiřadé sloupové konstrukce o rozměrech 13 × 6,4 m (KALÁBEK 2022, 139–140).

Při stavbě bytového domu byl v roce 2021 v poloze „Pod hřbitovem“ v ulici na Stráni ovzorkován a zdokumentován profil soujámí LnK (KALÁBEK 2022, 139).

7.3 Nemilany

Neolitické osídlení bylo v Nemilanech doloženo již na konci 70. let 20. století. Tehdy byla na polích v jihozápadní části katastru objevena část lengyelské misky (DOHNAL 1980, 24). Rozsáhlejší archeologické výzkumy zde byly prvně realizovány v roce 1999 v souvislosti s výstavbou rychlostní komunikace R 35. Na trase budoucí dálnice provedlo v poloze „Kapitulní“ a „Na kopci“ předstihový výzkum AC VM Olomouc. Na ploše přibližně 8 ha bylo identifikováno a prozkoumáno na 168 sídlištních objektů od neolitických kultur až po novověk. Nejstarší osídlení patřilo LgK, do které bylo datováno šest objektů (KALÁBEK – VITULA 2000, 177–179).

V roce 2000 proběhl ZAV v intravilánu obce v souvislosti s plynofikací obce. Nejintenzivnější osídlení bylo zaznamenáno při výkopech na ulici Lidická a Kožušanská. Byly zde doloženy keramické fragmenty LnK, LgK. V jednom objektu LnK bylo nalezeno velké množství zuhelnatělého hrachu a pšenice dvouzrnky (ŠRÁMEK 2001, 136, 166). Neolitické osídlení bylo rovněž doloženo při rekonstrukci olomoucké kanalizace v roce 2004, kterou prováděla Archaia Olomouc (nepublikováno, ústní sdělení P. KALÁBKOVÁ).

Na podzim roku 2005 probíhala v Nemilanech rekonstrukce ulice Lidická. Během ZAV bylo identifikováno a prozkoumáno 58 sídlištních objektů a jeden kostrový hrob. Do LnK bylo datováno pět sídlištních objektů a jedna pec s vymazaným dnem s oblázky. Keramické fragmenty bylo možné zařadit do mladšího období LnK. Do druhého stupně LgK náležely čtyři sídlištní objekty, přičemž v objektu 29 byl nalezen také zlomek lidské plastiky (KALÁBEK 2006, 109, 131).

Další rekonstrukce proběhla v Nemilanech v roce 2010 na Kožušanské ulici. Během archeologického výzkumu zde bylo v délce 160 m prozkoumáno v 65 sondách a čtvercích 186 objektů, které byly zahloubeny v různých úrovních do kulturní vrstvy. Byla zde doložena LnK převážně mladší fáze. Na sídlišti byly zaznamenány klasické sídlištní objekty, jako jsou zásobnice, oválné jámy a sloupové jamky a na SZ okraji zkoumané plochy byl objeven také hrob této kultury. Další kulturou je VK. K této kultuře náleží mj. dva objekty – hrotitý příkop a s ním související rovnoběžný žlab. Tato situace je interpretována jako přítomnost rondelu. Kulturní vrstva nad příkopem náležela mladšímu stupni LgK (KALÁBEK 2011, 168).

Také v roce 2011 na ulici Kožušanské probíhaly výzkumy. V délce 140 m bylo prozkoumáno 61 objektů zahloubených do kulturní vrstvy. Pokračovaly zde nálezy osídlení LnK. Do mladšího stupně LgK bylo datováno 14 objektů a část kulturní vrstvy. Z tohoto období pochází značné množství keramických fragmentů a našly se také zlomky plastik. Mezi četnými zvířecími kostmi se objevily také kosti lidské, včetně dětské lebky. Podle absolutního datování je však tato lebka mladší a časově spadá do období KNP (KALÁBEK 2012, 136, 150–151).

Sídliště LgK bylo zachyceno v roce 2010 také při stavbě příjezdové komunikace k budoucím rodinným domům na jižním okraji obce (budoucí ulice Bylinková). Této kultuře patřilo několik sídlištních objektů (VRÁNOVÁ 2011). V roce 2011 na této ulici výzkum pokračoval a bylo prozkoumáno celkem 35 zahloubených sídlištních objektů. Bez nálezů byly v jedné sídlištní jámě nalezeny kosterní pozůstatky dospělého muže. Opět byla potvrzena přítomnost LgK. V jednom z hliníků LgK byla nalezena také VK v podobě několika keramických fragmentů (VRÁNOVÁ 2012).

Také v roce 2012 proběhl na této ulici ZAV na ploše stavby šesti rodinných domů. Zlomky keramiky a ŠI bylo doloženo pokračování osídlení LgK mladšího stupně (KALÁBEK 2013, 173).

Na ulici Rudolfa Chorého proběhl v důsledku výstavby rodinných domů ZAV v roce 2014. Nejstarší kulturou zde byla VK, která byla nalezena v zásypu tří zásobnic datovaných do období LgK (obj. 106) a věteřovské kultury (obj. 100 a 104). V pozůstatcích kulturní vrstvy a v zásypu sedmi sídlištních jam byly identifikovány zlomky lengyelské keramiky, mazanice a ŠI datované do II. stupně LgK (KALÁBEK 2015, 157, 169).

V roce 2020 v provedlo ACO v odtěženém dvoře statku v intravilánu na ulici Kožušanská ZAV. Z neolitických kultur zde byla prozkoumána dvě oválná soujámí – LnK, LgK (KALÁBEK 2021, 200, 216).

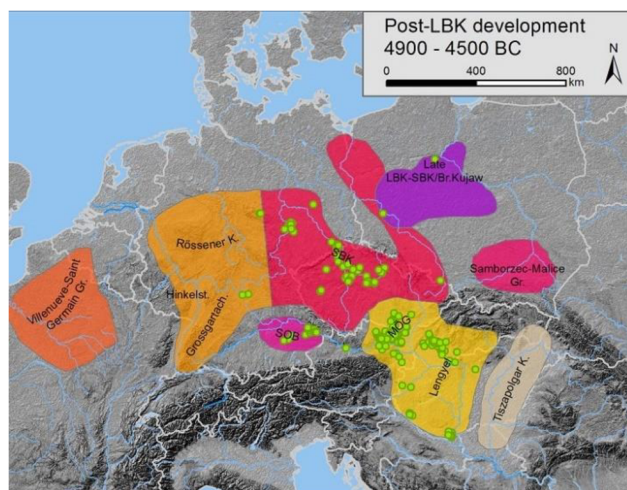
Materiál LnK v Nemilanech byl také zpracován a vyhodnocen v rámci bakalářských prací. Výzkumem na Lidické a Kožušanské ulice, který se uskutečnil v roce 2000, se zabývala a poté jej vyhodnotila I. Vostrovská (VOSTROVSKÁ 2007). Výzkum na Kožušanské ulici z roku 2010 byl zpracován M. Plesníkovou (PLESNÍKOVÁ 2016). Lengyelským osídlením a antropomorfními plastikami nalezenými na Kožušanské ulici se zabývala Z. Palová (PALOVÁ 2019).

8. Kultura s vypíchanou keramikou – současný stav poznání

8.1 Název kultury, geografické rozšíření a časové zařazení

Kultura s vypíchanou keramikou¹ – název této pravěké kultury je odvozen od výzdobného stylu, který byl aplikován na povrchu ještě nevypálených keramických nádob. Výzdoba rytím byla nahrazena specifickou technikou střídavých vpichů, při níž byl nástroj veden, jakoby kráčel po povrchu nádoby. Vypíchaná výzdoba se prováděla vícehrotým kostěným, nebo dřevěným kolkem, jehož pracovní část také určovala tvar a souběh vpichů (PODBORSKÝ 1993, 100; PAVLŮ 2004, 19).

Tento nový výzdobný styl se prosadil na rozhraní 6. a 5. tisíciletí př. n. l. společně s dalšími, již méně nápadnými změnami v hmotné kultuře i v duchovní sféře neolitických obyvatel. Tato kultura vznikla zřejmě v severočeském Polabí, kde se dá sledovat zřetelná návaznost na předcházející šarecký stupeň LnK. Odtud se VK šířila do středních a východních Čech, středního a jižního Německa, na Moravu a částečně do Slezska a Dolního Rakouska.² Na východním břehu řeky Moravy osídlení výrazně slábne a dále na východ se již její projev neprosazuje; ojedinělé importy jsou známy pouze z jihozápadního Slovenska v prostředí lužianské skupiny a staršího stupně lengyelské kultury (PODBORSKÝ 1993, 100; KAZDOVÁ 2005, 80; 2008, 67). Na moravském území VK spadá do období středního neolitu a její trvání je odhadováno na 300–350 let (PODBORSKÝ 1993, 100; KALÁBKOVÁ 1999b, 32–33).

Mapa 2: Evropa – postlineární vývoj (ŘÍDKÝ – KVĚTINA – STÄUBLE – PAVLŮ 2015, 336).

¹ německý výraz – Stichbandkeramik, anglický výraz – Stroked Pottery Culture

² Nejčastěji používaný model šíření VK vypracovaný M. Zápotockou (např. ZÁPOTOCKÁ 2009). Jiný model předpokládá vznik VK nezávisle na více místech (LINK 2014).

8.2 Sídlištní areály

Sídlištní struktura se ve starším stupni kultury s vypíchanou keramikou nijak výrazněji neodlišuje od předchozího období kultury s keramikou lineární. Sídliště tak byla velmi často zakládána na stejných místech s příhodnými přírodními podmínkami, tedy na mírných svazích, v blízkosti vodních toků a pramenů. Osídlovány byly lokality na úrodných sprašových půdách (černozemě, hnědozemě). Nadmořská výška sídlišť jen výjimečně překračovala 350 m (KAZDOVÁ 1998, 139; PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 68). Na Moravě se největší počet nalezišť nachází v intervalu 200–300 m n.m. Především se jedná o značnou část sídlišť ze Znojemska, Vyškovska, dále některá sídliště z Brněnska, Olomoucka, či Prostějovska. Z vyšších poloh (300–400 m n.m.) jsou známy některé lokality především z JZ Moravy, z oblasti Jevišovické pahorkatiny, Blanenska a Brněnska. Polohy s nadmořskou výškou 400–500 m jsou evidovány na Znojemsku a Třebíčsku (KAZDOVÁ 1998, 137–138).

Podle umístění v krajině jsou hlavním typem osad osady rovinné, nebo jen mírně svažité (tzv. otevřené). Po provedení prostorové a topografické analýzy se ukázalo, že se před zakládáním sídlišť v příliš rozlehlých rovinách preferoval mírně členitý a zvlněný terén, dále okraje předhůří vrchovin a zejména pak terasy vodních toků. Osídlení VK je doloženo také v méně přístupných výšinných polohách – na ostrožnách (např. Grešlové Mýto – „Mírovec“, Vysočany – „Palliardiho hradisko“). Zde však není zcela prokazatelné, zda šlo jen o stopu krátkodobé přítomnosti, nebo o pobyt trvalejšího charakteru. Na Moravě, také chybí průkazné doložení osídlení jeskyní (KAZDOVÁ 1998, 136–139).

Kromě otevřených osad jsou doloženy také osady ohrazené. Na Moravě je nejvýznamnější a prozatím jedinou lokalitou Pavlov na Břeclavku, kde je doložen dům, který se nacházel uvnitř palisádou ohrazeného sídlištního areálu (KAZDOVÁ 1997b).

V období VK se systém uspořádání současných domů v osídleném mikroregionu rozvolňuje. Obytné domy a tedy jednotlivé domácnosti vytvářeli spíše jakési samoty umístěné od sebe ve větších vzdálenostech. Tento jev by mohl svědčit o určitých změnách v systému zakládání polí. Dříve se předpokládalo, že pole byla co nejbliže u domů kvůli ochraně například před divokou zvěří (PAVLŮ 2004, 21).

Architektura si ve starším neolitu zachovávala poměrnou jednotu základních stavebních prvků. Ve středním neolitu se v souvislosti s regionalizací (kultura VK, rössenská, großgartašská aj.) začala postupně projevovat i regionalizace ve stavebnictví. Nebyla však ještě tak výrazná jako později v mladém neolitu (PAVLŮ 1998, 779).

Nejstarší domy středního neolitu se ještě půdorysně příliš nelišily od předcházejícího období. Sídliště tvořilo několik dlouhých, pravouhlých až slabě trapézovitých sloupových domů. V mladším stupni dochází ke změnám. Princip pětiřadé konstrukce zůstal stejný, půdorys však byl nyní silně trapézovitý, nebo loďkovitý, často se zdvojenými vnějšími řadami. Více, nebo méně vypouklé dlouhé stěny uprostřed stavby zvětšovaly centrální obytný prostor. Severní část stavby byla standardně zpevnována fošnovou konstrukcí, po níž se dochovávají základové žláby (PAVLŮ 2004, 20; PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 55). Tyto „severní závěrové žlaby“ jsou výrazným charakteristickým znakem domů lidu VK (PODBORSKÝ 2011, 29). V pozdním období někdy lemují obvodové žlabky celý půdorys domu. Jižní strana domu bývá podstatně širší než strana severní. Občas je v domech oddělena krátká předsíň. Vnitřní kůly, které nesou střechu jsou rozmístěny řidčeji, čímž se rovněž zvětšuje obytný prostor (PAVLŮ – ZÁPOTOCKÁ 2007, 57).

Také svou velikostí se domy příliš nelišily od průměrných domů LnK. V tomto období se však již nevyskytuje tolik extrémně velkých budov (PODBORSKÝ 2011, 27). E. Kazdová navrhuje třídění lichoběžníkovitých půdorysů sloupové konstrukce se žlabovým útvarem právě na základě délky, kdy vyčleňuje tři velikostní intervaly. Další typy třídění jsou založeny na variabilitě vztahu sloupové konstrukce k základovému žlabu a na uspořádání nosné sloupové konstrukce uvnitř trapézovitých půdorysů (KAZDOVÁ – PEŠKA – MATEICIUCOVÁ 1999, 37–40).

Objevených půdorysů domů VK z moravského území není mnoho. Jako příklad může být uvedena lokalita Olomouc – Slavonín „Horní lán“, kde byly odkryty čtyři půdorysy. Všechny domy jsou zde orientovány SSZ–JJV směrem. Např. délka zcela odkrytého půdorysu domu (dům B/96) činí 21 m, jeho šířka potom 9 m. Tvar se jeví jako loďkovitý, nebo pseudo – trapezovitý a severní strana je vymezena základovým žlabem (KAZDOVÁ – PEŠKA – MATEICIUCOVÁ 1999, 37–40). Naopak v pořadí čtvrtý zde objevený dům představoval dvouprostorovou stavbu, měl obdélný půdorys o rozměrech 12,6 × 8,4 m a podél severní a západní stěny se nacházely protáhlé stavební jámy (KALÁBEK 2002, 163). Na katastru Pavlova (okr. Břeclav) byl odkryt dům lehce trapezovitého půdorysu orientovaného SSZ–JJV směrem. Délka celé stavby dosahovala 30,8 m. Nejužší severní část domu je vymezena základovým žlabem, který vymezuje její šířku na 6,9 m. Šířka při jižním okraji pak činí 8,2 m (KAZDOVÁ 1997b, 84, 93).

Na neolitických sídlištích se obecně vyskytuje velké množství zahloubených objektů nejrůznějších tvarů, velikostí i funkcí. Tyto objekty mohly vznikat buď účelově (např. sloupové jamky, zásobnicové jámy), nebo jejich vyhloubení vzniklo za účelem získání vykopaného materiálu (např. hliníky) (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 58).

Zahloubené objekty jsou např. tzv. stavební jámy, které byly vyhloubeny podél dlouhých stěn domů. Tyto jámy zřejmě vznikly v souvislosti s jednorázovou potřebou hlíny pro stavební účely. Po splnění této své primární funkce se staly odpadními jámami (KAZDOVÁ – PEŠKA – MATEICIUCOVÁ 1999, 47). Přítomnost početných stavebních jam je pravidelně zjišťována u domů staršího stupně VK, zatímco v případě mladšího a pozdního většinou chybí (KAZDOVÁ 1998, 64).

Dalšími objekty nalézány na sídlištích jsou hliníky. Na rozdíl od stavebních jam sloužily hliníky k postupnému odebírání hlíny pro širší potřebu a prostorově většinou nesouvisejí s půdorysy staveb (KAZDOVÁ – PEŠKA – MATEICIUCOVÁ 1999, 47). Spojením jednotlivých hliníků vznikaly rozsáhlá soujámí, charakteristická zejména pro mladší neolitické období (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 58).

Objekty, které se na nalezištích vyznačují pravidelným okrouhlým tvarem, kolmými stěnami a rovným dnem, které bývá někdy dočervena vypáleno, bývají interpretovány jako zásobní jámy (sila). Jsou určovány právě podle pravidelnosti půdorysu, tvaru stěn a dna, případně podle charakteru výplně (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 58).

Identifikovatelným objektem jsou rovněž pece. Bývají vyhloubené do stěn větších jam, nebo soujámí. V průměru mají asi jeden metr a nízkou kopuli, která je celá vypálená. Dna jsou vyloženy kameny, nebo zbytky mlýnů. Spíše, než na vypalování keramiky sloužily na přípravu chlebových placek, případně na pražení obilí. Jako pozůstatky pecí bývají někdy interpretovány kusy mazanice s otisky prutů. Výjimečně se na sídlištích nalézají objekty, které souvisejí s půdorysem domu a bývají interpretovány jako sklípky (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 59). Podobný objekt byl nalezen v Olomouci – Slavoníně, v jižní části půdorysu domu B/96 (KAZDOVÁ – PEŠKA – MATEICIUCOVÁ 1999, 33, 36).

Mezi další objekty patří sloupové jamky, ve kterých byly zapuštěny sloupy domové konstrukce, které většinou vytvářejí pravidelnou půdorysnou soustavu (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 58).

Zahloubenými objekty jsou také dlouhé, úzké útvary (žlábký, žlaby, příkopy). Velké příkopy představují většinou ohrazení větších prostor a mají buď oválný, pravoúhlý, nebo i nepravidelný půdorys, případně vytvářejí systém soustředěných kruhových příkopů. Tyto soustředěné kruhové příkopy jsou typické pro starší fázi LgK a mladší fázi VK a jsou známy pod názvem rondely (viz. níže) (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 59).

Běžné sídlištní jámy neznámého účelu jsou objekty, které jsou na sídlištech zastoupeny největším počtem. Jedná se o jámy přibližně kruhového až oválného půdorysu s různě tvarovanými stěnami a rovným, konkávním, nebo zvlněným dnem. Tato skupina jam se nadále rozlišuje podle rozměrů, hloubky, nebo charakteru výplně (KAZDOVÁ – PEŠKA – MATEICIUCOVÁ 1999, 51).

8.3 Sociokultovní architektura – rondely

V širším pojetí je pravěká sociokultovní architektura velice variabilním pojmem. Jen co se půdorysné dispozice týče, je co dočinění se stavbami kruhovými (rondely), oválnými (rondeloidy), čtvercovými, obdélníkovými, případně kombinovanými. Sociokultovní architektura může být chápána jako jakékoliv, třeba jen velmi jednoduché zařízení, které téměř nezanechá archeologickou stopu, nebo jako velký, či menší, výstavný, nebo stavebně nenáročný, dřevo – hlinitý, nebo kámen – dřevo – hlinitý objekt (PODBORSKÝ 1999, 261; PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 61).

Prvky rondelové architektury tvoří masivní nálevkovitý příkop s hrotitým spodkem, dřevěné palisády a případný hliněný násyp (val), o jehož umístění a existenci se vedou spory. Vyznačují se většinou čtyřmi vstupy, ale je možné se setkat i se dvěma, třemi, pěti, nebo i šesti vstupy – počet není přesně standardizován. Jejich zeměpisná orientace vykazuje rámcové nasměrování vůči světovým stranám a je předmětem archoastronomických analýz. Počet příkopů, které rondely obepínaly se také různí. Mohl být vyhlouben jen jeden příkop, ale i tři, výjimečně i šest. Průměry příkopů se pohybují od 30 m do 240 m (v jižní Transdanubii i větší). Počty palisád mohou být také různé. Objevuje se jedna i více řad. Uvnitř některých rondelů je někdy doložena vnitřní zástavba v podobě půdorysu domu kúlové konstrukce (PODBORSKÝ 1999, 262; KOVÁRNÍK 2016, 32).

Rondely jsou typické jak pro oblast podunajské lengyelské kultury, tak v širší oblasti postlineárního vývoje. Poprvé se objevily v rámci staršího stupně lengyelské kultury. Vyskytují se především ve středním Podunají (severní Panonie, dolní Rakousko, jihozápadní Slovensko, jižní a střední Morava). Odtud se podle představ šířili do horního Podunají, do kulturního

prostředí kultury Oberlauterbach – Rössen a kultury s vypíchanou keramikou v Čechách a ve středním Německu (KOVÁRNÍK 2001, 139; Pavlů (ed.) – Zápotocká 2007, 61).

K významu a funkci rondelů se stále vedou diskuse. V. Podborský (PODBORSKÝ 2001) shrnul základní interpretační modely: 1.) ekonomický model (založen na přítomnosti sil v některých rondelech, stejně jako velkého množství kamenných zrnitěrek), 2.) sociální model (osady s rondelem mají charakter „střediskových osad“, význam správně – organizačních celků, regionální shromáždění s rokovací a řídicí funkcí), 3.) vojenský model (představa novodobé kruhové obrany), 4.) astronomický model (pod vlivem interpretací západoevropských kruhových kromlechů, funkce „slunečních chrámů“, či „pravěkých astronomických observatoří“), 5.) sakrální model (nálezy sakrálních jam, lidských a zvířecích skeletů jako možných obětí, množství figurálních plastik). Je zřejmé, že se jednotlivé modely prolínaly (PODBORSKÝ 2001, 209–210).

Příkladem rondelu z moravského území může být rondel objevený v Těšeticích – Kyjovicích. Byl situován těsně pod vrcholem mírného, jihovýchodním směrem obráceného svahu nad potokem Těšetičkou. Navazoval těsný kontakt s mateřskou osadou, která se rozkládala východním a jihovýchodním směrem. Byl tvořen přibližně kruhovým, na jihu poněkud zploštělým masivním hrotitým příkopem, dvěma vnitřními palisádami a vnějším palisádovým plotem uzavírajícím nepravidelnou oválnou plochu o rozměrech 109 × 128 m. Do areálu vedly čtyři vstupy v podobě prostého přerušení příkopů a vnitřních palisád. Vnější palisáda měla vstupy opatřené krátkými vnitřními koridory. Vstupy byly obráceny zhruba k hlavním světovým stranám. Uvnitř areálu nestála žádná větší stavba. Nalezlo se zde asi deset kulturních jam (z nichž tři mohly být označeny za objekty sakrální povahy), tři destruované hlíněné pece, ze SZ pak těsně u příkopu sedm objemných obilných jam. Datace areálu spadá do mladší části nejstarší fáze (Ia) MMK (4600–4500 př. n. l.) (PODBORSKÝ – KOVÁRNÍK 2005, 141).

8.4 Pohřební areály

O pohřebištích a pohřebním ritu VK máme doklady především z nalezišť z Čech, kde došlo k prozkoumání několika významných pohřebišť (např. Praha – Bubeneč, Miskovice, Plotišť nad Labem) (ZÁPOTOCKÁ 1998). Na Moravě je klíčovou lokalitou pro poznání této problematiky lokalita v Těšeticích–Kyjovicích (KAZDOVÁ 2005, 81).

Ve vztahu k sídlištím se vyskytovaly rozsáhlá pohřebiště založená v určité vzdálenosti od sídlištního areálu, malé skupinky hrobů umístěných vně, na okraji, nebo i uvnitř sídlištního

areálu. V kultuře s vypíchanou keramikou se setkáváme s pohřby v hrobových jámách, v sídlištních objektech (jámy, síla, domy) a ve výjimečných případech také v jeskyních. Vedle rituálních pohřbů se objevují i těla jen pohozená, v neanatomických polohách (ZÁPOTOCKÁ 1998, 162–163).

Od samého počátku VK na českém území je doložen žárový pohřební ritus. Vedle něj se však stále udržuje kostrový pohřební ritus. I na jednom pohřebišti se mohly praktikovat oba rity současně, nebo alespoň částečně současně. Podle přídavek v hrobech se soudí, že ani jeden ritus nebyl preferován určitou skupinou obyvatel. Kostrové i žárové hroby jsou vybaveny co se přídavek týče jednotně. Objevuje se keramika, kamenné nástroje BI, ŠI i ozdoby. Nejčastější se objevuje počet 1–2 nádob, maximálně 6 (ZÁPOTOCKÁ 1998, 163).

Příkladem birituálního pohřebiště z území Čech jsou Miskovice u Kutné Hory. V SZ části bylo rozpoznáno 47 žárových hrobů, v JV části potom 18 kostrových hrobů. Hroby se vzájemně neporušovaly a je zřejmé, že byly na povrchu viditelně označeny. Kostrové pohřby byly ukládány do vyhloubených jam většinou oválného tvaru orientovaných ve směru V–Z. Ve dvou případech zde byla ve formě uhlíkatých vrstev doložena dřevěná schránka. Na českém území jsou všichni pohřbení uloženi ve skrčené poloze. U žárového ritu byl popel ukládán do jamek okrouhlého půdorysu a miskovitého tvaru. Uložení mělo několik forem: prostá hromádka a vedle přiložené přídavy, hromádka popela překrytá mísou obrácenou dnem vzhůru, popel rozptýlený po celé jamce, popel nasypáný do nádoby, nádoba s popelem vložená do dřevěné schránky. Miskovice se řadí mezi největší pohřebiště co do počtu hrobů na území zdobeném vpichy (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 88–90).

Na Moravě bylo prozkoumáno pohřebiště VK v Těšeticích–Kyjovicích. Od roku 1968 bylo v „Sutnách“ postupně odkryto šest hrobů (pět kostrových, jeden žárový). Nejedná se o seskupení hrobů na jednom místě – hroby byly nepravidelně rozptýleny na velké ploše okrajové části sídlištního areálu. Vzdálenost mezi některými hroby činí až 70 m, nejkratší je mezi hroby H₁₃ a H₅ a činí 22 m. Zřejmě se zde nacházelo více hrobů, ale mělké hroby zanikly v důsledku následujícího pravěkého osídlení. Hroby obsahují jak jednu pohřbenou osobu, tak i několik současně pohřbených osob. V šesti odkrytých hrobech se našly kosterní pozůstatky nejméně z 11 osob různého stáří. Pro všechny pohřby je příznačné jejich mělké uložení, přibližně kolem 20 cm od zarovnaného povrchu (KAZDOVÁ 1992, 8; KAZDOVÁ 2005, 85). Toto naleziště je pro poznání pohřebního ritu na Moravě velmi cenné, neboť dále už jsou na tomto území evidovány pouze jednotlivé hroby: Blučina, Nová Ves u Oslavan, Lhánice, Vyškov – Markova

cihelna. Objevy dvou hrobů na Opavsku, které obsahovaly nádoby s vypíchanou výzdobou patří do jiného kulturního prostředí a mladšího časového horizontu (KAZDOVÁ 2005, 81).

8.5 Movité artefakty

Typickými artefakty tohoto, jako i jiných pravěkých období jsou keramické výrobky. Nejvýraznější charakteristikou keramiky VK je její rozdělení do dvou odlišných vývojových stupňů, které se nejvíce projevuje na jejím tvarosloví. Ve starším vývojovém stupni keramika ve tvarech i ve výzdobě nádob bezprostředně navazuje na pozdní šárecký stupeň LnK. V mladším stupni jsou zaznamenány v keramické produkci změny pod vlivem lengyelského kulturního okruhu (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 68).

Základními typy nádob jsou nádoby polokulovité, hruškovité, mísy, dále nádoby kotlovité, hrncovité, pohárovité a zvláštní tvary. Barva nádob se nejčastěji pohybuje v rozmezí šedé, šedočerné až černé barvy, zřídka je možné se setkat s hnědými a načervenalými barvami. Podle druhu materiálu se nádoby dělí na vyrobené z jemně plaveného materiálu a na hrubší, s příměsí plev, písků apod. Vypálení bylo na úrovni tenkostěnné lineární keramiky, povrch byl pravidelně úhledně hlazen až leštěn a zdoben vypíchaným ornamentem (ŠEVČÍKOVÁ 1980, 52; PODBORSKÝ 1993, 107). Více ke tvarům nádob a k jejich výzdobě v kapitole X.X Periodizace.

Označení zvláštní keramické tvary pokrývá variabilní kategorii předmětů z vypálené hlíny. Do této skupiny například na sídlišti v Olomouci – Slavoníně spadaly zlomky cedníků a pokliček, střepová kolečka a zdobené fragmenty s otvorem a s obroušenými okraji, které mohly být používány jako závěsky (KAZDOVÁ – PEŠKA – METEICIUCOVÁ 1999, 88).

Další nejpočetnější skupinou artefaktů na neolitických nalezištích všeobecně jsou kamenné nástroje štípané industrie (ŠI) a broušené industrie (BI). Typickými nástroji štípané industrie VK jsou škrabadla, srpové čepelky, rydla, drasadla, řidčeji vrtáky a trapezoidní šipky. Celkově je tato industrie vnímána jako úštěpovo – čepelová, s malým počtem jader, s dominující patkou upravenou jedním úderem (PODBORSKÝ 1993, 107; PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 74). Pro výrobu ŠI byly suroviny získávány z lokálních a regionálních zdrojů, ale objevují se také suroviny importované ze vzdálených míst. Ve středním neolitu zaniká na severní a střední Moravě masový přísun silicítů krakovsko – čenstochovské jury (SKJ). Pokles distribuce této suroviny byl zaznamenán také ve vzdálenějších regionech, které byly touto surovinou v LnK zásobovány (východní Čechy, Dolní Slezsko, západní Slovensko). Úbytek přísunu této suroviny byl vykompenzován snadněji dostupnými silicity glacienních

sedimentů (SGS). V místech, kde již v období LnK převládaly suroviny získávané z lokálních a regionálních zdrojů, nedošlo ve VK k výraznějším změnám. Distribuce rohovců typu Olomoučany se nezměnila. U rohovců typu Krumlovský les (KL) začala převažovat jeho jemnozrnější varieta KL II. Vedle jižní a jihozápadní Moravy je rohovci typu KL zásobována také střední Morava (MATEICIUCOVÁ 2001, 216). Jako importované suroviny se zejména v mladším stupni VK využívali bavorské deskovité proužkované rohovce (Plattensilexy) a západočeské křemence typu Skršín a Tušimice. Maďarské radiolarity z pohoří Bakony a obsidiány ze Zemplinských a Tokajských vrchů se na Moravu dostávaly v souvislosti se šířením lengyelského komplexu ve IV. stupni VK (MATEICIUCOVÁ 2001, 216–217).

Broušené kamenné nástroje VK navazují na inventář mladé LnK. U kopytovitých klínů však nyní převažují vyšší a užší formy (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 74). Kamenné sekery jsou ploché, užší v týlu a rozšiřující se směrem k ostří, které je z obou stran rovnoměrně zbroušeno. Mají velmi malé rozměry (ŠEVČÍKOVÁ 1980, 73). Od třetí fáze VK se začínají objevovat vrtané pracovní nástroje – kopytovité sekeromlaty a motyky. Společně s kopytovitými sekeromlaty jsou od mladšího stupně čtenější také sekeromlaty symetrické. Objevují se motyky a sekery trapézovitého tvaru. Výroba na sídlištích je často doložena hojnými nálezy vývrtek (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 74). Jako surovina se k výrobě těchto nástrojů používal amfibolit, břidlice, žula, rula a křemenec (ŠEVČÍKOVÁ 1980, 70).

Do kategorie ostatní kamenná industrie spadají dvoudílné ruční mlýnky, skládající se ze spodního a horního kamene, nejrůznější otloukače a těrky vyrobené především z křemence, nebo křemencových valounů. Dále se může objevit specializovaný tvar oválných dvoudílných brousků s vnitřním žlábkem na podélné ose, sloužících zřejmě k obrušování ratišť šípů (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 77). Z ozdob vyrobených z kamene mohou být jmenovány masivní bílé mramorové náramky. Vyskytují se především ve středních a severozápadních Čechách a v německém Posáli. Z mramoru se vyráběly také drobné perly, které měly formu malých kroužků a ze kterých se skládaly náhrdelníky (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 81).

Další kategorií je kostěná industrie. Byla vyráběna z různých druhů zvířecích kostí, zubů, rohů a parohů. Nejpočetnější skupinou nástrojů jsou šídla, dále hladítka a špachtle s širokou funkční ploškou. Na činění kůže se uplatnila i hlazená, oboustranně zaostřená hovězí žebra. Na zdobení povrchu nádob vpichy byl potom používán kostěný nástroj (někdy označován jako hřeben) se dvěma až sedmi (maximálně dvanácti) hroty (ŠEVČÍKOVÁ 1980, 78; PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 77).

8.6 Importy

Důležitou součástí poznání pravěkých kultur je i studium vzájemných kontaktů mezi rozdílnými kulturními prostředími. Olomoucko a vlastně celá střední Morava leží v přirozené transferní oblasti, kde jsou tyto kontakty doloženy již od dob paleolitu (KALÁBKOVÁ 2009, 222). V prostředí VK se jedná především o importy keramiky a surovin na výrobu kamenné štípané i broušené industrie. Pod slovem import rozumíme v souvislosti s keramikou, že nádoby vznikly v jiném kulturním prostředí, než v jakém se dostaly do země a posléze zde byly nalezeny. Další z možností je, že keramika byla zhotovena přímo v místě, nebo v blízkém okolí nálezu, ale její tvůrce byl původem z jiné kulturní sféry. Případ, který s importy také souvisí je místní napodobování cizích výrobků (KAZDOVÁ 2001, 41).

U VK jsou nejčastěji doloženy kontakty s prostředím LgK. Již J. Palliardi, si všiml společného výskytu obou kultur na jihomoravských nalezištích (PALLIARDI 1895). Této problematice se věnovalo již mnoho badatelů – např. V. Podborský (PODBORSKÝ 1993), ve svých studiích E. Kazdová (KAZDOVÁ 1997, 2001), nebo ve své disertační práci P. Kalábková (KALÁBKOVÁ 2009).

Snad nejznámějším a nejčastěji uváděným dokladem kontaktů VK je nález malovaného tenkostěnného pohárku lužianské skupiny v hrobě malého chlapce v Praze – Dejvicích (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 23). Jako další doklady kontaktů můžou být uvedeny importy surovin na výrobu ŠI. Jedná se např. o obsidián (sopěčné sklo) z Bukových hor v Potisí, nebo bavorský pruhovaný rohovec (Plattensilex), nacházený hojně zejména na nalezištích datovaných do mladšího stupně VK (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 76–77). Významný projev dálkové směny je spatřován také v exportu mramorových náramků. Surovina na jejich výrobu byla získávána z oblasti vápencových skal nazývané Bílý kámen, která leží u města Sázavy (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 81).

Pro sledování vzájemných komunikací prostřednictvím importů na Moravě je vhodný region Prostějovska a Olomoucka. Např. na sídlišti VK v Olomouci Slavoníně se lengyelská keramika objevila ve výplni dvou sídlištních jam společně s keramikou mladšího stupně VK fáze IV a. Tenkostěnná keramika zde pochází nejméně ze čtyř lengyelských nádob a byla původně zdobena malováním a ojediněle rýsováním. Byly zadatované na sklonek starší fáze I. stupně MMK (KAZDOVÁ 2001, 41–42) a bylo již prokázáno, že se jedná o doklad mezikulturních styků, nikoliv o doklad počátku lengyelského osídlení, či kontinuálního osídlení

dané lokality (KALÁBKOVÁ 2009a, 73, 222). Na kontakty s lengyelskou civilizací ve Slavoníně poukazují také artefakty ŠI z radioaritu a obsidiánu (KAZDOVÁ 2001, 43). Ze SZ Čech byly na slavonínském sídlišti nalezeny tři artefakty z křemence typu Skršín a jeden křemenec typu Tušimice. Oba typy křemenců jsou doloženy také z lokality Těšetice – Kyjovice (KAZDOVÁ – PEŠKA – MATEICIUCOVÁ 1999, 139).

8.7 Periodizace

Periodizace VK vychází jak v Čechách, tak i na Moravě z propracovaného systému M. Zápotocké. Vývoj kultury se dle tohoto systému dělí do dvou základních stupňů: staršího a mladšího. Ve starším stupni se pro české území rozlišují I. – III. fáze. V mladším stupni pak fáze IVa, IVb, a V (ZÁPOTOCKÁ 1970, 1990).

O moravskou periodizaci se zasloužila především E. Kazdová. Její systém vychází ze srovnání s periodizací české VK a přebírá její formální označení fází i jejich obsahovou náplň (KAZDOVÁ 1998, 132). Jsou rozlišeny rovněž dva základní stupně. Starší stupeň, ještě předlengyelský, zahrnuje dvě fáze: II/III a dále klasickou VK fázi III. Mladší stupeň je reprezentován fází IVa, která již probíhá souběžně se starolengyelským horizontem MMK I (KAZDOVÁ – MATEICIUCOVÁ – PEŠKA 1999, 96).

Nejstarší VK na Moravě zahrnuje v malé míře některé znaky II fáze české VK, jako např. široké hruškovité nádoby, krokvice nad sebou. Takováto keramika byla zjištěna na Brněnsku (Blučina, Kuřim, Nová Ves, Telnice), Znojemsku (Těšetice – Kyjovice, Hodonice, Grešlové Mýto, Horní Dunajovice). Ojedinele je známa ještě z Třebíčska, Břeclavska a Vyškovska. V severnějších regionech prozatím nebyla rozlišena.

Klasická starší fáze VK (III. fáze) na Moravě převažuje. Těžiště výskytu je na Brněnsku, Znojemsku a Prostějovsku. Nálezové soubory přechodného charakteru (pomocná fáze III/IV) u nichž převažují znaky staršího stupně, mající některé nové výzdobné prvky (např. trojvpich, tremolo), pocházejí z lokalit rozptýlených na Znojemsku, Vyškovsku, Prostějovsku a Olomoucku.

U VK mladšího stupně, nejčastěji na úrovni fáze IVa je osídleno Znojemsko, dotčen je východní okraj Brněnska a Vyškovské brána. Část jižní Moravy je bez nálezů. Zdá se, že jádro osídlení bylo vytvořeno na střední Moravě s výběžky na Šumpersko (KAZDOVÁ 1998, 133–134).

Starší stupeň 8.7.1

fáze I – Přejídná fáze mezi keramikou lineární a vypíchanou. Vyznačuje se souběhem prvků pozdní LnK (bombovité a šarecké tvary, zbytky lineární výzdoby, techniky výzdoby řadami jednotlivých vpichů) s prvky, které jsou specifické a známé jen z této fáze (technika paralelních dvojvpichů) a prvky typickými pro celý následující starší, klasický stupeň kultury VK (střídavé dvojvpichy, hruškovité tvary, krokvicovité motivy). Tvarově se tato fáze příliš neliší od pozdní LnK. Ojediněle se ještě vyskytují uzavřené bombovité tvary, zdobené všemi čtyřmi technikami. Typickými tvary jsou šarecké esovitě profilované nádoby s nízkou výdutí a široké hruškovité nádoby, přičemž oba tyto tvary jsou již zdobené pouze vpichy, jednotlivými i paralelními, hlavně však střídavými. Stejnými technikami jsou zdobeny i mělké a polokulovité misky. Keramika zásobní a užitková s převažujícími bombovitými tvary a částečně již esovitě profilovaná je zdobena bohatými plastickými ornamenty (knoflíkovitými i okrouhlými pupky, nehtováním (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 37–38; ZÁPOTOCKÁ 2009, 112–113).

fáze IIa – Od předchozí fáze se liší důsledným používáním dvojhrotého nástroje. Rytá linie slouží jen k výzdobě kultovních misek. I nyní se ještě objevují tvary pozdní LnK. Šarecká bomba, která se vyvíjí v hruškovitou nádobu, polokulovité misky i hrubé kulovité nádoby. Všechny tyto tři tvary mají oblé dno. Výzdoba, nyní hlavně již širokých hruškovitých nádob je prováděna výhradně pásy z řad střídavých dvojvpichů. Pod okrajem probíhá výzdoba oběžným pásem. Hlavní výzdobný motiv je tvořen oběžnými, několikanásobně nad sebou umístěnými krokvicemi, přerušovanými svislým dělicím ornamentem. Podobným způsobem jsou zdobeny i polokulovité mísy. Polokulovité zásobní tvary, případně s lehce zdviženými stěnami pozbývají nyní výzdobu plastickým ornamentem. Nyní se uplatňuje nehtování a střídavé umístění tří, nebo šesti pupků pod okrajem na výdutí (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 40; ZÁPOTOCKÁ 2009, 112–113).

fáze IIb – Pokračování předchozí fáze, avšak již zcela vymizely reminiscence na tvary a výzdobu LnK. Hruškovité nádoby se protahují do výšky, mísy zachovávají nadále polokulovitý tvar. Z užitkové keramiky mizí bombovité nádoby. Objevují se kotle. Všechny tvary jsou stále s oblými dny. Výzdoba je stále prováděna převážně střídavými dvojvpichy. Pásy pod okrajem se udržují. Kromě vícenásobných krokvic se vyskytují se i jednoduché, ve většině případů přerušované dělicími pásy často v kombinaci s doplňkovými motivy. (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 40).

fáze III – Tato fáze je přirozeným pokračováním předchozího vývoje. Stále výskyt vyšších hruškovitých nádob, případně jsou širší, téměř zvonovitého tvaru s otevřeným ústím. Mělké polokulovité mísy, hluboké mísy. Zásobní keramika má výrazné kotlovité tvary s kulatými, nebo oválnými pupky. Dna jsou stále oblá. Výzdobu tvoří nadále okrajový oběžný pás, převažují však již jednoduché oběžné krokvice a ubývá dělicí ornament mezi nimi. Ojedinelé se objevují krokvice nespojen. Na konci této fáze se v Čechách poprvé objevuje import z prostředí lengyelské kultury (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 40–43; ZÁPOTOCKÁ 2009, 113).

8.7.2 Mladší stupeň

fáze IVa – Tato fáze se vyznačuje neobyčejně bohatou výzdobou. Dochází k přejímání nových prvků z prostředí lengyelské kultury. Technika výzdoby vpichy se jako identifikační kulturní znak nemění. Hruškovitá nádoba má nyní vysoké tělo a širokou výduť na níž bývají umístěny rohaté pupky. Vyskytují se kotlovité hrubé nádoby s pupky, nebo s plastickým napodobením ovázání. Objevují se pohárovité nádoby, profilované mísy a mísy s omfalem, nádoby i mísy na dutých nožkách, květináčové tvary a čtyřhranné nádoby. Tyto nové formy mají již plochá dna. Výzdoba se také obohacuje. Vyskytují se jednoduché krokvice, často nespojené. Kromě nich se však objevují nové, doposud neznámé motivy pokrývající celé nádoby: kosočtverce, čtverce, trojúhelníky a šachovnice. Na profilovaných nádobách se je výzdoba dělena do horizontálních zón. Technika vpichů je velmi rozmanitá. Jsou používány malé i velké dvojpichy, vícenásobné vpichy, tremolové a také hluboké rössenské vpichy (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 43; ZÁPOTOCKÁ 2009, 114).

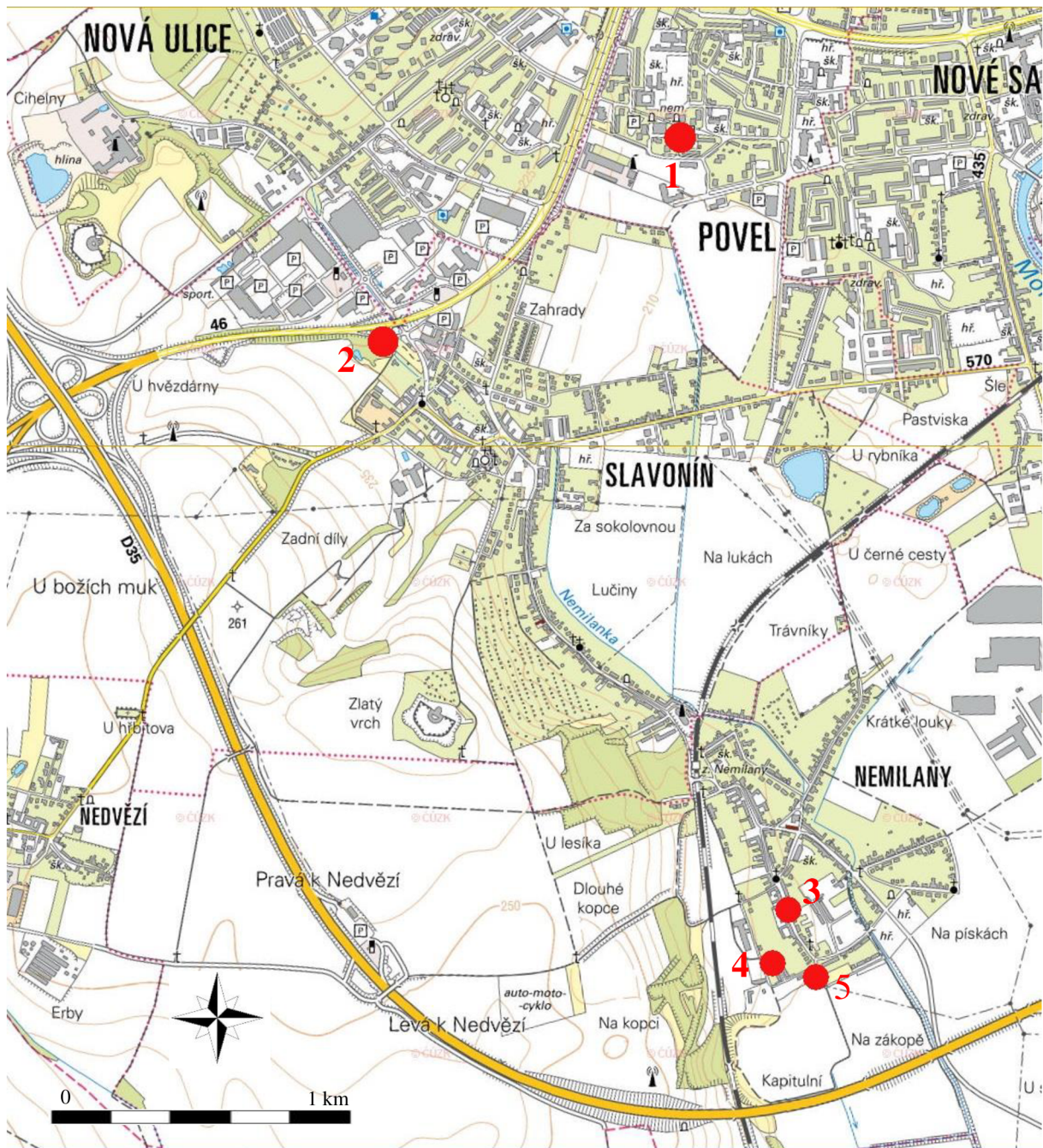
fáze IVb – Tvarová náplň se příliš nemění. Pouze se objevuje ostřejší profilace a pohárovité tvary převažují. V hrubé keramice jsou hrncovité tvary, rovněž více profilované, nahrazovány kotly s častější výzdobou plastickými i vhloubenými prvky na okraji nádob a na výduti. Vícenásobné vpichy jsou na ústupu. Velké vpichy jsou řazeny do volných vodorovných, svislých a šikmých pásů. Rössenské vpichy a mřížkování se vyskytují častěji. Výzdoba na nádobách však celkově ubývá (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 44; ZÁPOTOCKÁ 2009, 113).

fáze V – Končí samostatný vývoj kultury VK na českém území. Dochází k téměř úplné ztrátě charakteristické výzdoby. Téměř nezdobená keramika je vyráběna z hrubšího písčitého a slídnatého materiálu. Svými tvary, které se vyznačují ostřejší profilací a častějším užíváním plastické výzdoby, je blízká pozdně lengyelské keramice (MMK II). Udržují se ještě vysoké hruškovité až lahvovité nádoby se širokou výdutí. Vůdčím tvarem jemné keramiky jsou nyní různé varianty pohárů: z hruškovitých tvarů se vyvíjejí pohárky s rozevřeným ústím, prohnutým tělem a oblou až zalomenou nízkou výdutí. Nastupují trojčlenné pohárky s odsazeným hrdlem a lomenou výdutí. Všechny tvary již mají plochá dna. Mísy, taktéž s plochými dny, jsou poměrně často na dutých nožkách, nebo nízkých prstencích. Vedle kónických mís se objevují mísy široce rozevřené s ostře lomenou výdutí a se zesílenou horní stěnou. Vzácně se objevují oválné mísy „vaničky“ a hliněné naběračky. Pohárky i mísy mívají na okraji i na výdutí výzdobu tvořenou souvislým, nebo přerušovaným přesekáváním, vrypy a důlky. Jen velmi ojediněle se objeví původní výzdoba ve formě dvojvpichů, rössenských, nebo tažených vpichů a jemného mřížkování. Výjimečně se vyskytnou nádoby pokryté bílou pastózní barvou. Užitková keramika se vyskytuje ve formě ostřeji či měkce profilovaných hrnců. Je opatřena pupky oušky různých tvarů pod hrdlem i na výdutí. Poprvé se objevují dvě protilehlá, vodorovně vrtaná ouška na hrdle. Ouška mohou mít také zoomorfní tvar. Typické jsou řady pupků, přesekávání a různé vrypy (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 44; ZÁPOTOCKÁ 2009, 114).

9. Metodika zpracování

Vypůjčený materiál byl zpracováván v etapách v archeologické fotolaboratoři na katedře historie UPOL. Zde byl rozložen na stůl pokud možno podle objektů, sond, čtverců apod. Při zpracování keramického materiálu jsem se inspiroval numerickým kódem vypíchané keramiky, který byl použit při zpracování nálezů ze sídliště VK ve Slavoníně „Horním lánu“ (KAZDOVÁ – PEŠKA – MATEJČIUCOVÁ 1999, 53–57). Kód jsem upravil pro potřeby této práce (např. u tvarů nádob jsem rozlišoval pouze jejich základní typy, jejich varianty jsem již neurčoval). Materiál byl popsán, nakreslen, vyfotografován a zvážen. Kresby byly skenovány a upraveny v programu GIMP 2. U kamenné industrie určil surovinu Mgr. Martin Moník, PhDr. z katedry geologie UPOL. Typologické určení jsem se pokusil stanovit pomocí odborné literatury. Na mazanici byla sledována možná přítomnost stop otisků po proutí atd. Osteologická analýza byla provedena na lokalitě Nemilany – ul. Kožušanská Mgr. Martinem Holubem. U popisu výzkumů a terénní situace jsem vycházel z nálezových zpráv vypracovaných M. Kalábkem a V. Vránovou (ACO) a z terénní dokumentace, kterou mi poskytla H. Dehnerová (NPÚ).

10. Popis výzkumů

Mapa 1: Místa výzkumů: 1) Povel – ul. Janského, 2) Slavonín „Na Dvorském“ 3) Nemilany – ul. Kožušanská, 4) Nemilany – ul. Bylinková, 5) Nemilany – ul. Rudolfa Chorého.

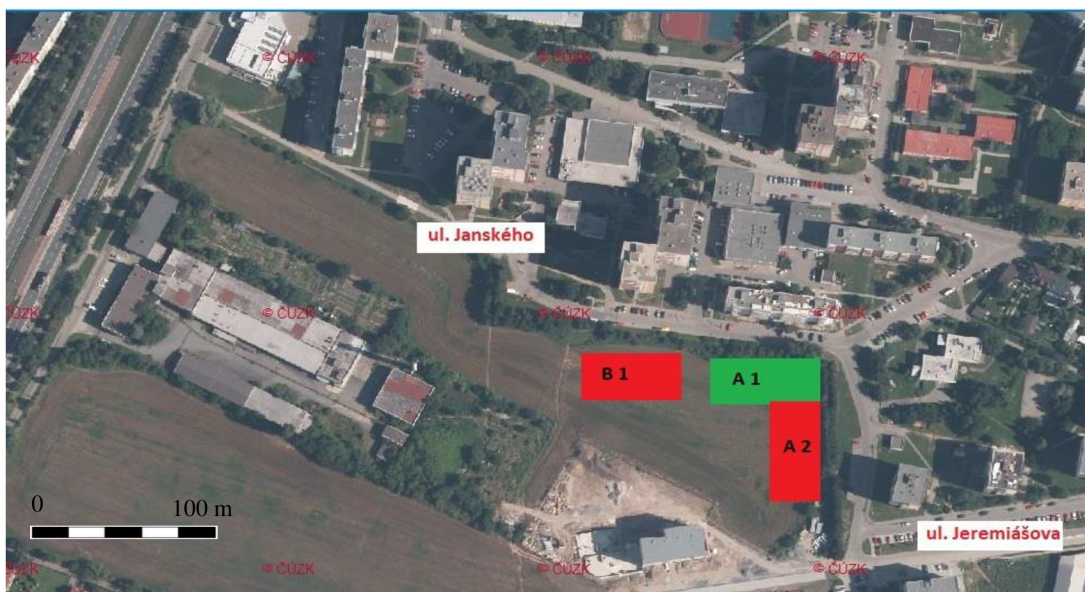
10.1 Povel – ul. Janského

Popis lokality

Ulice Janského se nachází na katastrálním území olomoucké městské části Povel, konkrétně v jeho jižní části. Zkoumané plochy se nacházejí při jižní straně ulice Janského. Lokalita se nachází v příhodné poloze na pravobřežní štěrkové terase řeky Moravy, na mírném svahu a jeho úpatí. Nadmořská výška se pohybuje okolo 211 m. Geologické podloží je v místě výzkumu tvořeno říčním štěrkem, písky a v západní části nivními náplavovými hlínami.

Popis výzkumů

Výzkumy se zde realizovaly v souvislosti s výstavbou bytových domů v letech 2013–2016, 2018 a 2020. VK byla doložena výzkumy z let 2013 a 2015. V dříve nezastavěném terénu byla provedena skrývka pomocí stroje UDS. Poté byla plocha rozměřena a zkoumána ve čtvercích. V roce 2013 byla zkoumána plocha bytového domu A1 (44 × 14 m) a bylo evidováno 76 zahloubených objektů. VK byla nalezena jako příměs v objektech KLPP. V roce 2015 byla zkoumána plocha domu B1 (63 × 20 m) se 100 sídlištními objekty. V převážné většině se jednalo o jámy menších rozměrů do 0,5 m. Dále bylo prozkoumáno 12 objektů kruhového půdorysu a jeden mělký objekt nepravidelného půdorysu. VK patřil jeden objekt (564) a jako příměs byl i v mladším objektu (595), který objekt VK částečně narušoval. Prozatím bylo na lokalitě doloženo osídlení LnK, VK, KŠK, ÚK, slezská a platěnická fáze KLPP, novovek (DEHNEROVÁ 2013, 5–14; DEHNEROVÁ – HADRAVA 2015, 153–156; DEHNEROVÁ 2016, 168–170; DEHNEROVÁ – HADRAVA – ŠÍNOVÁ 2016, 11–19).

Obr. 1: Letecký pohled na ještě nezastavěnou lokalitu. Místa nálezů VK v ploše domů A1, B1.

Popis objektů VK

Objekt 564 – tab. XX Sídlištní jáma (čtverec A3/4), půdorys nepravidelný, stěny konkávní, dno konkávní s mírným sklonem. Rozměry: 3,3 × 2,5 m, hloubka 0,3 m. Orientace Z – V. (Inv. č. VK: 24/15–177/1 až 24/15–177/79).

Č. objektu	Keramika	ŠI	BI	OKI	Zvířecí kosti	Mazanice
564	63	3	-	-		301

Tab. 1: Nálezový inventář objektu 564. Keramika uvedena v inventárních číslech, ŠI a mazanice v kusech.

10.2 Slavonín – „Na Dvorském“

Popis lokality

Lokalita se nachází na JZ okraji města, naproti lokalitě „Horní lán“. Poloha naleziště je situována na mírném svahu obráceném k jihovýchodu. Jde o západní svah mělkého údolí, kterým protéká potok Nemilanka ve směru SZ–JV. Nadmořská výška se zde pohybuje v rozmezí 224–228 m. Ornice zde nasedá převážně na sprašové podloží.

Obr. 2: Letecký pohled na lokalitu. Červený kruh vyznačuje místa výzkumů.

Popis výzkumu

Výzkum z roku 2001 souvisel se stavební aktivitou na protějším svahu a byl proveden na místě sjezdu z dálnice (Prostějov – Olomouc) do Slavonína. Provádělo jej ACO pod vedením M. Kalábka. Prozkoumaná místa tvořily tři samostatné plochy podél dálnice. Plocha na straně nákupního a obchodního centra byla skrývána v celku pomocí stroje UDS. Plocha, která se nacházela na opačné straně dálnice byla prorýhována dvěma podélnými sondami. V trase záboru stavby bylo prozkoumáno devět sídlištních objektů. Osídlení je zde doloženo VK, přelom pozdní doby bronzové a halštatské – slezskoplatěnická kultura (KLPP), do starší a pozdní doby římské. Ostatní objekty byly řazeny rámcově do pravěku a novověku. Keramika VK se našla v jedné z vrstev v soujámí 29, které bylo datováno do pozdní doby římské. Samostatný objekt VK zde nebyl identifikován (KALÁBEK 2003).

10.3 Nemilany – ul. Kožušanská

Popis lokality

Ulice se nachází v jižní části intravilánu obce. Plocha, která byla zkoumána se nachází na mírném svahu sprašové návěže nad údolní nivou řeky Moravy. Nadmořská výška zde dosahuje 211–212 m. Potok Nemilanka je odtud vzdálen přibližně 230 m východním směrem.

Popis výzkumu

V roce 2010 zde byly zahájeny stavební úpravy této komunikace. Během archeologického dohledu, který zajišťovalo ACO, byla ve stavebních výkopech a sondách pod stávající vozovkou zjištěna mocná kulturní vrstva obsahující archeologické nálezy. Na základě tohoto zjištění bylo po dohodě s investorem (město Olomouc) přistoupeno k šetrnému skrytí vozovky a k zahájení záchranného výzkumu zachovalých archeologických terénů. Tento výzkum probíhal pod vedením M. Kalábka, A. Pankovské a V. Vránové a pokračoval i v roce 2011. Po provedení plošné skrývky vozovky se vyrýsovala kulturní vrstva s již z části zničeným povrchem. Vrstva byla zkoumána v síti čtverců a sond. Celkem byla ulice rozčleněna do 40 sond a 56 čtverců. Během dvou výzkumných sezón zde bylo prozkoumáno a zdokumentováno 249 sídlištních objektů, hrob s kostrovým pohřbem, hrob v sídlištní jámě a základ zdi domu (KALÁBEK 2013, 5). Výzkum na Kožušanské ulici doložil polykulturní osídlení této lokality. Jednotlivé fáze osídlení patřily následujícím archeologickým kulturám: LnK, VK, MMK, KNP, KŠK, KZP, věteřovská skupina a starší doba bronzová obecně, KLPP obecně a její lužická i

slezská fáze, platěnická kultura. Následovaly nálezy z laténského období z doby římské, z doby hradištní, ze středověku 14. – 15. století a z novověku (KALÁBEK 2013).

Popis objektů VK

OBJEKT č. 189 (výkop 1519, sonda 14) – VK, jáma. Půdorys nepravidelný oválný, řez vakovitý, horní i dolní hrana ostrá, stěny pravidelné konvexní s převislým sklonem, dno pravidelné konkávní s mírným sklonem.

Rozměry: max. d. -1,5 m, max. š. - min. 1 m, max. hl. - 0,7 m. Orientace S – J.

Uloženina 393: výplň středně ulehlá, tmavě hnědé barvy, horní i dolní hranice ostré. Mírně malé fragmenty keramiky, nahodilé drobký mazanice, mírně střední fragmenty zvířecích kostí, nahodile malé kamínky. Max. síla 0,7 m. (Inv. č. 05/2010–393–12, 05/2010–393–13, 05/2010–393–14).

OBJEKT č. 262 (výkop 1592, sonda 19) – VK, žlab. Půdorys obdélný, řez ve tvaru písmene U, horní i dolní hrana pozvolná. Rozměry: max. d. -min. 0,9 m, max. š. - 0,48 m, max. hl. - 0,4 m. Orientace V–Z.

Uloženina 485: výplň středně ulehlá, středně hnědé barvy, horní i dolní hranice dosti ostré. Keramika a zvířecí kosti obsaženy mírně. Max. síla 0,4 m.

OBJEKT č. 268 (výkop 1598, sonda 20) – VK příkop rondelu. Půdorys tvořil pravidelný průběh příkopu, řez ve tvaru písmene V, horní i dolní hrana pozvolná, stěny pravidelné přímé se středním sklonem, dno pravidelné rovné s mírným sklonem. Souvisle s objektem 262. Rozměry: max. d. -min. 1 m, max. š. - 2 m, max. hl. - 1,7-2,46 m. Orientace V–Z.

Uloženina 491: výplň středně ulehlá, barva tmavá hnědá žluť, horní i dolní hranice ostré. Nahodile malé fragmenty keramiky a drobký mazanice, mírně malé fragmenty zvířecích kostí. Max. síla 0,48 m.

Č. objektu	Keramika	ŠI	BI	OKI	Zvířecí kosti	Mazanice
189	16	-	-	-	7	2
262	-	-	-	-	-	-
268	4	-	-	-	-	1

Tab. 2: Nálezový inventář obj. VK 189, 262, 268. Obj. 189: keramika 11 LnK, 3 VK, 2 KLPP.

Obj. 268: 4 LnK.

10.4 Nemilany – ul. Bylinková

Popis lokality

Místo, kde byly provedeny ZAV se nachází v jihozápadní části obce, v prostoru nově vzniklé ul. Bylinkové, asi 250 m východně od železniční trati Olomouc – Prostějov. Tato ulice se napojuje ze severní strany na ul. Rudolfa Chorého. Přírodní podmínky jsou zde stejné jako na ulici Kožušanské – mírný, k východu se svažující terén s nadmořskou výškou 212–214 m. Přibližně 360 m východním směrem protéká potok Nemilanka.

Popis výzkumu

ZAV zde byly prováděny v letech 2010 a 2011 pod vedením V. Vránové z ACO. V roce 2010 byla zkoumána plocha na stavbě příjezdové komunikace a v roce 2011 na stavbách rodinných domů. VK byla doložena výzkumem v roce 2011, kdy byly nalezeny keramické fragmenty v rozsáhlém sídlištním objektu (obj. 14) patřící eneolitické fázi LgK a dále v kulturním souvrství (kontext 122). Na zkoumané ploše byly nejprve provedeny výkopy pro kanalizaci, vodovod a přípojky k jednotlivým domům. V této fázi byly zjištěné objekty zkoumány pouze na profilech těchto výkopů. Teprve po jejich zasypání byla mechanizací skryta ornice, pod kterou se v některých částech zkoumané plochy nacházelo kulturní souvrství, v jiné části již bylo přímo sprašové podloží, v němž se rýsovaly archeologické objekty. Kulturní souvrství byla zkoumána šachovnicovou metodou o velikosti 2 × 2 m. Celkem zde bylo zkoumáno a zdokumentováno 34 zahloubených objektů a dvě kulturní vrstvy. Během dvou výzkumných sezón zde bylo doloženo osídlení z období VK, LgK, starší doby bronzové, KLPP, z doby laténské a z doby římské, z doby stěhování národů a z raného středověku (VRÁNOVÁ 2012).

10.5 Nemilany – ul. Rudolfa Chorého

Popis lokality

Tato ulice se nachází rovněž v jižní části obce Nemilany, při jižním konci ulice Kožušanské a Bylinkové. Přírodní podmínky jsou zde s těmito ulicemi totožné (viz. výše).

Popis lokality

Výzkum se zde konal v roce 2014 v souvislosti s výstavbou pěti rodinných domů a jeho provedení realizovalo ACO pod vedením M. Kalábka. VK zde byla nalezena na stavebních parcelách dvou domů (parcela č. 398/3 a 719/52). Skryté plochy obou parcel byly zkoumány pomocí několika sond. Po odtěžení orníční vrstvy zde byla také identifikována kulturní vrstva (k. 122). V případě parcely č. 398/3 byla VK doložena jedním keramickým fragmentem (k. 122) a v případě parcely 719/52 se fragmenty nacházely v zásypech objektů LgK (obj. 97, 115), věteřovské kultury (100, 104, 106, 113), KLPP (101) a halštatů (102). Dále je na lokalitě doloženo osídlení z laténského období (KALÁBEK 2016a, b).

Obr. 3: Letecký pohled na Nemilany. Červeně vyznačeny polohy ulic.

11. Analýza movitých nálezů

11.1 Keramický materiál

Z pěti zpracovávaných výzkumů bylo vyhodnoceno celkem 130 inventárních čísel keramického materiálu. Žádný ze souborů neposkytl reprezentativní vzorek vhodný statistického zpracování (alespoň 100 ks). Objekty VK, ze kterých byl keramický materiál získán byly pouze dva – obj. 564 (ul. Janského na Povelu) a obj. 189 (ul. Kožušanská v Nemilanech). Další dva objekty VK, které se nacházely v Nemilanech na Kožušanské ulici – obj. 262 (palisádový žlab) a obj. 268 (hrotitý příkop) již keramický materiál VK neobsahoval. Veškerý zbývající materiál byl získán jako příměs z objektů jiných archeologických kultur: obj. 548, 550, 595 (Povel – ul. Janského), obj. 29 (Slavonín – „Na Dvorském“), obj. 100, 112, 117, 164, 232, 256 (Nemilany – ul. Kožušanská), obj. 97, 100, 101, 102, 104, 106, 113, 115 (Nemilany – ul. Rudolfa Chorého), obj. 14 (Nemilany – ul. Bylinková). Dále byl materiál získán z kulturních vrstev: kontext 295 (Nemilany – ul. Kožušanská), kontext 122 (Nemilany – ul. Rudolfa Chorého a ul. Bylinková). Jeden keramický fragment byl získán na Povelu povrchovým sběrem.

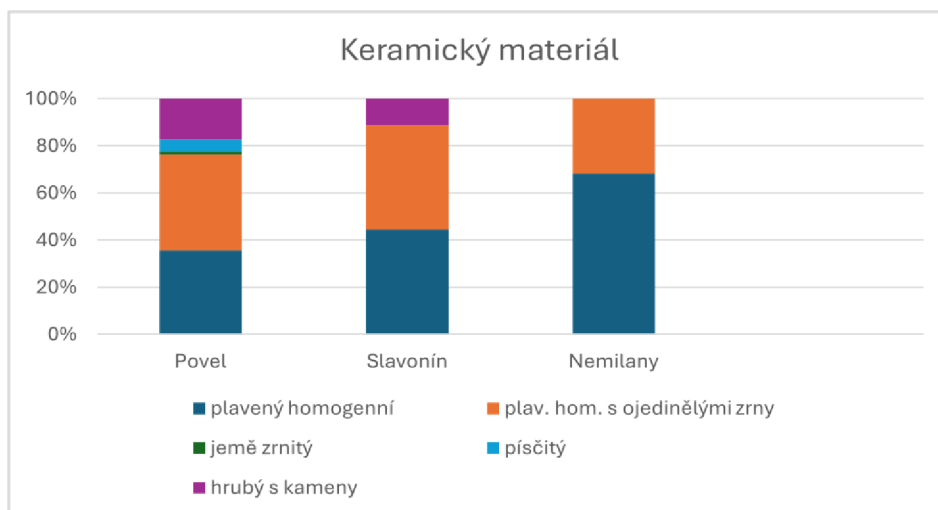
Největší soubor 76 inv. čísel pocházel z Povelu s celkovou hmotností 1065 g. Ze Slavonína bylo získáno 10 inventárních čísel jejichž hmotnost činila 840 g. Součet hmotnosti ze tří výzkumů v Nemilanech činil 452 g.

Žádný ze souborů neposkytl keramické fragmenty ze kterých by bylo možné získat celou nádobu. Velikostně nejmenší fragmenty pocházejí z Nemilan (výjimka inv. č. 03/2010-115-3 ul. Bylinková, 05/2010-296-2, 05/2010-393-12 ul. Kožušanská). Největší a nejtěžší keramický jedinec byl nalezen ve Slavoníně (inv. č. 16/2001-144-9). Na tomto místě je nutné uvést, že u materiálu z Povelu z objektu 564 jsem měl k dispozici inventář celého objektu VK. Z objektu 189 VK z Nemilan ul. – Kožušanské jsem zpracovával pouze fragmenty přiřazené k VK v nálezové zprávě. U ostatních objektů, kde se našla VK jako příměs bylo postupováno stejným způsobem.

Během celého zpracování jsem pracoval s tzv. keramickými jedinci. Jedinec jako nádoba skládá se z kusů (fragmentů).

Materiál

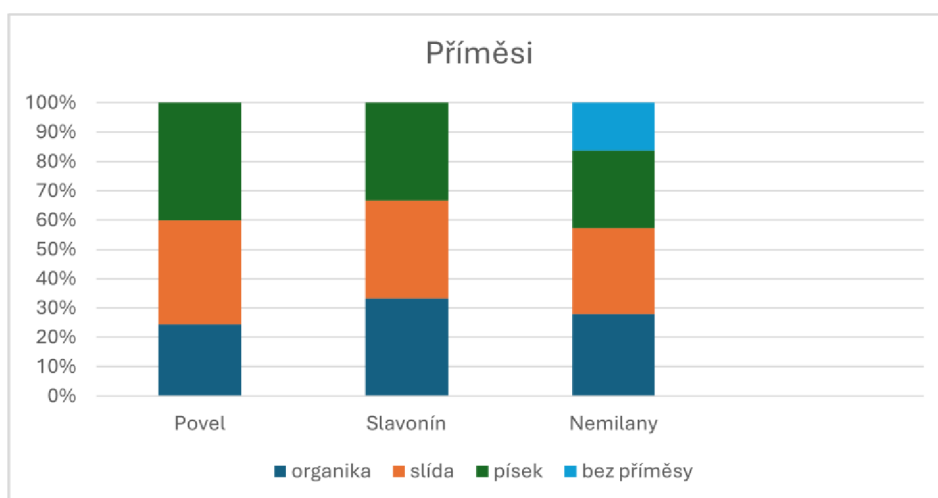
Použitá keramická hmota byla rozlišována z hlediska proplavení a míry zrnitosti. Největší zastoupení měl u vypíchané keramiky plavený homogenní materiál a plavený homogenní materiál s ojedinělými zrny. Více zrnitý až písčitý materiál byl zastoupen pouze na Povelu, kde se vyskytlo také největší množství hrubého materiálu s kameny.

Graf 1: Keramický materiál.

Příměs keramické hmoty

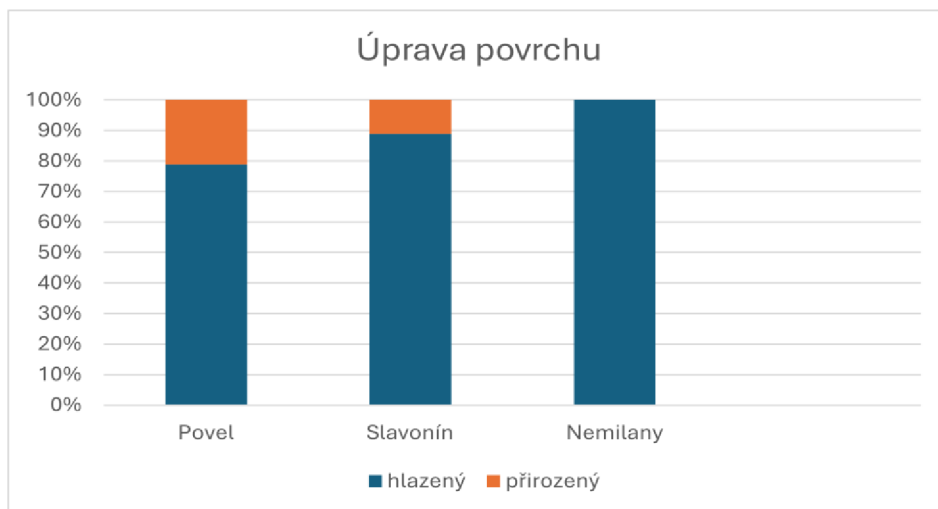
Jako příměs byl nejčastěji používán písek, slída a organika. Ve zkoumaných souborech byly jednotlivé složky vcelku rovnoměrně zastoupeny. V nemilanském souboru jsem v 11 případech nerozpoznal žádnou užitou příměs.

Graf 2: Příměsi keramické hmoty.

Úprava povrchu

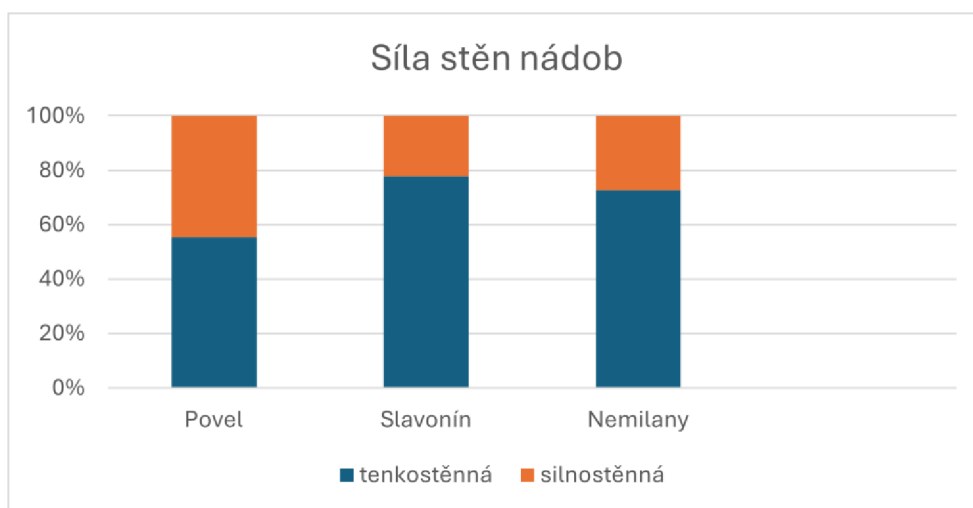
Úpravu povrchu byla provedena buď hlazením, nebo byl povrch ponechán bez úpravy – přirozený. Největší výskyt neupraveného, přirozeného povrchu byl zastoupen na Povelu.

Graf 3: Úprava povrchu.

Síla stěn nádob

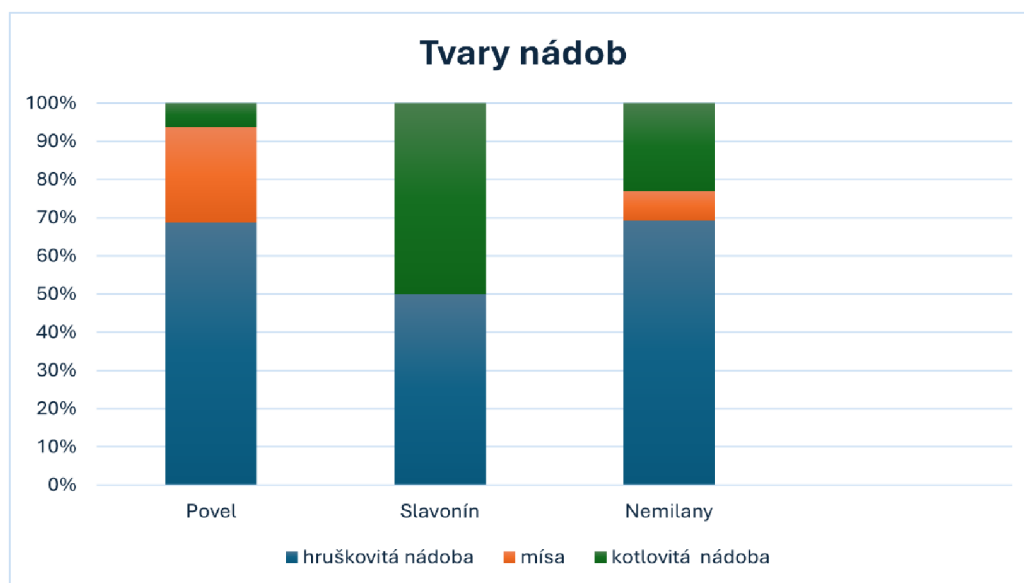
Podle naměřené síly stěn nádob bylo možné keramiku rozdělit na tenkostěnnou a silnostěnnou. Tenkostěnná keramika (2–5 mm) převažovala nad silnostěnnou keramikou (> 0,5 mm) na všech lokalitách.

Graf 4: Síla stěn nádob.

Tvary nádob

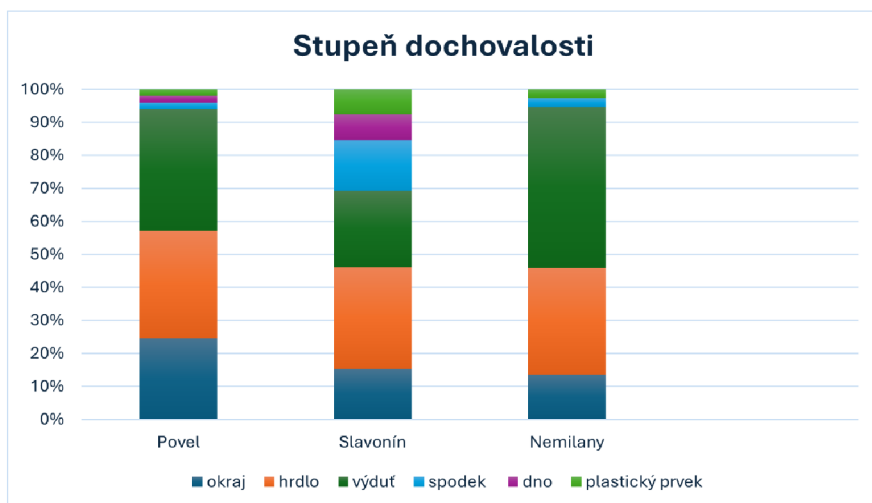
Ze 130 inventárních čísel se mi tvarově podařilo identifikovat pouze 28 jedinců. Největší zastoupení měly pro VK typické hruškovité nádoby v počtu 21 jedinců (např. inv.č. 20/13-158/47, obr. I:4; 24/15-177-39, obr. IV:4; 03/2010-115-3, obr. XX:5), následovaly mísy v počtu pěti jedinců (např. inv. č. 24/15-177-32, obr. III:3) a dvě kotlovité nádoby (inv. č. 24/15-209-4, obr. VII:4; 16/2001-144-9, obr. IX:5). Polokulovitou, pohárovitou ani hrncovitou nádobu jsem nedokázal identifikovat. Na grafu č. 5 je znázorněno procentuální zastoupení z identifikovaných jedinců.

Graf 5: Tvary nádob.

Dochovalost nádob

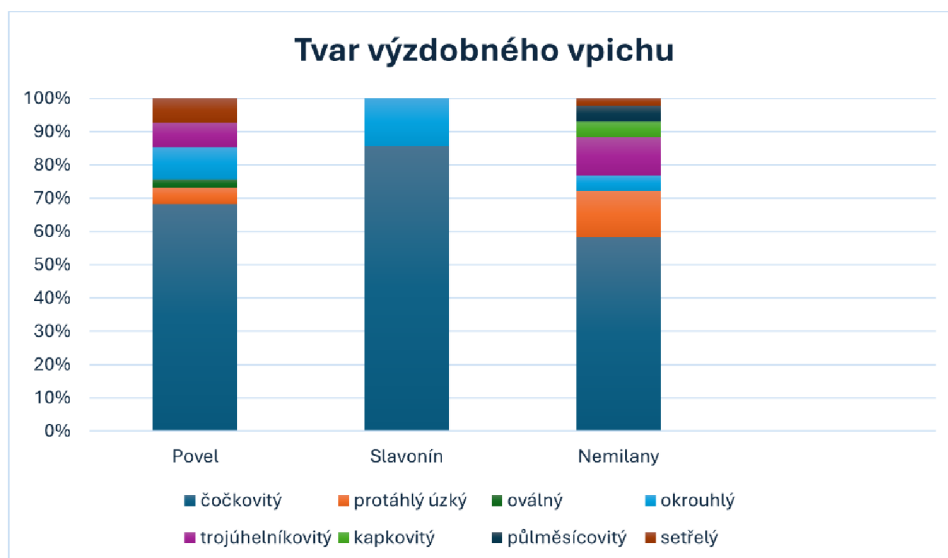
Z fragmentů, které se podařilo rozpoznat (77 inventárních čísel) byly nejpočetněji zastoupeny výdutě (34 ks), následovala hrdla (32 ks) a okraje (19) ks. Dno nádoby bylo zastoupeno pouze po jednom kusu na Povelu i ve Slavoníně. Na každé lokalitě se také našel jeden fragment s plastickým prvkem.

Graf 6: Stupeň dochovalosti nádob.

Tvar výzdobného vpichu

Celkem 84 jedinců bylo zdobeno vypíchanou výzdobou. Nástroj, kterým byla na povrchu nádob vytvořena po sobě zanechal nejčastěji čočkovitý tvar (např. inv. č. 24/15-177/32, obr. III:2). Celkem byl tento tvar vpichu rozpoznán na 58 jedincích. V daleko menším množství byl vytvořen vpich protáhlý úzký (např. 05/2010-296-2, obr. XI:6), trojúhelníkovitý (např. inv. č. 24/15-177-39, obr. IV:4), okrouhlý (např. inv. č. 24/15-177/3, obr. 2:4), případně kapkovitý (např. inv. č. 11/2014-272-3, obr. XIX:6). V několika případech byl tvar vpichu vzhledem k setřelosti nerozpoznatelný.

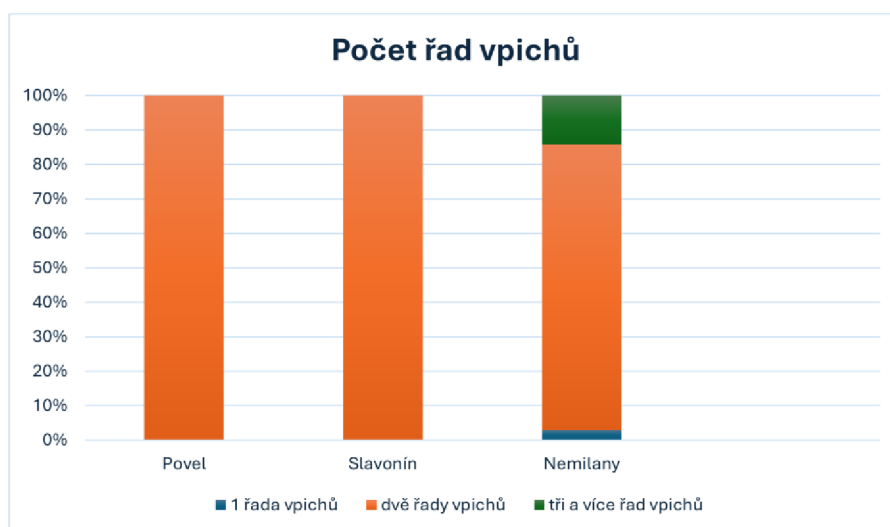

Graf 7: Tvar výzdobného vpichu.

Počet řad vpichů

Důležitým chronologickým ukazatelem je počet řad vpichů, nebo-li kolika hrotým nástrojem byla výzdoba vytvářena. Z grafu č. 8 je vidět, že na lokalitách Povel a Slavonín je výlučně zastoupení dvojhrotého nástroje, zatímco v Nemilanech bylo ve čtyřech případech užito trojhrotého (inv. č. 07/2014-122-16, obr. XX:1; 11/2014-248-2, obr. XIII:4; 11/2014-259-1, obr. XIX:1; 11/2014-272-1, obr. XIX:4). U jednoho keramického fragmentu by se na této lokalitě mohlo uvažovat s použitím čtyřhrotého nástroje (inv. č. 03/2010-115-65, obr. XX:2).

Graf 8: Počet řad vpichů.

Hlavní výzdobný motiv

V této kategorii dominuje výzdoba tvořená z krokvic, která je vypíchána ze souvisle hustě kladených řad vpichů umístěných vedle sebe (např. inv. č. 24/15-177/32, obr. III:3; 16/2001-144-4, obr. VIII:4; 11/2014-246-1, obr. XIII:7). Celkem jsem tento motiv rozpoznal na 18 jedincích. Další výzdobné motivy se uplatňovaly podstatně méně. Zastoupení měly šikmé a svislé pásy vpichů (např. inv. č. 05/2010-296-2, obr. XI:6; 03/2010-115-3, obr. XX:4), nebo opět krokvice, ovšem vytvořené z oddělených řad dvojpichů (např. inv. č. 24/15-177/1, obr. II:2). Krokvice lemovaná vně dvojicemi vpichů jsem rozpoznal na Povelu (inv. č. 24/15-177/9, obr. V:1; případně 24/15-177/41, obr. V:2). Zajímavý je fragment mísy z povrchového sběru na Povelu, kombinující šikmé a vodorovné pruhy vpichů vyplňující celý prostor (inv. č. 20/13-196/1, obr. II:1).

Graf 9: Hlavní výzdobný motiv.

Okrajový motiv

Okrajový motiv byl tvořen převážně z vodorovného souvislého pruhu, který byl vytvořen z několika řad vpichů. Celkem jsem ho identifikoval v na 18 jedincích (např.: inv.č. 24/15-177/3, obr. II:4; 24/15-177/32, obr. III:3). Ve dvou případech bylo možno rozeznat okrajový motiv tvořený vodorovným pruhem na okraji lemovaný dvojicemi (čtveřicemi vpichů) (např.: inv. č. 20/13-158/47, obr. I:4; 05/2010-256-306, obr. X:4).

Vedlejší výzdobný motiv

Jako vedlejší motiv jsem ve dvou případech rozpoznal nepřerušovaný svislý pruh (inv. č. 24/15-177/44, obr. V:5; 05/2010-393-12, obr. XII:5) a svislý pruh, který byl lemován skupinami vpichů (inv. č. 05/2010-256-9, obr. X:1).

Plastické prvky

Plastických prvků bylo v souborech rozpoznáno velmi málo. Jednalo se o okrouhlý výčnělek na nádobě z Bylinkové ulice v Nemilanech (inv. č. 03/2010-115-3, obr. XX:5) a ze Slavonína (inv. č. 16/2001-144-3, obr. VIII:5). Horizontální výčnělek s otvorem pak byl nalezen na Povelu (inv. č. 24/15-177/28, obr. III:2) a také na Bylinkové ulici (inv. č. 03/2010-122-276, obr. XX:4).

11.2 Kamenná industrie

Kamenná industrie byla získána z Povelu ul. Janského z objektu VK 564 v počtu čtyř kusů (ŠI) a jeden kus (ŠI) z objektu 595, který objekt VK částečně narušoval (společné foto č. 10). Ve všech případech ŠI se surovinově jednalo o silicit glacienních sedimentů (dále SGS). SGS byl také nejčastější surovinou na výrobu ŠI zjištěnou na nedaleké lokalitě Slavonín „Horní lán“. Sekundární zdroje této suroviny se odtud nacházejí přibližně 40 km V a SV směrem, ale mohly být získávány také z teras řeky Moravy a Bečvy (KAZDOVÁ – PEŠKA – MATEICIUCOVÁ 1999, 136–137).

obj.	inv. číslo	surovina	typ	obr.
564	24/15-177/68	SGS	jádro	VI:1
564	24/15-177/74	SGS	čepel	VI:2
564	24/15-177/75	SGS	čepel	VI:3
564	24/15-177/76	SGS	ústěp	VI:4
595	24/15-209/3	SGS	čepel	VII:3

Tab. 2: Přehled štípané industrie z objektu 564 a 595 z lokality Povel – ul. Janského.

Broušená industrie byla zastoupena jedním fragmentem sekeromlatu z lokality „Na Dvorském“ (inv. č. 16/2001-142-13). Jako výrobní surovina byla určena kulmská droba.

obj.	inv. číslo	surovina	typ	obr.
29	16/2001-142-13	kulmská droba	sekeromlat	IX:4

Tab. 3: Přehled broušené industrie z objektu 12 ze Slavonína „Na Dvorském“.

11.3 Mazanice

Mazanice se největším počtem nalezla v objektu 564 na Povelu ul. Janského. Patřilo jí 11 inventárních čísel o celkové hmotnosti 1383 g (301 ks). Z lokality Slavonín „Na Dvorském“ z objektu 29 byl získán jeden menší kousek mazanice. Při bližším ohledání jsem nebyl schopen zjistit jakékoliv stopy po otiscích proutí, plev atd.

11.4 Osteologický materiál

Osteologický materiál byl získán pouze výzkumem z Nemilan z ul. Kožušanské. Z objektu VK 189 byl získán soubor sedmi kostí, které patřily podle analýzy ovci domácí a koze domácí.

12. Zhodnocení keramického materiálu – datace

V keramických souborech na 3 lokalitách dominuje jemné keramické zboží z převážně dobře proplavené homogenní, případně jemně zrnité keramické hmoty. Povrch nádob byl úhledně vyhlazen. Typologicky dominuje hruškovitá nádoba, doplněná mísami a kotlovitými nádobami. Z materiálu jsem nebyl schopen rozpoznat chronologicky citlivé údaje o výšce a šířce hruškovitých nádob. K hrubému keramickému zboží se řadí kotlovité nádoby, jež měly na všech lokalitách své zastoupení.

Pokus zadatovat keramický materiál bude proveden zejména na základě výzdobných prvků a užití nástroje, jenž vypíchanou ornamentaci prováděl. Početné rozbory již do značné míry prověřily chronologickou hodnotu jednotlivých vlastností výzdoby. Například samotná přítomnost dvojpichu bez ohledu na jeho velikost, případně i tvar nemá pevnou chronologickou pozici, protože se tato technika průběžně vyskytuje až do fáze IVb (KAZDOVÁ – PEŠKA – METEICIUCOVÁ 1999, 97).

Na Slovonínském sídlišti VK v Olomouci „Horním lánu“ jsou užity dvojpichy, které jsou řazeny do mladšího stupně převážně větších tvarů. Dvojpich se zde udržuje i v mladším stupni společně s trojvpichy i vícenásobnými vpichy (KAZDOVÁ – PEŠKA – METEICIUCOVÁ 1999, 90). Soubor z Povelu zkouším tedy datovat na základě absence použití trojhrotého nástroje, velkých tremolového vpichu a výlučného zastoupení menších až středně velkých dvojpichů do III. staršího stupně VK.

V nepočetném souboru ze Slavonína „Na Dvorském“ může být znakem mladšího stupně kotlovitá nádoba s již rovným dnem, které se začíná objevovat v mladším stupni VK (PAVLŮ (ed.) – ZÁPOTOCKÁ 2007, 43; ZÁPOTOCKÁ 2009, 114). Avšak také zde chybí jakákoliv výzdobný prvek na pokazující na mladší stupeň. Mohlo by se v případě této lokality jednat o nálezový soubor přechodného charakteru. Rovněž u této lokality však na základě absence jakéhokoliv použití trojhrotého nástroje, tremola či jiného výzdobného prvku, který je charakteristický pro mladší, lengyelskou kulturou ovlivněný stupeň, datuji tuto lokalitu do klasické III. fáze VK.

Zcela jiná situace se jeví na lokalitě Nemilany. Použití trojhrotého nástroje bylo zaznamenáno na čtyřech fragmentech na ulici Rudolfa Chorého i na ulici Bylinkové. Z tohoto důvodu datuji nemilanskou lokalitu do mladšího stupně.

13. Zhodnocení objektů 262 a 268 v Nemilanech – ul. Kožušanská

Nalezený příkop ve tvaru V a s ním související palisádový žlab je interpretován jako příkop rondelu. K otázce datování této situace se již vyjádřilo několik badatelů (např. KALÁBEK – PANKOWSKÁ 2012; KRAVCIV 2019; PALOVÁ 2019).

Na základě stratigrafické situace přejímám názor M. Kalábka a A. Pankowské a přiřkláním se ke středoneolitickému stáří rondelu. I když není datován keramickým materiálem s vypíchanou výzdobou, vrstva, která jej překrývá je datována do III. stupně LgK, tedy do období, ve kterém již lengyelské rondely na Moravě budovány nebyly (KALÁBKOVÁ 2009a). Proto tyto dva objekty s největší pravděpodobností náleží VK ((např. KALÁBEK – PANKOWSKÁ 2012, 41).

14. Závěr

Nálezy z pěti výzkumů potvrdily středoneolitické osídlení v prostoru jihovýchodní části Olomouce. Sídliště ve Slavoníně na „Horním lánu“ hrálo v tomto období evidentně centrální roli. Dokazuje to nejen jeho velikost, ale také importované suroviny a nálezy, které například na Povelu, či Slavoníně a Nemilanech nebyly z tohoto období doloženy. Prostor kolem „Horního lánu“, včetně lokality na Povelu i v Nemilanech zřejmě tvořily jeden velký sídlištní areál, doplněný sociokultovním areálem – rondelem.

15. Informační zdroje

Literatura:

- BÉM, M. – KOUDELA, M. – ŠINDLÁŘOVÁ, I. 2002: Paměti obce Slavonína. Olomouc.
- BLÁHA, J. 2001: Slovanská a středověká Olomouc v archeologických pramenech. In: BÉM, M. (ed.), Archeologické zrcadlení, Olomouc, 121–151.
- BÖHM, J. 1941: Kronika objeveného věku. Praha.
- BUCHTELA, K. 1899: Vorgeschichte Böhmens. I. Nordböhmen bis zur Zeit um Christi Geburt. Věstník Slovanských starožitností. III (Beilage). Praha, 1–42.
- BUCHTELA, K. – NIEDERLE, L. 1910: Rukověť české archeologie s přídavkem prof. J. Matiegy. Praha.
- BURGERT, P. 2019: Neolit ve východních Čechách. Případová studie jeho mladšího vývoje. Praha.
- ČERVINKA, I.L. 1908: Moravské starožitnosti II, Kojetín na Hané.
- ČIŽMÁŘ, Z. – OLIVA, M. 2000: K ekonomii surovin štípané industrie lidu s vypíchanou keramikou na Moravě, in: Pravěk Suppl. 6: Otázky neolitu a eneolitu našich zemí, 18. pracovní setkání v Mostkovicích 14. – 17. 9. 1999, v tisku.
- DEHNEROVÁ, H. 2013: Předběžné výsledky záchranného archeologického výzkumu v Olomouci, Janského ulici (k. ú. Povel). Objev nové pravěké polykulturní lokality. Sborník národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci 2013, 5–14.
- DEHNEROVÁ, H. 2016: Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc). PV 57-1, 168–170.
- DEHNEROVÁ, H. – VEČEŘA, P. 2011: Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc). PV 52-1, 169.
- DEHNEROVÁ, H. – HADRAVA, V. 2015: Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc). PV 56-1, 153–156.
- DEHNEROVÁ, H. – HADRAVA, V. – ŠÍNOVÁ, J. 2016: Pokračování archeologického výzkumu na polykulturní lokalitě Olomouc – Janského (předběžné výsledky). Sborník národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci 2016, 11–19.
- DEMEK, J. a kol. 1965: Geomorfologie českých zemí. Praha.
- DEMEK, J. – MACKOVIČIN, P. (eds.) 2006: Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR. Brno.

- DOHNAL, V. 1980: Stopy laténského sídliště v Olomouci – Nemilanech. PV 1978, 24.
- FILIP, J. 1948: Pravěk Československa. Praha.
- HORÁKOVÁ – JANSOVÁ, L. 1938: Ke vzniku české vypíchané keramiky. OP XI, 1938, 81–138.
- HUŠKA, J. – KALÁBEK, M. – URBÁNEK, O. 2011: Dějiny Nemilan. Olomouc.
- KALÁBEK, M. 2001: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). PV 42, 236.
- KALÁBEK, M. 2002: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). PV 43, 163.
- KALÁBEK, M. 2006: Nemilany (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc). PV 47, 109, 131.
- KALÁBEK, M. 2009: Mladší doba železná – latén. In: SCHULZ, J. (red.) a kol.: Dějiny Olomouce – svazek 1. Olomouc, 63–66.
- KALÁBEK, M. 2011: Olomouc (k.ú. Nemilany, okr. Olomouc). PV 52-1, 168.
- KALÁBEK, M. 2012: Nemilany (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc). PV 53-1, 136, 150–151.
- KALÁBEK, M. 2013: Nemilany (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc). PV 54-1, 173.
- KALÁBEK, M. 2015: Nemilany (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc). PV 56-1, 157, 169.
- KALÁBEK, M. 2021: Nemilany (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc). PV 62-1, 200, 216.
- KALÁBEK, M. 2017: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). PV 58-1, 164.
- KALÁBEK, M. 2019: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). 60-1, 197.
- KALÁBEK, M. 2021: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). PV 62-1, 217.
- KALÁBEK, M. 2022: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). PV 63-1, 139–140.
- KALÁBEK, M. – VITULA, P. 2000: Nemilany (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc). PV 41, 177–179.
- KALÁBEK, M. – TAJER, A. – VITULA, P. 2001: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). PV 42, 136.
- KALÁBEK, M. – TAJER, A. – PREČANOVÁ, V. 2002: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). PV 43, 163).
- KALÁBEK, M. – PANKOWSKÁ, A. 2012: Příspěvek k neolitickému osídlení Olomouce – Nemilan. In: BÉM, M. – PEŠKA, J. (eds.), Ročenka 2011. Olomouc, 39–49.

- KALÁBKOVÁ, P. 2009a: Lengyelské osídlení střední Moravy. Rkp. disertační práce. I.–III. díl. Brno.
- KALÁBKOVÁ, P. 2009b: Paleolit, neolit, starší a střední eneolit. In: SCHULZ, J. (red.) a kol.: Dějiny Olomouce – svazek 1. Olomouc, 30–39.
- KALÁBKOVÁ, P. – HLAVA, M. – ŠLÉZAR, P. 2015: Příběhy uničovské archeologie. Uničov.
- KALISZOVÁ, D. 1987: Zjišťovací výzkum v Náměšti na Hané, PV 1985, 22.
- KAZDOVÁ, E. 1992: K pohřebnímu ritu lidu s vypíchanou keramikou na Moravě, SPFFBU E 37, 7–24.
- KAZDOVÁ, E. 1997a: Vztahy mezi lidem s vypíchanou a moravskou malovanou keramikou, SPFFBU M 2, 79–88.
- KAZDOVÁ, E. 1997b: Dům a stavební komplex kultury s vypíchanou keramikou z Pavlova, okr. Břeclav, Pravěk NŘ 6/1996, 75–96.
- KAZDOVÁ, E. 1998: Postlineární neolit na Moravě: kulturní a sídlištní poměry, rkp. habilitační práce, Brno.
- KAZDOVÁ, E. 2001: Import lengyelské keramiky v prostředí kultury s vypíchanou keramikou, SPFFBU M 6, 39–50.
- KAZDOVÁ, E. 2001: Osídlení střední Moravy v postlineárním neolitu, Pravěk - Supplementum 8, 78–96.
- KAZDOVÁ, E. 2005: Osada a hroby lidu s vypíchanou keramikou. In: PODBORSKÝ, V. (ed.): Pravěk mikroregionu potoka Těšetičky/Únanovky. K problematice pravěkých sociálních struktur, Brno, 80–88.
- KAZDOVÁ, E. – PEŠKA, J. 1998: Půdorysy domů na neolitickém sídlišti v Olomouci – Slavoníně. In: Ročenka ÚAPP Olomouc 1997, 56–97.
- KAZDOVÁ, E. – PEŠKA, J. – MATEICIUCOVÁ, I. 1999: Olomouc – Slavonín I. Sídliště kultury s vypíchanou keramikou. Olomouc.
- KOČÁR, P. – KOVÁČIK, P. – PEŠKA, J. 2008: Šňůrový hrob z Olomouce – Nemilan (Česká čtvrť) s nálezem spálené rostlinné obětiny. In: BÉM, M. – PEŠKA, J. (eds.), Ročenka 2007. Olomouc, 49–58.
- KONČELOVÁ, M. – KVĚTINA, P. 2015: Neolithic longhouse seen as a witness of cultural change in the Post-LBK. Anthropologie 53, 431–446.

- KOVÁRNÍK, J. 2001: Nové objevy pravěkých příkopů na Moravě In: V. Podborský (ed.): 50 let archeologických výzkumů Masarykovy univerzity na Znojemsku. Brno, 139–156.
- KOVÁRNÍK, J. 2016: Mladoneolitičtí zemědělci a kruhové monumenty. Trojitý rondel kultury s vypíchanou keramikou v Plotištích n/L. II, *Anthropologia Integra* 7/1, 31–44.
- KRAVCIV, Š. 2019: Mladoneolitické rondely na území střední Evropy, rkp. disertační práce. Hradec Králové.
- LIČKA, M. 2016: Osídlení ze starší etapy vývoje kultury s vypíchanou keramikou ve Mšeně – Besiedlung der älteren Entwicklungsetappe der Kultur mit Stichbandkeramik in Mšeno. *Fontes Archaeologici Pragenses* 43. Praha.
- LIČKA, M. 2019: Osídlení z mladší etapy vývoje kultury s vypíchanou keramikou ve Mšeně – Besiedlung der jüngeren Entwicklungsetappe der Kultur mit Stichbandkeramik in Mšeno. *Fontes Archaeologici Pragenses* 46. Praha.
- LINK, T. 2014: Die linien und stichbandkeramische Siedlung von Dresden – Prohlis. Eine Fallstudie zum Kulturwandel in der Region der oberen Elbe um 5000 v. Chr. Veröffentlichungen des Landesamtes für Archäologie Sachsen 60. Landesamt für Archäologie Sachsen, Dresden.
- MATEJCIUCOVÁ, I. 2001: Surovina kamenné štípané industrie v moravském neolitu, In: PODBORSKÝ, V. (ed.): 50 let archeologických výzkumů na Znojemsku, Brno, 213–224.
- MICHNA, P. 1993: Náměšť na Hané (okr. Olomouc). Přehled archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku za rok 1992, *VVM XLV*, č.4, 413.
- OLIVA, M. 1996: Štípaná industrie kultury s vypíchanou keramikou v Těšeticích – Kyjovicích. K otázce výběru surovin v neolitu jižní Moravy, *AMM LXXXI*, 1/2, 101–109.
- PÁLENÍKOVÁ, J. 1952: Lidstvo s kulturou keramiky páskové na Moravě, rkp. disertační práce, Brno.
- PALLIARDI, J. 1894: Předhistorická sídla na Znojemsku. (Neolithická osada na Novosadech ve Znojmě), *ČVSMO XI*, 128–138, tab. II – IV.
- PALLIARDI, J. 1895: Předhistorická sídla na Znojemsku, *ČVSMO XII*, 17, 89–98.
- PALOVÁ, Z. 2019: Sídliště lengyelské kultury v Olomouci – Nemilanech a lengyelská plastika jako kulturní fenomén, rkp. bakalářské práce, Olomouc.
- PAVLŮ, I. 1998: Dům v neolitu a jeho význam pro pravěkou archeologii, *AR L*, 778–783.
- PAVLŮ, I. 2004: Neolit mírného evropského pásma (5600–4200BC) a jeho současníci, Praha.

PAVLŮ, I. – ZÁPOTOCKÁ, M. 1979: Současný stav a úkoly studia neolitu v Čechách, PA LXX, 281–318.

PAVLŮ, I. ed. – ZÁPOTOCKÁ, M. 2007: Archeologie pravěkých Čech/3. Neolit. Praha.

PLESNÍKOVÁ, M. 2016: Sídliště kultury s lineární keramikou na lokalitě Nemilany – Kožušanská ulice a osídlení této kultury na Olomoucku, rkp. bakalářské práce, Olomouc.

PODBORSKÝ, V. 1981: Objekt s vypíchanou keramikou v Těšeticích III, okr. Znojmo, a postavení vypíchané keramiky ve starolengyelském horizontu středodunajského neolitu, SPFFBU E 26, 9–28.

PODBORSKÝ, V. 1993: Nástup zemědělské civilizace (neolit). In: Pravěké dějiny Moravy, Brno, 71–152.

PODBORSKÝ, V. 1999: Pravěká sociokultovní architektura v dějinách lidstva. In: PODBORSKÝ, V. a kol (eds.): Pravěká sociokultovní architektura na Moravě. Brno, 261–291.

PODBORSKÝ, V. 2001: Modely funkční interpretace pravěkých rondelů. In: PODBORSKÝ, V. (ed.): 50 let archeologických výzkumů Masarykovy univerzity na Znojemsku. Brno, 209–211.

PODBORSKÝ, V. 2011: Fenomén neolitického domu, SPFFBU M 14–15, 7–45.

PODBORSKÝ, V. – KOVÁRNÍK, J. 2005: K sociální struktuře neolitických sídlišť. In: PODBORSKÝ, V. (ed.): Pravěk mikroregionu potoka Těšetičky/Únanovky. K problematice pravěkých sociálních struktur, Brno, 131–160.

RYBNÍČEK, K. – RYBNÍČKOVÁ, E. 2001: Vegetace a přírodní prostředí jako pozadí archeologických kultur ČR, 28 000 – 1 000 B. P., In: PODBORSKÝ, V. (ed.): 50 let archeologických výzkumů Masarykovy univerzity na Znojemsku, Brno, 301 – 310.

ŘÍDKÝ, J. 2011: Rondely a struktura sídelních areálů v mladoneolitickém období. In: KLÁPŠTĚ, J. – MĚŘÍNSKÝ, Z. (eds.): *Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque* 10, Praha – Brno.

ŘÍDKÝ, J. 2012: The structure of Stroke Pottery Culture (SBK) settlement areas and pottery dating – a puzzle based on old excavations. In: S. Wolfram – H. Stäuble – M. Cladders – T. Tischendorf Hrsg., *Siedlungsstruktur und Kulturwandel in der Bandkeramik. Beiträge der internationalen Tagung „Neue Fragen zur Bandkeramik oder alles beim Alten?!“*. Leipzig, 23.

bis 24. September 2010. Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenmalpflege – Beiheft 25, Dresden: Landesamt für Archäologie, 180–189.

RULF, J. 1983: Přírodní prostředí a kultury českého neolitu a eneolitu, PA 64/1, 35–95.

SCHNEIDER, L. 1879: Über die Hradiště von Stradonice und die Schädel von Strupcic (Böhmen). ZfE 11, 239–241.

SCHULZ, J. 2012: Dějiny a přítomnost městských částí Nové sady a Povel. Olomouc.

STEKLÁ, M. 1959: Třídění vypíchané keramiky. AR XI, 211–260.

STOCKÝ, A. 1926: Pravek země České I. Věk kamenný. Praha.

ŘÍDKÝ J. – KVĚTINA, P. – STÄUBLE, H. – PAVLŮ, I, 2015: What is changing and when. Anthropologie 53, 333–339.

ŠEVČÍKOVÁ, D. 1980: Lid s keramikou vypíchanou na Moravě, rkp. disertační práce, I.–III. díl Brno.

ŠMÍD, M. 1993: Zpráva o výsledcích povrchových sběrů a drobných výzkumů v roce 1991, PV 1991, 118.

ŠMÍD, M. 1999: Cholína (k. ú. Cholína, okr. Olomouc). PV 39, 277.

ŠMÍD, M. 2004: Cholína (k. ú. Cholína, okr. Olomouc). PV 45, 126.

ŠRÁMEK, F. 2001: Nemilany (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc). PV 42, 136, 166, 178, 235–136.

TAJER, A. 2004: Hněvotín (k. ú. Hněvotín, okr. Olomouc). PV 45, 125–126.

TICHÝ, R. 1958: Lidstvo s keramikou volutové a píchané na Moravě, rkp. dipl. práce, Brno.

TICHÝ, R. 1968: Neolitické a mladší nálezy z Náměště na Hané, PV 1967, 7–8, (tab.4).

TOMÁŠEK, M. 2000: Půdy České republiky. Praha.

TRAMPOTA, F. 2015: Sídlní a distribuční struktury v neolitu v regionu povodí Dyje, rkp. disertační práce, Brno.

VAŠKOVÝCH, M. 2006: Vývoj osídlení středního s severní části dolního Pomoraví v neolitu a na počátku eneolitu. Rkp. disertační práce. Brno.

VOSTROVSKÁ, I. 2007: Nové poznatky ke kultuře s vypíchanou keramikou na střední Moravě, rkp. bakalářské práce, Brno.

VRÁNA, J. 2004: Olomouc (k.ú. Hejčín, okr. Olomouc). PV 45, 129, 144–145.

- VRÁNOVÁ, V. 2012: Olomouc (k.ú. Némilany, okr. Olomouc). PV 53 -1, 168–169.
- ZAPLETAL, J. 2009: Geologie území a vývoj. In: J. Schulz (red.), Dějiny Olomouce I. Olomouc, 14–18.
- ZÁPOTOCKÁ, M. 1970: Die Stichbandkeramik in Böhmen und in Mitteleuropa. In: Die Anfänge des Neolithikums vom Orient bis Nordeuropa, Fundamenta 3A – II (Sonderdruck), Köln – Wien, 1–66.
- ZÁPOTOCKÁ, M. 1978: Ornamentace neolitické vypíchané keramiky: technika, terminologie a způsob dokumentace, AR XXX, 504–534.
- ZÁPOTOCKÁ, M. 1990: Die postlinearkeramische Entwicklung in Mitteleuropa: Die chronologische und geographische Verteilung der Kulturgruppen mit Stichverzierung, In: Preuss, J. (ed.): Handbuch des Neolithikums, Halle.
- ZÁPOTOCKÁ, M. 1998: Bestattungsritus des Bömischen Neolithikum (5500–4200 B. C.). Gräber und Gräberfelder der Kultur mit Linear-, Stichband- und Lengyel-Keramik. Praha.
- ZÁPOTOCKÁ, M. 2009: Neolitické sídelní regiony v Čechách (ca 5300-4400 př. Kr.): region Litoměřicko. Praha.
- ZLÁMAL, T. 2015: Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc), Přehled výzkumů 61(1), 178–179.

Nálezové zprávy:

- BÉM, M. 1997: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Slavonín, poloha „Horní lán“. ACO 18/97/ 1–4.
- BÉM, M. 1998a: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Slavonín, poloha „Horní lán“. ACO 38/98/ 1–5.
- BÉM, M. 1998b: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Slavonín, poloha „Horní lán“. ACO 54/98.
- DEHNEROVÁ, H. 2004: Dokument M-TX-200403060. Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Olomouci. Dostupné z <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-200403060> [cit. 15. 4. 2023].
- KALÁBEK, M. 1998: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Hněvotín. ACO 208/98.

- KALÁBEK, M. 2002a: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Slavonín, Horní lán 1. část. ACO 116/03.
- KALÁBEK, M. 2002b: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Slavonín, Na dvorském. ACO 122/03.
- KALÁBEK, M. 2003: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Slavonín „Na dvorském“. ACO 122/03.
- KALÁBEK, M. 2013: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, ul. Kozušanská. [Nálezová zpráva.] Olomouc, Archeologické centrum (ACO číslo 333/2014).
- KALÁBEK, M. 2016a: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, ul. Rudolfa Chorého. ACO 361/2016.
- KALÁBEK, M. 2016b: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Nemilany, ul. Rudolfa Chorého. ACO 373/2017.
- VRÁNA, J. 2004: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Hejčín, Mrštíkovo náměstí. ACO 150/04.
- VRÁNOVÁ, V. 2006: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Olomouc – Slavonín, Pod Vlachovým. ACO 182/06.
- VRÁNOVÁ, V. 2011: Dokument M-TX-201600588. Archeologické centrum Olomouc, p.o.. Dostupné z: <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-201600588> [cit. 15. 4. 2023].
- VRÁNOVÁ, V. 2012: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Nemilany – intravilán, u ZD. ACO 302/2012.
- ŠMÍD, M. 1998: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Hněvotín. Archív nálezových zpráv AÚ AVČR Brno. 208/98.
- ŠMÍD, M. 2003: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Cholín. Archív nálezových zpráv AÚ AVČR Brno. 109/03.
- TAJER, A. 2004: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu. Hněvotín. ACO 140/04.
- ZAPLETAL, J. 2001: Olomouc – Nemilany – geologická situace archeologického naleziště. In: Kalábek, M.: Nálezová zpráva ze záchranného archeologického výzkumu, lokalita Nemilany 1, příloha 2, uloženo v archivu AÚ AV Brno, č.j. 444/2002 a 445/2002.

Internetové zdroje:

Mapa č. 1: Olomouc a její městské části [cit. 22. 7. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/uzemni-vyvoj-mesta-olomouce>.

Mapa č. 2: Půdní rozložení v katastru Nemilan [cit. 22. 7. 2023]. Dostupné na WWW: <https://mapy.geology.cz/pudy/>.

Mapa č. 3: Nemilany ul. Kožušanská, zkoumaná plocha [cit. 9. 12. 2023]. Dostupné na WWW: <https://ags.cuzk.cz/av/>.

X. Seznam použitých zkratk

ACO – Archeologické centrum Olomouc

AR – Archeologické rozhledy

ČVSMO – Časopis vlasteneckého muzejního spolku v Olomouci

k.ú. – katastrální území

NŘ – Nová řada

obj. – objekt

OP – Obzor praehistorický

PA – Památky archeologické

PV – přehled výzkumů

rkp. - rukopis

SPFFBU – Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity

ÚAPP – Ústav archeologické památkové péče

ZfE – Zeitschrift für Ethnologie

Seznam příloh:

1. Katalog lokalit
2. Klíč k databázi keramického materiálu
3. Databáze keramického materiálu
4. Kresebná dokumentace movitých nálezů
5. Terénní dokumentace

1. KATALOG LOKALIT

1. Lokalita: Blatec – cihelna u Kocandy

Číslo SAS: 24–24–04/2

Typ výzkumu: starý

Katastr: Blatec

Doba: 1941

Okres: Olomouc

Provedl: M. Chyla

Nadmořská výška: 206 m

Vodoteč: Romza, Morava

Popis lokality: Obec se nachází jihozápadním směrem od Olomouce. Silnice u Kocandy u které byl výzkum proveden leží východním směrem od Blatce.

Areál: sídlištní

Předběžná datace:

Literatura:

Nálezová zpráva: Archiv NZ VMO.

Poznámka: Ve sbírkách VMO se nacházejí nálezy VK z výzkumů M. Chyly z roku 1941. U silnice u Kocandy se našly také fragmenty eneolitické keramiky.

Uložení nálezů: VMO

Evidenční čísla: př. č. 439/64

inv.č. A 68265–68284

2. Lokalita: Brníčko – Gartenanger

Číslo SAS: 14–44–18/1

Katastr: Brníčko

Okres: Olomouc

Nadmořská výška: 236–240 m

Vodoteč: Hlavnice, Oskava

Typ výzkumu: starý

Doba: 1938–1940, 1940–1941,
1942

Provedl: M. Maneth

Popis lokality: Jihozápadní část dnešního intravilánu obce, v místech současné drůbežárny.

Areál: sídlištní

Předběžná datace:

Literatura: KALÁBKOVÁ 2009a, II, 18; KALÁBKOVÁ – HLAVA – ŠLÉZAR 2015, 78–80.

Nálezová zpráva: Archiv NZ VMO, Brníčko, naleziště 2.

Poznámka: Polykulturní lokalita. VK byla nalezena v sondě 15, v sektoru 1, 3, a 5 během výzkumů prováděných uničovským muzeem v roce 1940. Keramické fragmenty se dnes nacházejí ve sbírce uničovského muzea. Tento výzkum je popsán v publikaci o uničovské archeologii, kde je rovněž vyobrazen jeden zdobený keramický fragment VK (KALÁBKOVÁ – HLAVA – ŠLÉZAR 2015, 129). Další doloženou kulturou je na tomto nalezišti LnK, LgK, JsK I.st., KNP, doba halštatská a laténská.

Uložení nálezů: VMO

Evidenční čísla: př. č. 896/64

Inv. č.: A 110188

A 111297–98

A 111795–96

3. Lokalita: Hejčín – Mrštíkovo náměstí

Číslo SAS: 24–22–19

Typ výzkumu: záchranný

Katastr: Olomouc – Hejčín

Doba: 2002, 2003

Okres: Olomouc

Provedl: J. Vrána

Nadmořská výška: 215–216 m

Vodoteč: Morava, Mlýnský náhon

Popis lokality: Lokalita se nachází v severozápadní části města Olomouce. Intravilán. Vyvýšenina na prvním břehu Mlýnského potoka.

Areál: sídlištní

Předběžná datace:

Literatura: VRÁNA 2004, 129, 144–145; KALÁBKOVÁ 2009b, 33.

Nálezová zpráva: VRÁNA 2004.

Poznámka: ZAV vyvolaný výstavbou kanalizační stoky a rekonstrukcí inženýrských sítí. V pravěkém kulturním souvrství datovaném do mladšího stupně LgK se v menší míře objevují stopy osídlení LnK a VK. Další doložené osídlení patří KNP, KZP, věteřovská kultura, KLPP, doba laténská, ml. doba římská, střední doba hradištní, vrcholný středověk a novověk.

Uložení nálezů: ACO, VMO

4. Lokalita: Hněvotín – U Blaty, U struhy

Číslo SAS: 24–22–23/3

Typ výzkumu: záchranný, povrchový sběr

Katastr: Hněvotín

Doba: 1935, 1991, 1998

Okres: Olomouc

Provedl: K. Dobeš, M. Šmíd, M. Kalábek

Nadmořská výška: 220–259 m

Vodoteč: Blata

Popis lokality: Lokalita se nachází v jihozápadní části katastru obce, na k jihozápadu obráceném svahu. Tento svah klesá k levému břehu říčky Blaty.

Areál: sídlištní

Předběžná datace: st. stupeň, III. fáze

Literatura: ŠEVČÍKOVÁ 1980, II, 21; ŠMÍD 1993, 118; KAZDOVÁ 1998, 83–84; KALÁBKOVÁ 2009a, II, 65; 2009b, 33.

Nálezová zpráva: KALÁBEK 1998; ŠMÍD 1998.

Poznámka: V roce 1935 byl K. Dobešem prozkoumán při zemních pracích na silnici z Lutína do Hněvotína sídlištní objekt s vypíchanou keramikou. Byla z něj získána zachovalá nádobka hruškovitého tvaru. Keramické fragmenty VK byly získány také povrchovými sběry M. Šmída v roce 1991, společně s keramikou LnK, Jsk, KNP, KLPP. V roce 1998 zde byl prováděn ZAV v souvislosti s pokládáním dálkových optických kabelů mezi obcemi Lutín a Hněvotín. Vypíchaná keramika zde byla zastoupena několika fragmenty. Další nálezy z tohoto výzkumu byly datovány do období lengyelu, KZP, věteřovské kultury, SMK, KLPP (?). V tomto roce proběhl také výzkum M. Kalábka, který osídlení VK rovněž potvrdil. Několik dalších keramických střepů VK je bez bližších nálezových okolností uloženo v MZM.

Uložení nálezů: VMO, MZM

5. Lokalita: Hněvotín – Za Válkovem

Číslo SAS: 24–22–24/18

Typ výzkumu: záchranný

Katastr: Hněvotín

Doba: 2003

Okres: Olomouc

Provedl: A. Tajer

Nadmořská výška: 254–256 m

Vodoteč: Hněvotínský potok, potok Stouska

Popis lokality: Lokalita se nachází asi 2 km východním směrem od obce Hněvotín, u silnice Nová ulice – Hněvotín. Jedná se o jihozápadní svah mírného návrší.

Areál: sídlištní

Předběžná datace:

Literatura: TAJER 2004, 125–126.

Nálezová zpráva: TAJER 2004.

Poznámka: ZAV byl proveden na trase komunikace Nová ulice Hněvotín. Společně s keramickým fragmentem VK byl získán kus rohovcové čepěle. Další nálezy bylo možné zařadit obecně do eneolitu a novověku.

Uložení nálezů: ACO

6. Lokalita: Charváty

Číslo SAS:

Typ výzkumu: starý

Katastr: Charváty

Doba:

Okres: Olomouc

Provedl:

Nadmořská výška:

Vodoteč: Morava

Popis lokality: bez upřesnění

Areál:

Předběžná datace:

Literatura: ŠEVČÍKOVÁ 1980, II, 41; PODBORSKÝ 1981, 24; KAZDOVÁ 1998, 85.

Nálezová zpráva: archiv NZ AÚ Brno č. j. 990/48, 684/58.

Poznámka: V přerovském muzeu jsou z blíže neurčené lokality z katastru obce Charváty evidovány tři keramické fragmenty VK.

Uložení nálezů: Muzeum Přerov

inv. č. 13027–13029

7. Lokalita: Cholina – Horní farské, Za humny

Číslo SAS: 24–22–06/9 (Za humny)

Typ výzkumu: záchranný

Katastr: Cholina

Doba: 1996 (Horní farské)

Okres: Olomouc

2003 (Za humny)

Nadmořská výška: 268–290 m

Provedl: M. Šmíd

Vodoteč: Cholinka

Popis lokality: „Horní farské“ se nachází v severozápadní části katastru podél silnice do osady Cholinský dvorek a podél silnice vedoucí do Myslechovic na svahu sklánějícím se k východu. „Za humny“ se nachází podél polní cesty, která na západě obce spojuje její severní a jižní část. Tato cesta vede podél úpatí k východu exponovanému svahu.

Areál: sídlištní

Předběžná datace: III. stupeň VK (podle Šmíd 1999).

Literatura: KAZDOVÁ 1998 85–86; ŠMÍD 1999, 277–278; ŠMÍD 2004, 126; KALÁBKOVÁ 2009b, 33.

Nálezová zpráva: ŠMÍD 2003.

Poznámka: Během budování místní větve vodovodu v roce 1996 porušila vykopaná rýha několik objektů podél silnice do Cholinského dvorku a do Myslechovic. Z deseti poškozených objektů byl jeden datovaný VK. Jeden objekt LnK a další objekty KLPP. V roce 2003 byly během archeologického dozoru při budování inženýrských sítí pro rodinné domy objeveny dva objekty. Z objektu K 500 bylo získáno 7 keramických fragmentů přiřazených ke kultuře VK a 3 fragmenty LnK. Objekt K 501 byl datován do mladohradištního období.

Uložení nálezů: VMO

8. Lokalita: Náměšť na Hané – Biskupství

Číslo SAS: 24-22-11/13

Typ výzkumu: starý

Katastr: Náměšť na Hané

Doba:

Okres: Olomouc

Provedl:

Nadmořská výška: cca 250 m

Vodoteč: Šumice, Babělec

Popis lokality: Biskupství – kdysi samostatná obec, se nachází v severní části města nad ústím potoka Babělec.

Areál: sídlištní

Předběžná datace:

Literatura:

Nálezová zpráva: Archiv NZ VMO.

Poznámka: Bez bližších nálezových okolností jsou z této lokality evidovány nálezy VK ve sbírkách VMO. Kromě fragmentů keramických nádob, je odtud evidován také přeslen, BI, ŠI, KPI.

Uložení nálezů: VMO

Evidenční čísla: př. č. 171/64

inv. č. A 6597-6599, A 56141-56178;

VMO 1816-1820, 1827-1839, 6744-6746;

P 3087-30391a, 3097a, 3100, 3101

9. Lokalita: Náměšť na Hané – Valník

Číslo SAS: 24–22–17/2

Typ výzkumu: záchranný, zjišťovací

Katastr: Náměšť na Hané

Doba: 1967, 1985, 1992

Okres: Olomouc

Provedl: D. Kaliszová, P. Michna

Nadmořská výška: 236–250 m

Vodoteč: Šumice

Popis lokality: Intravilán města, domy, zahrádky. Plošina mírně se svažující od zámeckého návrší nad inundací řeky Šumice.

Areál: sídliště

Předběžná datace: VK mladší stupeň, IV, fáze.

Literatura: TICHÝ 1967, 7–8 tab. 4; KALIZSOVÁ 1987, 22; MICHNA 1993, 413; KAZDOVÁ 1998, 94–95; KALÁBKOVÁ 2009a, II, 160; KALÁBKOVÁ 2009b, 33.

Nálezová zpráva:

Poznámka: Při hloubení rodinných domků v roce 1967 zde byly narušeny pravěké objekty a ve získaném materiálu byly zjištěny střepy VK. Jedním zlomkem byla zastoupena LnK, nejvíce zlomků patřilo LgK. V roce 1985 proběhla zjišťovací sondáž na ulici Valník, Jiráskova a Lomená. Na této akci VMO bylo položeno šest sond mezi zahradami domů, z nichž jedna zachytila jámu VK do níž byl mělce zahlouben větší objekt LgK. V roce 1992 byl v této trati proveden ZAV při bagrování vodovodních rýh, během nějž byla VK opět doložena. Další osídlení zjištěné na této lokalitě náleží KNP, věteřovské skupině, SMK, KLPP, laténskému a slovanskému období.

Uložení nálezů: VMO

10. Lokalita: Nemilany – intravilán

Číslo SAS: 24-22-24/12

Katastr: Nemilany

Okres: Olomouc

Nadmořská výška: 208–213 m

Vodoteč: Nemilanka, Morava

Typ výzkumu: záchranný

Doba: 2010, 2011 (ul. Kožušanská)

2010, 2011 (ul. Bylinková)

2014 (ul. Rudolfa Chorého)

Provedl: M. Kalábek

(ul. Kožušanská, Rudolfa Chorého)

V. Vránová (ul. Bylinková)

Popis lokality: Intravilán jižní části obce, mírný svah sprašové návěje nad údolní nivou řeky Moravy.

Areál: sídliště

Předběžná datace: mladší stupeň, fáze IV a

Literatura: KALÁBEK 2011, 168; KALÁBEK 2015, 157; KALÁBEK – PANKOWSKÁ 2012, 39–49; VRÁNOVÁ 2012, 168–169.

Nálezová zpráva: VRÁNOVÁ 2012; KALÁBEK 2013; KALÁBEK; 2016a, 2016b.

Poznámka: Polykulturní lokalita. ZAV zde byly provedené v souvislosti s rekonstrukcí ul. Kožušanská a s výstavbou rodinných domků na ulici Bylinková a Rudolfa Chorého. Tři objekty VK byly odkryty na ul. Kožušanské, včetně hrotitého příkopu a palisádového žlabu. Situace je interpretována jako příkop rondelu. Na ulici Bylinkové byla VK nalezena v kulturní vrstvě a v objektu LgK. Při stavbě rodinných domů na ul. Rudolfa Chorého byla VK nalezena jako příměs v objektech LgK, věteřovské kultury, KLPP a halštat. Další doložené kultury z těchto výzkumů jsou LnK, MMK, KNP, KZP, KŠK, starší doba bronzová, věteřovská kultura, KLPP, halštat, latén, doba římská a stěhování národů, raný středověk, středověk (13.–15. stol.), novověk.

Uložení nálezů: ACO

11. Lokalita: Povel – ul. Janského

Číslo SAS: 24-22-19/25

Typ výzkumu: záchranný

Katastr: Olomouc – Povel

Doba: 2013–2016, 2018, 2020

Okres: Olomouc

Provedl: H. Dehnerová

Nadmořská výška: 211 m

Vodoteč: Morava (1200 m), dříve Povelka

Popis lokality: Intravilán, při jižní straně ul. Janského, mírný svah sklánějící se k jihu.

Areál: sídliště

Předběžná datace: st. stupeň, fáze III

Literatura: DEHNEROVÁ 2013, 5–14; DEHNEROVÁ – HADRAVA 2015, 153–156; DEHNEROVÁ 2016, 168–170; DEHNEROVÁ – HADRAVA – ŠÍNOVÁ 2016, 11–19; ZLÁMAL 2020, 178–179.

Nálezová zpráva:

Poznámka: Polykulturní lokalita. ZAV vyvolané výstavbou bytových komplexů. V roce 2013 zde byla VK doložena z povrchového sběru a ze zásypů jam 548 a 550 (obě KLPP). V roce 2015 byl odkryt sídlištní objekt VK, jáma 564. Tento objekt byl částečně porušen mladším objektem 595 ve kterém byl rovněž nalezen inventář VK. Další doložené osídlení patřilo LnK, KŠK, ÚK, slezská a platěnická fáze KLPP, novověk.

Uložení nálezů: NPÚ

12. Lokalita: Příkazy

Číslo SAS:

Typ výzkumu: starý

Katastr: Příkazy

Doba:

Okres: Olomouc

Provedl: K. Fišara

Nadmořská výška:

Vodoteč: Cholinka

Popis lokality: bez upřesnění

Areál:

Předběžná datace: st. stupeň, III. fáze, mladší stupeň IV. fáze

Literatura: ČERVINKA 1908, 73, obr. 56; KAZDOVÁ 1998, 101; KALÁBKOVÁ 2009b, 33.

Nálezová zpráva:

Poznámka: Podle zprávy I. L. Červinky našel K. Fišara na sídlišti hruškovitou nádobku, která byla zdobena vypíchaným ornamentem. Bez bližších nálezových okolností.

Uložení nálezů: MZM

inv. č. 14217

13. Lokalita: Slavonín – Horní lán, Pod Vlachovým

Číslo SAS: 24-22-19/3 (Horní lán)
24-22-19/20 (Pod Vlachovým)

Katastr: Olomouc – Slavonín

Okres: Olomouc

Nadmořská výška: 223–238 m

Vodoteč: Nemilanka, Morava

Typ výzkumu: záchranný

Doba: 1995–1997, 2001 (Horní lán)

2004, 2005 (Pod Vlachovým)

Provedl: J. Peška, M. Šmíd (1995–1997)

M. Kalábek, A. Tajer, V. Prečanová

P. Vařeka, J. Vrána (2001)

V. Vránová (2005)

Popis lokality: Mírně skloněný svah směrem k jihovýchodu.

Areál: sídliště

Předběžná datace: starší stupeň III. fáze, mladší stupeň IV. fáze („Horní lán“)

Literatura: KAZDOVÁ – PEŠKA – MATEICIUCOVÁ 1999; KALÁBEK 2002, 163; VRÁNOVÁ 2006, 166.

Nálezová zpráva: ŠMÍD 1997; BÉM 1997, 1998a, 1998b; KALÁBEK 2002a; VRÁNOVÁ 2006.

Poznámka: Polykulturní lokality. Několik ploch bylo v trati „Horní lán“ zkoumáno etapově z důvodu stavební činnosti. Výzkumy provádělo ÚAPP Brno, ÚAPP Olomouc a ACO. V letech 1995–1997 bylo prozkoumáno 59 zahloubených objektů a tři půdorysy nadzemních staveb sloupcové konstrukce se základovými žlaby. Při výzkumu v roce 2001 bylo odkryto 35 objektů a půdorys nadzemní stavby. Pro poznání VK na Moravě má tato lokalita mimořádný význam. Další doložené osídlení na lokalitě představuje boležský stupeň badenské kultury, KKA, skupina Kosihy – Čaka?, KŠK, KZP, ÚK, SMK, slezská fáze KLPP, latén, starší a mladší doba římská, DSN, starší doba hradištní, střední a mladší doba hradištní, novověk.

V trati „Pod Vlachovým“ prováděl ZAV ÚAPP Brno v roce 2004 a 2005 a také ACO v roce 2005. VK se našla výzkumem ACO v podobě keramického fragmentu v objektu 10, který byl datován do období raného středověku. Další doložené osídlení lokality je z mladší doby římské a raného středověku.

Uložení nálezů: ACO

14. Lokalita: Slavonín – Na Dvorském

Číslo SAS:

Typ výzkumu: záchranný

Katastr: Olomouc – Slavonín

Doba: 2000, 2001

Okres: Olomouc

Provedl: M. Kalábek, V. Prečanová

Nadmořská výška: 230 m

A. Tajer

Vodoteč: Nemilanka, Morava

Popis lokality: Lokalita se nachází naproti lokalitě „Horní lán“. Mírný svah obrácený k jihovýchodu.

Areál: sídliště

Předběžná datace: starší stupeň, fáze III

Literatura: KALÁBEK 2001, 236.

Nálezová zpráva: KALÁBEK 2002b.

Poznámka: Výzkumy provedené AC VMO. Polykulturní lokalita. V květnu 2000 se zde uskutečnil výzkum na stavbě odvodňovací strouhy podél dálničního násypu. Nalezeny sídlištní jámy datované keramikou do doby římské a stěhování národů a do středohradištního období. Následujícího roku 2001 byl realizován výzkum související se stavební aktivitou na protějším svahu a byl proveden na místě sjezdu z dálnice (Prostějov – Olomouc) do Slavonína. VK se vyskytla v jedné z vrstev soujámí 29, které náleželo pozdní době římské. Další doložené osídlení je KLPP, starší a mladší doba římská, novověk.

Uložení nálezů: ACO

2. Klíč ke katalogu keramického materiálu

INV. ČÍSLO	inventární číslo
OBJ	objekt
ČTV	čtverec
S	sonda
VST	vrstva
J/KS	počet jedinců/počet kusů
DK	druh keramiky (keramického zboží) 1) jemná 2) hrubá
KM	keramický materiál 1) plavený homogenní 2) plavený s ojedinělými zrny 3) jemně zrnitý 4) písčitý 5) hrubý s kaménky
ÚP	úprava povrchu 1) hlazený 2) přirozený
PS	příměs (1 – organická, 2 – slída, 3 – písek)
TN	tvár nádoby (1 – polokulovitá, 2 – hruškovitá, 3 – mísa, 4 – kotlovitá, 5 – hrncovitá, 6 – pohárovitá, 7 – zvláštní tvar)
ZA	zachování (1 – okraj, 2 – hrdlo, 3 – podhrdlí, 4 – výduť, 5 – spodek, 6 – dno, 7 – zlomek výčnělku, ucha)
MM	síla stěny v mm
PM	průměr okraje / výdutě / dna v mm
TV	tvár výzdobného vpichu (1 – čočkovitý, 2 – protáhlý úzký, 3 – oválný, 4 – okrouhlý, 5 – trojúhelníkovitý, 6 – kapkovitý, 7 – půlměsícovitý 8 – hranatý, 9 – tremolový, 10 – setřelý
PŘ	počet řad vpichů (1 – jedna řada vpichů, 2 – dvě řady vpichů, 3 – tři řady vpichů, 4 – čtyři řady vpichů, 5 – pět až sedm řad vpichů, 6 – rozpadlý)
HM	hlavní výzdobný motiv (1 – krokvice z oddělených řad dvojvpichů, 2 – krokvice ze souvislých hustě kladených řad vpichů, 3 – krokvice lemovaná vně dvojicemi (čtveřicemi) vpichů, 4 – krokvice lemovaná uvnitř dvojicemi (čtveřicemi) vpichů, 5 – krokvice z oddělených řad

	dvojvpichů, lemovaná souvislou řadou střídavých dvojvpichů, 6 – šikmé, nebo svislé pásy vpichů, 61 – kříž, 62 – stylizovaná postava 7 – vodorovné pásy, 8 – trojúhelníkové sestavy, 9 – šachovnicový motiv)
OM	okrajový motiv (1 – vodorovný souvislý pruh z několika řad vpichů, 2 – vodorovný pruh na několika místech přerušovaný, 3 – vodorovný pruh ze souvislých řad, na okraji lemovaný dvojicemi vpichů (čtveřicemi) vpichů, 4 – okrajový pruh ze šachovnicovitě rozmístěných prvků, 5 – vodorovný tremolový pruh)
VM	vedlejší motiv (1 – svislý pruh nepřerušovaný, 2 – svislý pruh nahoře vodorovně ukončený tzv. T motiv, 3 – přerušovaný svislý pruh (dvojice, čtveřice vpichů), 4 – svislý pruh nepřerušovaný a lemovaný oddělenými skupinami vpichů, 5 – vodorovný pruh)
DM	doplňkový motiv (1 – dvojice (čtveřice) vpichů chaoticky umístěné na povrchu nádoby, 2 – skupiny vpichů náhodně rozmístěné, 3 – proužky volně (šikmo) v prostoru, 4 – šikmé pruhy od vrcholů (boků) krokvic k mezimotivům, 5 – šachovnicové uspořádání skupin vpichů, 6 – stylizovaná postava
PP	plastické prvky (1 – výčnělek okrouhlý, 11 – výčnělek okrouhlý s otvorem, 2 – výčnělek svisle protáhlý, 21 – výčnělek svisle protáhlý s otvorem, 3 – výčnělek horizontální, 31 – výčnělek horizontální s otvorem, 4 – výčnělek asymetrický, 5 – výčnělek zobákovitý, 6 – plastická páska hladká, 7 – plastická páska s úzkými záseky, 8 – plastická páska se širokými záseky
POZN.	poznámky
OBR	obrázek

3. Katalog keramického materiálu

Povel ul. Janského

INVENT.Č.	OBJ	ČTV	S	VST	J/KS	DK	KM	ÚP	PS	TN	ZA	MM	PM	TV	PŘ	HM	OM	VM	DM	PP	POZN.	OBR
20/13-158/17	548 A			K 158	1/1	1	2	1	23			4		1	2							I:1
20/13-158/18	548 A			K 158	1/1	1	1	1	23		12	5		1	2	2	1					I:2
20/13-158/47	548 C			K 158	1/1	1	1	1	2	2	12	4	140	1	2	2	3					I:4
20/13-158/48	548 C			K158	1/1	1	1	1	12		4	5		15								
20/13-158/49	548 B			K 158	1/2	1	1	1	23		12	5		1	2	2	1					
20/13-158/50	548 B			K 158	1/1	1	1	1	123		4	4		1							dehet?	
20/13-160/1	550			K 160	1/2	1	2	1	23	3	4	5		1	2							I:3
20/13-196-1					1/1	1	2	1	23	3	4	6		1	2	67					povrchový sběr	II:1
24/15-177/1	564	A3/4		177	1/3	1	1	1	12	2	12	4	90	3	2	1	1					II:2
24/15-177/2	564	A3/4		177	1/2	1	2	1	23	2	2	5	150	1	2		1					II:3
24/15-177/3	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	23	2	12	5	100	4	2		1					II:4
24/15-177/4	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	23		12	5		1								
24/15-177/5	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	1			6										
24/15-177/6	564	A3/4		177	1/1	2	3	2	3		1	8										
24/15-177/7	564	A3/4		177	1/2	1	1	2	1		4	4		4,10								
24/15-177/8	564	A3/4		177	1/2	1	1	1	12	2	2	5		4,6								III:1
24/15-177/9	564	A3/4		177	1/1	1	1	1	12		2	4		4		3						V:1
24/15-177/10	564	A3/4		177	1/2	1	1	1	1	2	4	6		10		2						
24/15-177/11	564	A3/4		177	1/7	1	2	1	123		2	5		1		2	1					
24/15-177/12	564	A3/4		177	1/5	1	1	1	13			3		5	2							

INVENT.Č.	OBJ	ČTV	S	VST	J/KS	DK	KM	ÚP	PS	TN	ZA	MM	PM	TV	PŘ	HM	OM	VM	DM	PP	POZN.	OBR		
24/15-177/13	564	A3/4		177	1/2	1	2	1	3			5		1										
24/15-177/14	564	A3/4		177	1/6	1	2	1	3		4	6			2									
24/15-177/15	564	A3/4		177	1/2	1	1	1	23			3		1	2								V:5	
24/15-177/16	564	A3/4		177	1/5	1	2	1	3		4	7		1	2									
24/15-177/17	564	A3/4		177	1/2	1	2	1	3			8												
24/15-177/18	564	A3/4		177	1/2	1	1	1	12		4	5												
24/15-177/19	564	A3/4		177	1/1	1	1	1	2			5												
24/14-177/20	564	A3/4		177	1/2	1	2	1	13			4												
24/15-177/21	564	A3/4		177	1/1	1	1	1	2			8												
24/15-177/22	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	12		4	6												
24/15-177/23	564	A3/4		177	1/3	2	4	2	3			7												
24/15-177/24	564	A3/4		177	1/3	2	5	2	3			5												
24/15-177/25	564	A3/4		177	1/2	2	5	2	3			8												
24/15-177/26	564	A3/4		177	1/2	2	5	2	3			8												
24/15-177/27	564	A3/4		177	1/2	2	5	2	3			12												
24/15-177/28	564	A3/4		177	1/1	2	5	2	3	2	7	5								31			III:2	
24/15-177/32	564	A3/4		177	1/2	1	1	1	23	3	12	5	320	1	2	2	1							III:3
24/15-177/33	564	A3/4		177	1/2	1	1	1	2		12	7												III:4
24/15-177/34	564	A3/4		177	1/3	1	1	1	2			3												
24/15-177/35	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	3			3												dehet?
24/15-177/36	564	A3/4		177	1/1	2	4	1	23		1	6												
24/15-177/37	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	3			6												
24/15-177/38	564	A3/4		177	1/24	1	2	1	13	2	14	5	140	1	2	2	1							IV:1,2
24/15-209-39	564	A3/4		177	1/6	1	1	1	123	2	24	5	220	5	2	2	1							IV:4

INVENT.Č.	OBJ	ČTV	S	VST	J/KS	DK	KM	ÚP	PS	TN	ZA	MM	PM	TV	PŘ	HM	OM	VM	DM	PP	POZN.	OBR	
24/15-177/40	564	A3/4		177	1/1	1	1	1	12			6		1									
24/15-177/41	564	A3/4		177	1/2	1	2	1	23	2	23	4		12		3	1						V:2
24/15-177/42	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	123			5		10									
24/15-177/43	564	A3/4		177	1/3	1	2	1	3		4	5	110	1	2								III:5
24/15-177/44	564	A3/4		177	1/2	1	2	1	123	2	4	7		1	2	2		1					V:5
24/15-177/45	564	A3/4		177	1/3	1	2	1	13			5											
24/15-177/46	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	3			7											
24/14-177/47	564	A3/4		177	1/1	1	1	1	1			7											
24/15-177/48	564	A3/4		177	1/1	2	4	1	23			6											
24/15-177/49	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	23			4											
24/15-177/50	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	13			4											
24/15-177/51	564	A3/4		177	1/2	1	4	1	3			5											
24/15-177/52	564	A3/4		177	1/1	2	5	1	23		4	10	100										
24/15-177/53	564	A3/4		177	1/4	2	5	2	3	3	56	7											IV:3
24/15-177/54	564	A3/4		177	1/2	2	5	2	23			15											
24/15-177/58	564	A3/4		177	1/1	1	1	1	12		2	3		4									
24/15-177/59	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	123			7		1	2								V:3
24/15-177/60	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	13		4	5											
24/15-177/61	564	A3/4		177	1/1	1	1	1	123			4		1									V:6
24/15-177/62	564	A3/4		177	1/1	1	2	1	12			2											
24/15-177/63	564	A3/4		177	1/3	2	5	1	23			8											
24/15-177/69	564	A3/4		177	1/1	1	1	1	12		1	2											
24/15-177/70	564	A3/4		177	1/1	1	1	1	12			6											
24/15-177/71	564	A3/4		177	1/1	1	1	1	12			6											

INVENT.Č.	OBJ	ČTV	S	VST	J/KS	DK	KM	ÚP	PS	TN	ZA	MM	PM	TV	PŘ	HM	OM	VM	DM	PP	POZN.	OBR	
24/15-177/72	564	A3/4		177	1/1	1	1	2	12			5											
24/15-177/73	564	A3/4		177	1/1	2	5	2	3			12											
24/15-177/79	564	A3/4		177	1/1	1	2	2	123			6		1									
24/15-209/1	595				1/1	1	2	1	123		2	5		2	2								VII:1
24/15-209/2	595				1/1	1	2	1	123			6		1									VII:2
24/15-209/4	595				1/4	2	5	2	23	4	4	7											VII:4
24/15-209/5	595				1/2	2	5	2	23		4	9											
24/14-209/6	595				1/1	2	5	2	23			8											

Slavonín – Na dvorském

INVENT.Č.	OBJ	ČTV	S	VST	J/KS	DK	KM	ÚP	PS	TN	ZA	MM	PM	TV	PŘ	HM	OM	VM	DM	PP	POZN.	OBR	
16/2001-144-1	29			144	1/1	1	1	1	1		1	6	260										VIII:1
16/2001-144-2	29			144	1/1	1	1	1	23		1	5											VIII:2
16/2001-144-3	29			144	1/3	1	2	1	1	2	457	5	180	1	2	6				1			VIII:5
16/2001-144-4	29			144	1/1	1	2	1	123		2	4		1	2	2							VIII:4
16/2001-144-5	29			144	1/3	1	2	1	123		4	5		1	2								IX:2
16/2001-144-6	29			144	1/1	1	1	1	1		2	4		14	2	2							VIII:3
16/2001-144-7	29			144	1/1	1	1	1	23		2	3		1	2								IX:1
16/2001-144-8	29			144	1/1	1	2	1	23		2	3		1	2		1						IX:3
16/2001-144-9a	29			144	1/8	2	5	2	123	4	3456	10											IX:5
16/2001-144-9b	29			144	9/9	1																atypy	

Nemilany ul. Kožušanská

INVENT.Č.	OBJ	ČTV	S	VST	J/KS	DK	KM	ÚP	PS	TN	ZA	MM	PM	TV	PŘ	HM	OM	VM	DM	PP	POZN.	OBR
05/2010-256-9			9	256	1/1	1	1	1	123	2	4	4	160	6	2	2		4				X:1
05/2010-256-46			9	256	1/1	1	1	1				5		7	1							X:2
05/2010-256-93			S9B	256	1/1	1	2	1	123	2	4	6	220	1	2	2						X:3
05/2010-256-306			14	256	1/1	1	1	1	123		12	5	140	1	2		3					X:4
05/2010-256-910			19	256	1/1	1	1	1	1			5		1	2							X:5
05/2010-256-1731		IV		256	1/1	1	1	1	13			4		1	2							X:6
05/2010-256-2005		V		256	1/1	1	2	1	13			8		1	2							X:7
05/2010-256-2130		VIII		256	1/1	1	1	1			2	4		1	2	2	1					X:8
05/2010-256-2131		VIII		256	1/1	1	1	1	1		4	5		7	2							X:9
05/2010-256-2342		IX		256	1/1	1	1	1	1		12	6		1	2		1					X:10
05/2010-256-2464		X		256	1/1	1	1	1	123	2	12	5		10			1					XI:1
05/2010-280-9	100	VI		280	1/1	1	1	1	1			9		1	2							XI:2
05/2010-295-417		XVII		295	1/1	1	2	1	3			7		2	2						inkrustace	XI:3
05/2010-295-477		XVIII		295	1/1	1	1	1			4	5		5	1							XI:4
05/2010-295-492		XVIII		295	1/1	1	1	1	23			6		1	2							XI:5
05/2010-296-2	112	V		296	1/1	1	2	1	123	3	4	5-9	180	2	2	6						XI:6
05/2010-301-1	117	XVI		301	1/1	1	1	1	2		4	7		1	2							XII:1
05/2010-393-12	189		14	393	1/1	1	1	1	2	2	2	5	110	25	2	2	1	1				XII:5
05/2010-393-13	189		14	393	1/1	1	1	1	12	2	4	4	140	5	2	2						XII:2
05/2010-393-14	189		14	393	1/1	1	1	1			4	4									atyp	XII:3
05/2010-397-1	164		9B	397	1/1	1	2	1	23		4	3		1	2							XII:4
05/2010-442-1	232		19	442	1/1	1	1	1	23			5		4	2							XIII:1

Nemilany ul. Rudolfa Chorého

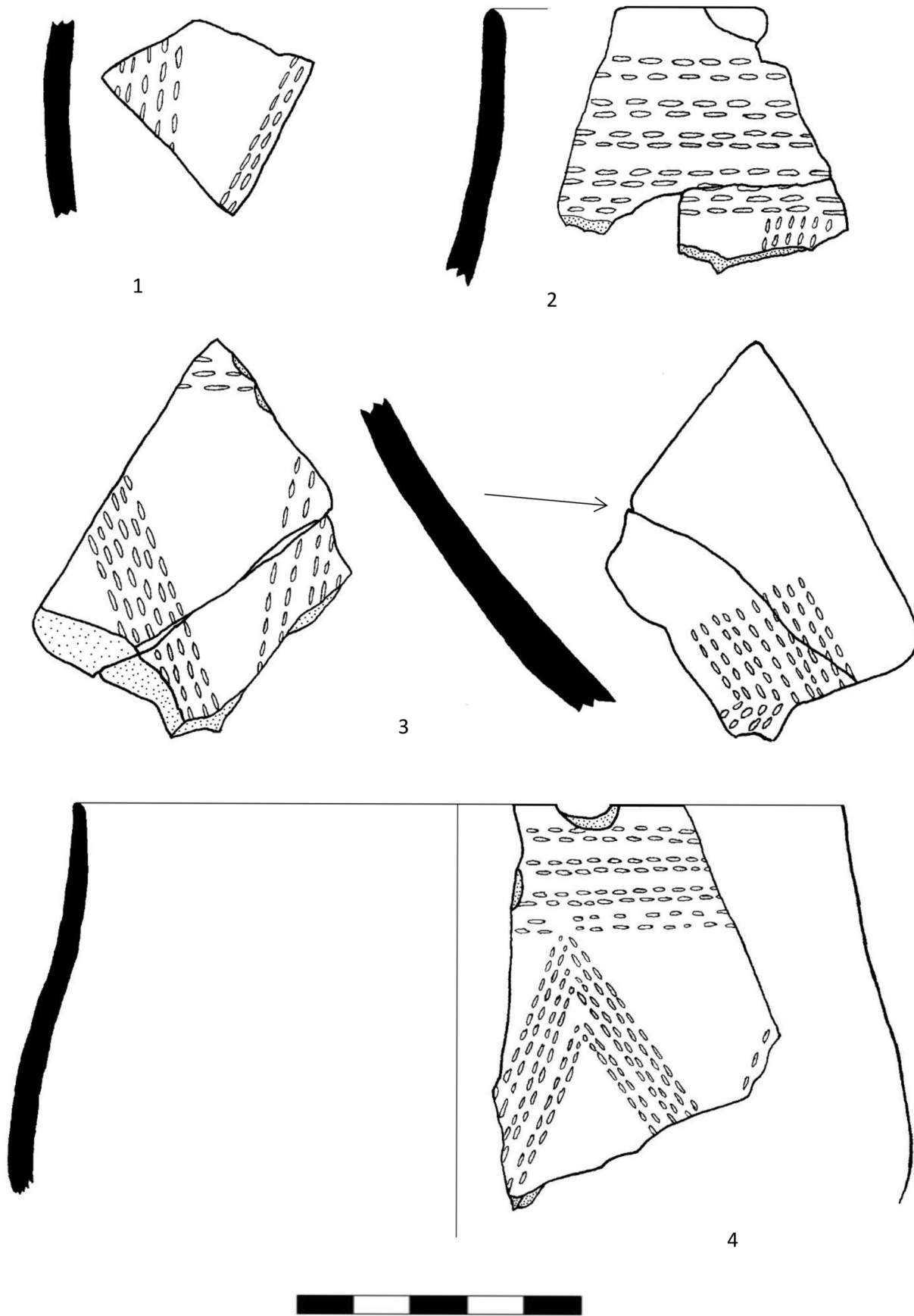
INVENT.Č.	OBJ	ČTV	S	VST	J/KS	DK	KM	ÚP	PS	TN	ZA	MM	PM	TV	PŘ	HM	OM	VM	DM	PP	POZN.	OBR	
11/2014-243-1	97			243	1/1	1	1	1	2			5		1	2								XIII:2
11/2014-246-1	100			246	1/2	1	2	1	2	2	2	6	160	1	2	2							XIII:7
11/2014-246-2	100			246	1/3	1	2	1	23		4	5										atyp	
11/2014-247-1	101			247	1/1	1	1	1				4										atyp	
11/2014-248-1	102			248	1/1	1	1	1			1	4		1	2		1						XIII:3
11/2014-248-2	102			248	1/1	1	2	1	123		2	5		12	23								XIII:4
11/2014-250-1	104			250	1/1	1	2	1	23		1	5		1	2								XIII:5
11/2014-250-2	104			250	1/1	1	1	1	1			2										atyp	
11/2014-259-1	113			259	1/1	1	1	1	1		4	6		1	3								XIX:1
11/2014-268-1	115		S1	268	1/1	1	2	1	23		4	5		1									XIX:2
11/2014-268-2	115			268	1/1	1	2	1	3			4		1	6								XIX:3
11/2014-272-1	106			272	1/1	1	1	1			12	5		1	3		1						XIX:4
11/2014-272-2	106			272	1/1	1	1	1			4	5		1	2								XIX:5
11/2014-272-3	106			272	1/1	1	1	1	1	2	2	3		6	2								XIX:6
11/2014-272-4	106			272	1/1	1	1	1	1		4	7		1	2								XIX:7
11/2014-272-5	106			272	1/1	1	2	1	1			4		12	2								XIX:8
11/2014-272-6	106			272	1/1	1	1	1	12			4		1	2								XIII:6
07/2014-122-16			1A	122	1/1	1	1	1			12	4		1	3		1						XX:1

Nemilany Ul. Bylinková

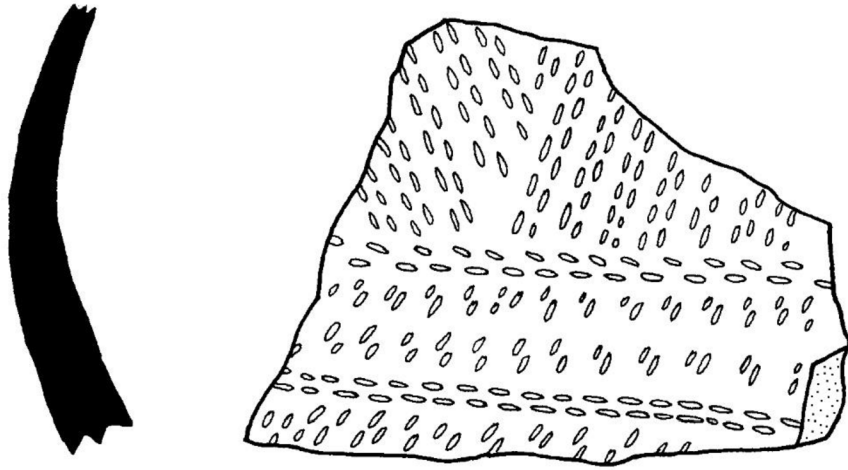
INVENT.Č.	OBJ	ČTV	S	VST	J/KS	DK	KM	ÚP	PS	TN	ZA	MM	PM	TV	PŘ	HM	OM	VM	DM	PP	POZN.	OBR	
03/2010-115-3	14			115	1/1	1	2	1	23	2	2457	8	180	1	2	6				1			XX:5
03/2010-115-65	14			115	1/1	1	1	1			4	4		5	4								XX:2
03/2010-115-66	14			115	1/1	1	1	1			4	4		4		2							XX:3
03/2010-122-276		1		122	1/1	1	2	1	23	2	47	4		5						31			XX:4

4. Kresebná dokumentace movitých nálezů

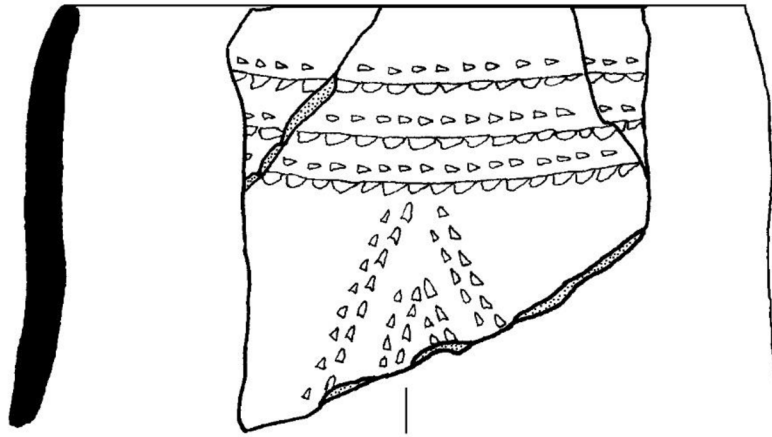

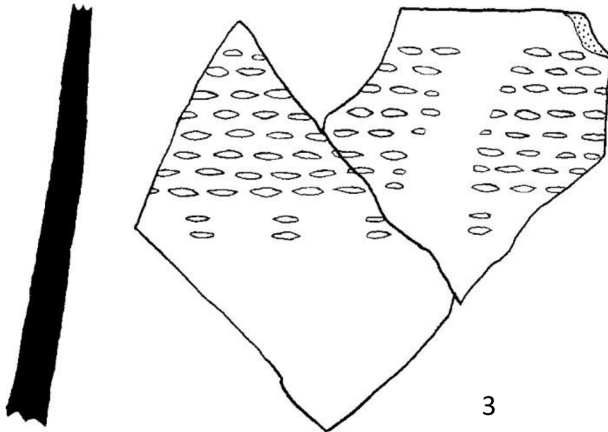
Obr. I: Povel – ul. Janského – obj. 548 (1, 2, 4), obj. 550 (3).

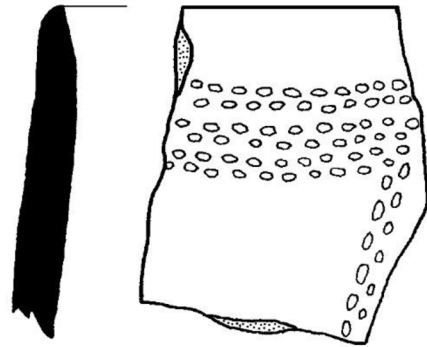
1

2

3

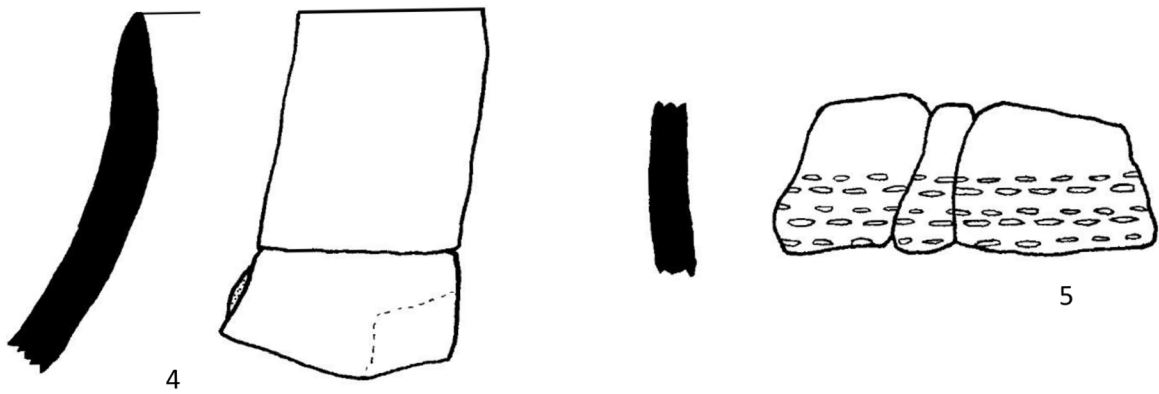
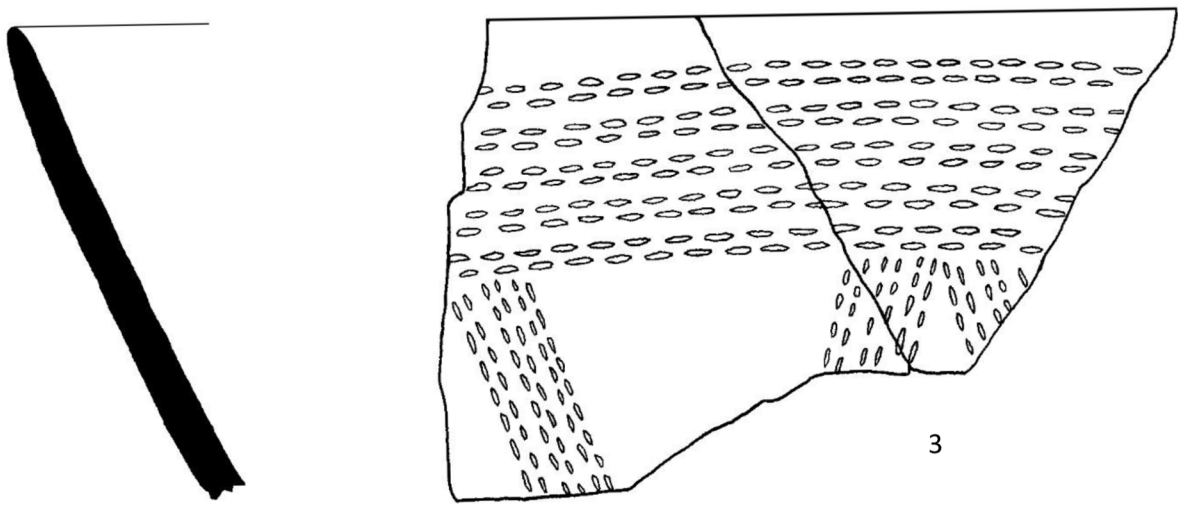
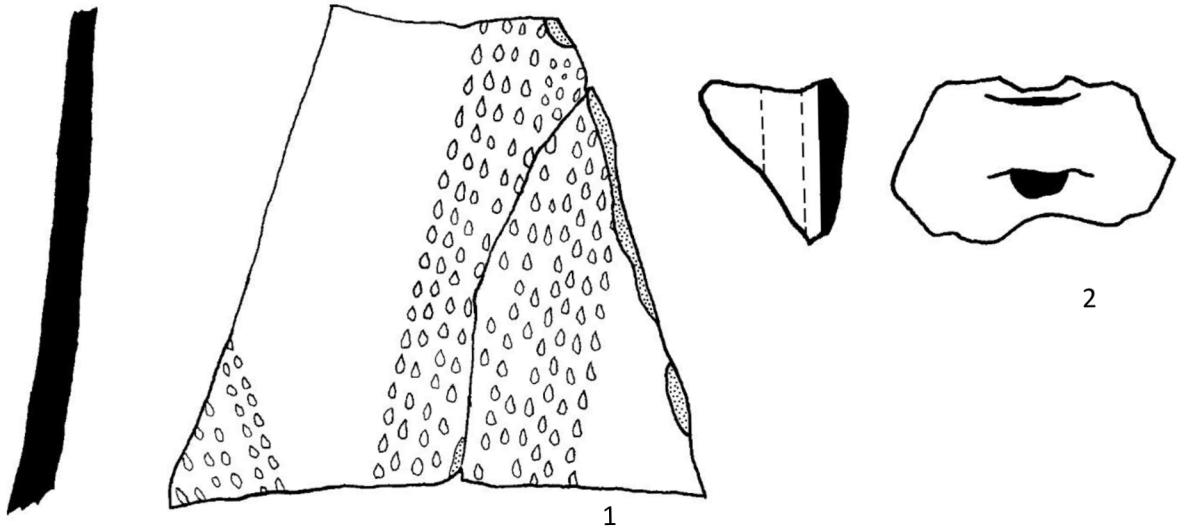

4

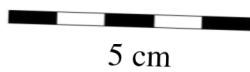
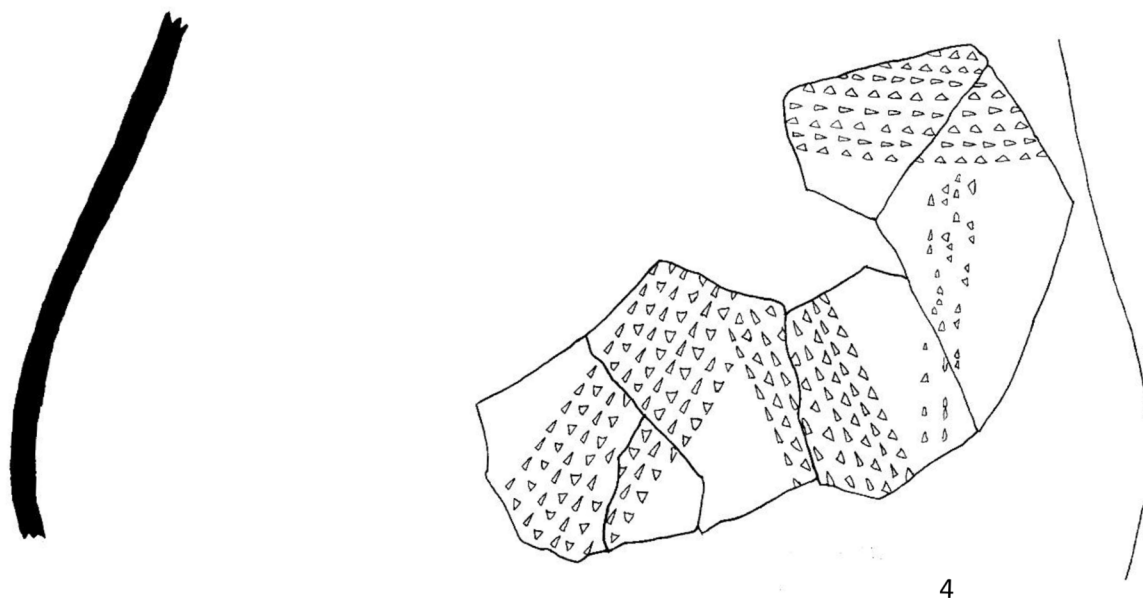
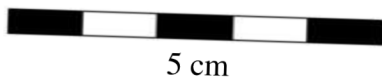
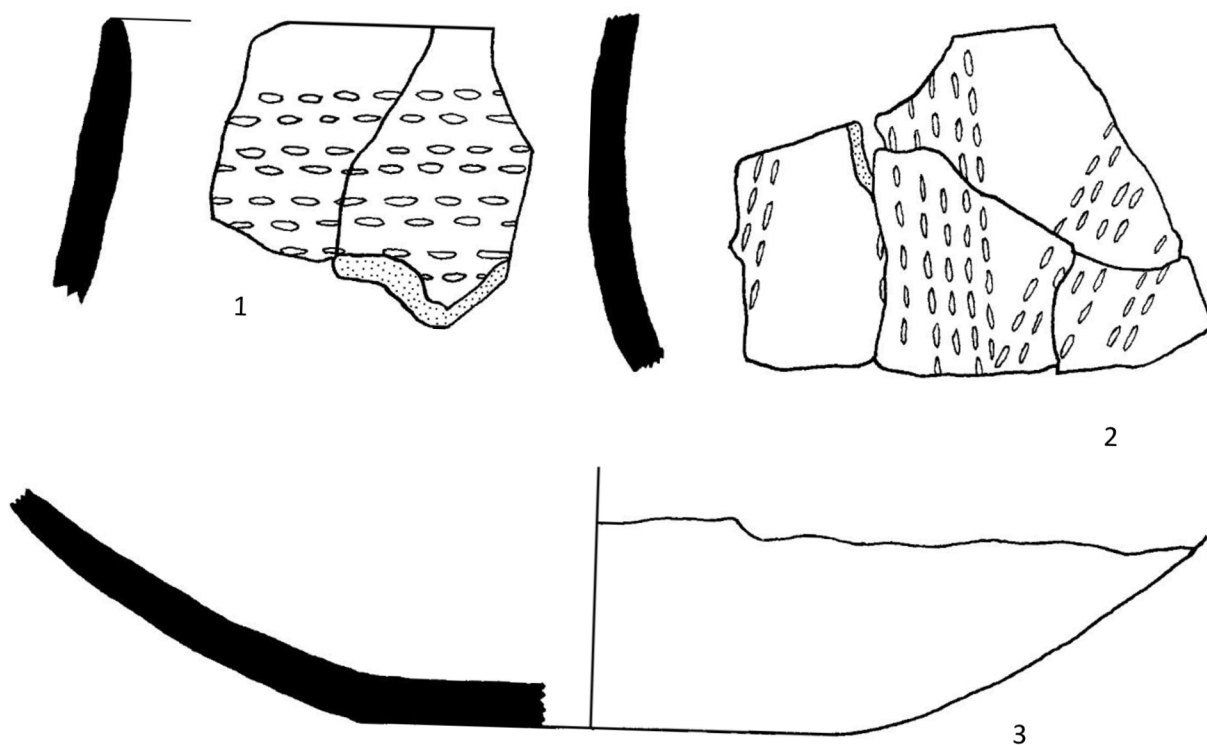
5 cm

Obr. II: Povel – ul. Janského – obj. 564 (2, 3, 4). Povrchový sběr (1).

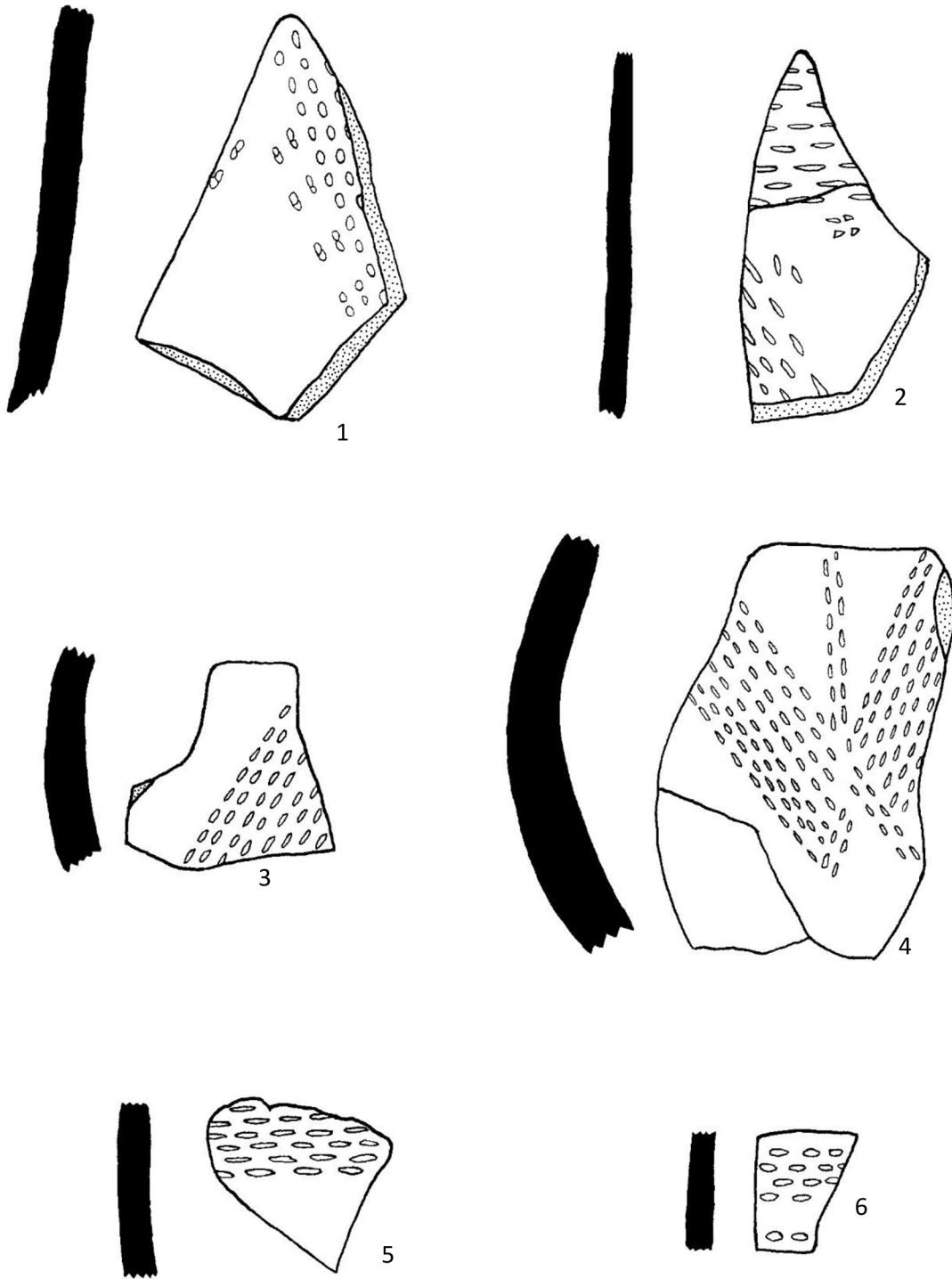

5 cm

Obr. III: Povel – ul. Janského – obj. 564

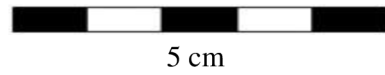
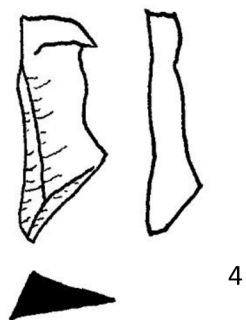
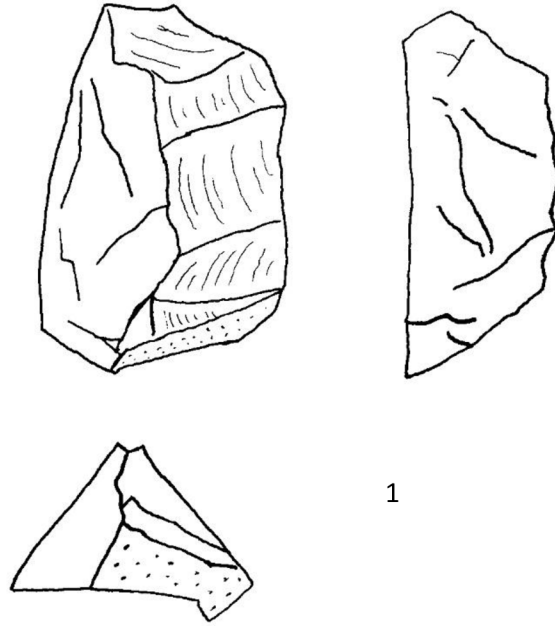

Obr. IV: Povel – ul. Janského – obj. 564

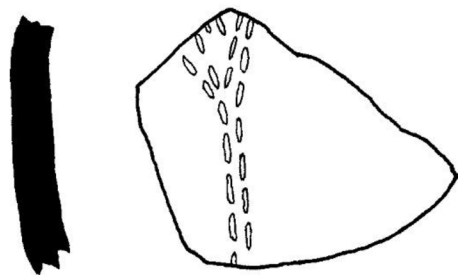

5 cm

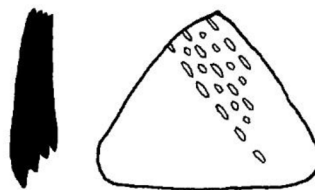
Obr. V: Povel – ul. Janského – obj. 564

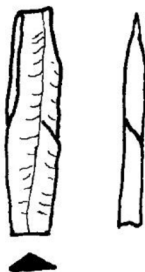
Obr. VI: Povel – ul. Janského – objekt 564.

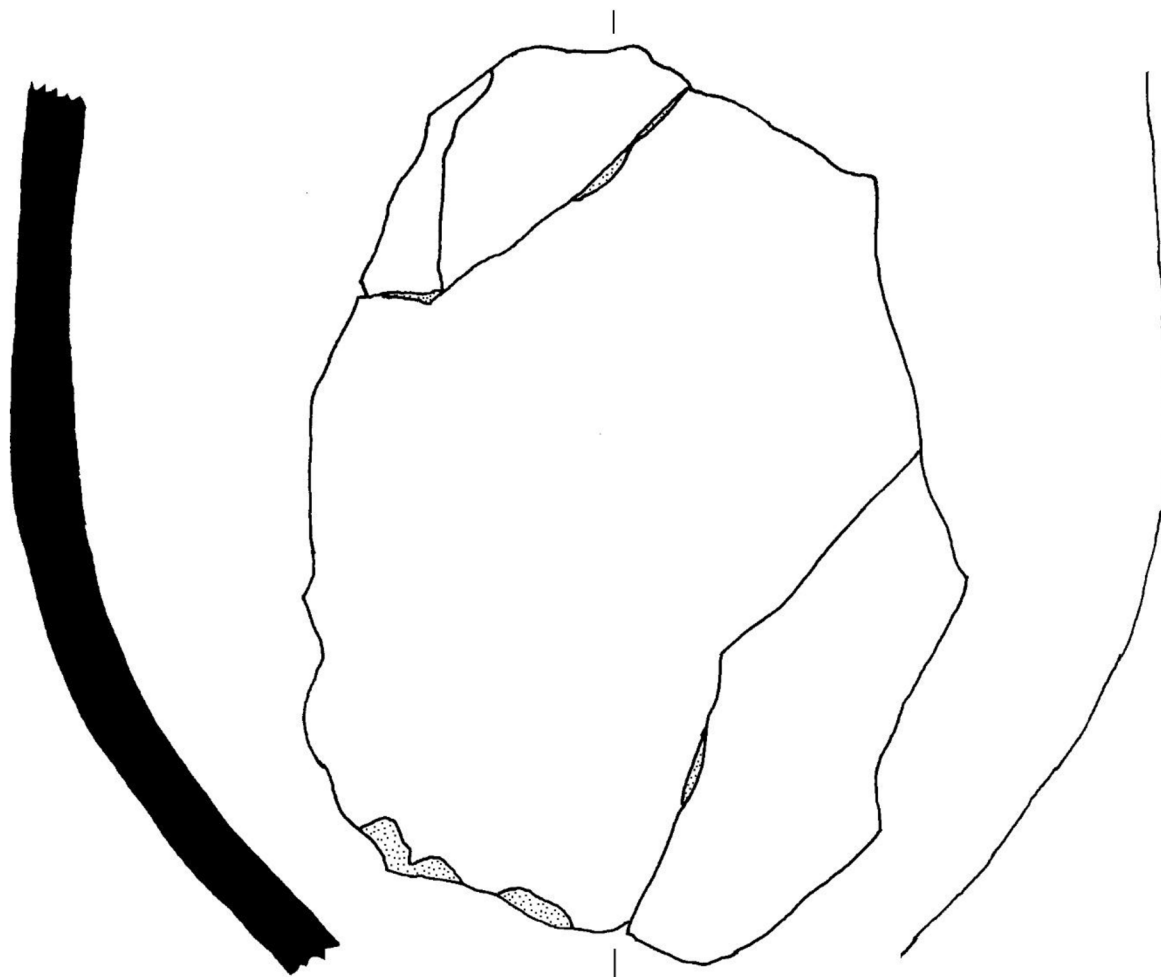
1

2

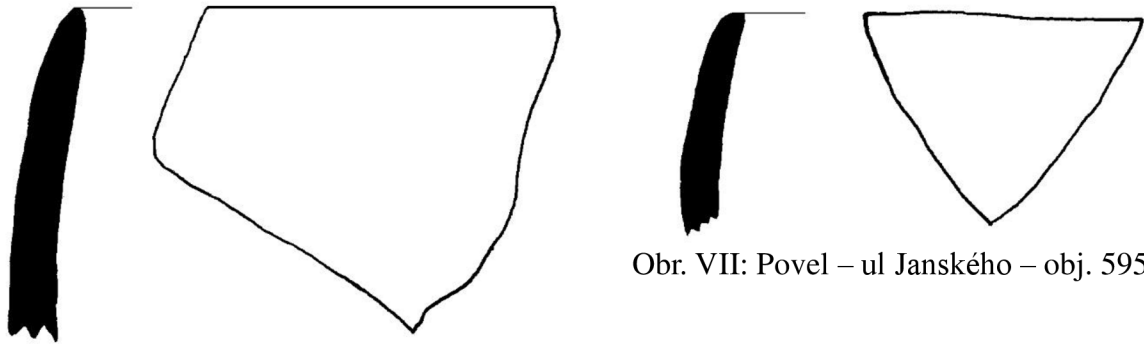
3

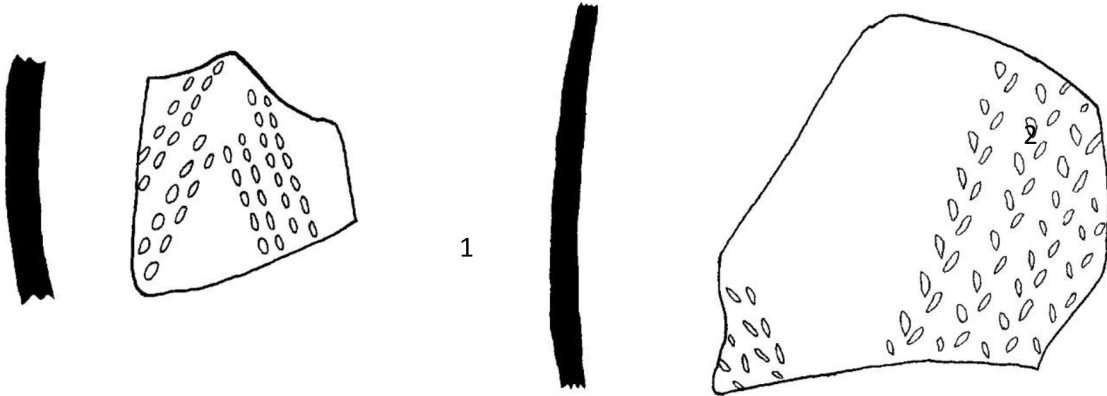
4

5 cm

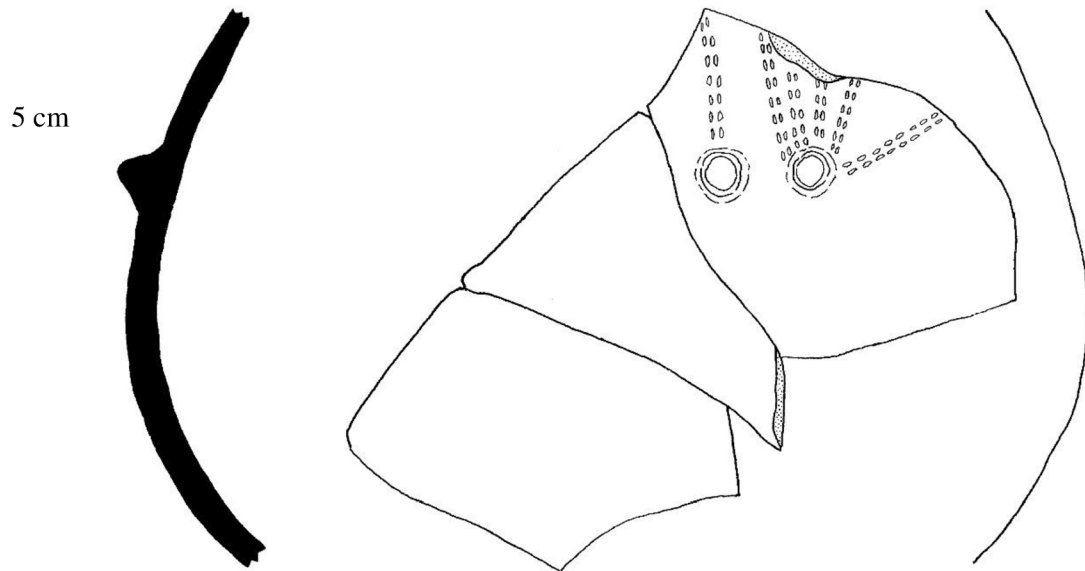

Obr. VII: Povel – ul Janského – obj. 595.

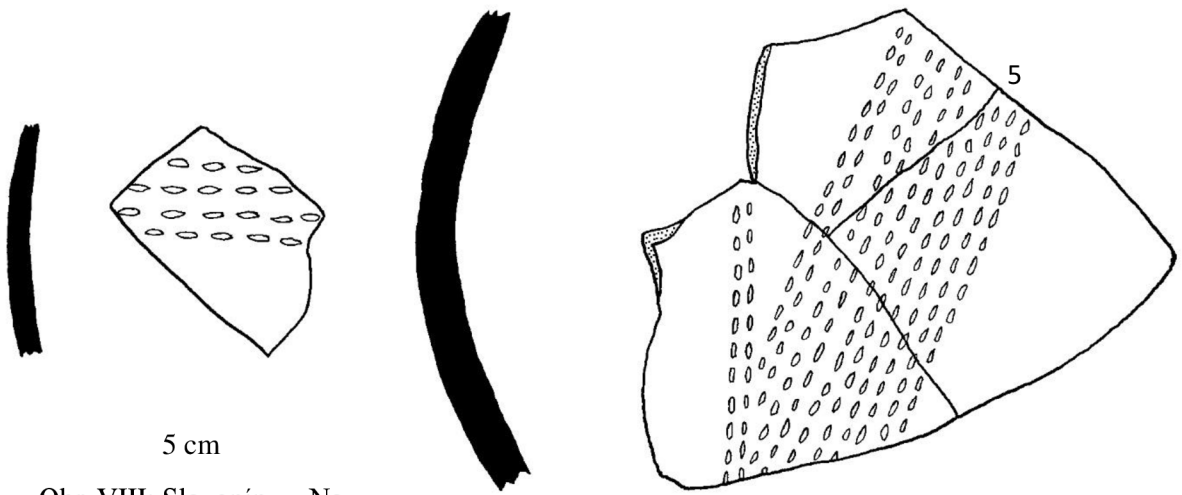

3

4

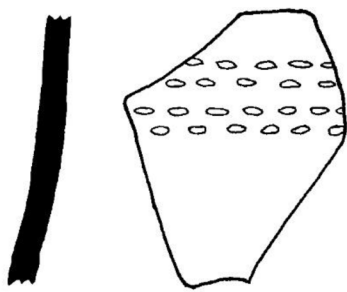

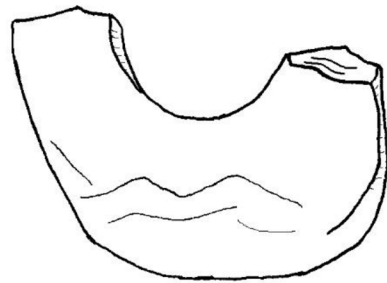

Obr. VIII: Slavonin – „Na

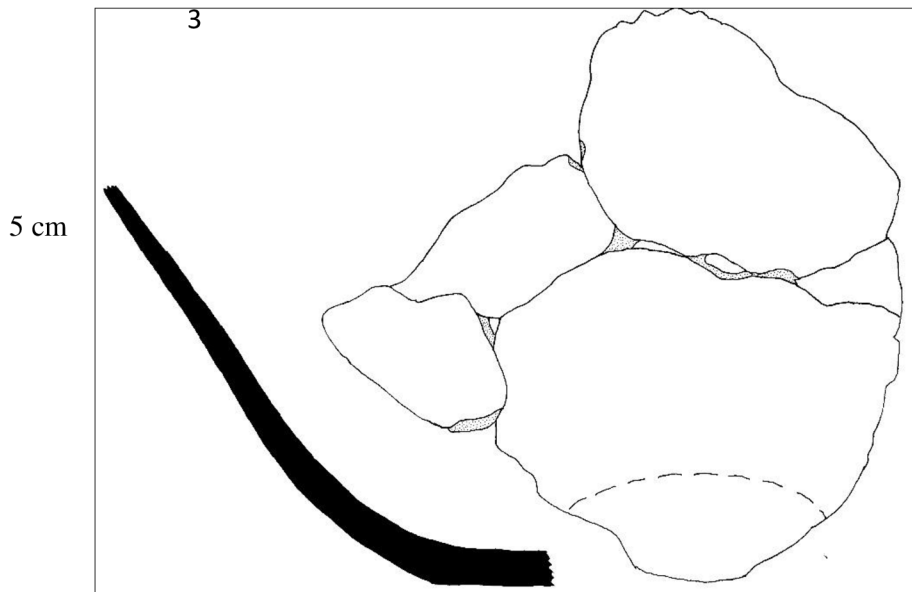
Dvorském“ – obj. 29.

1

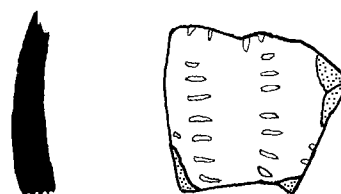
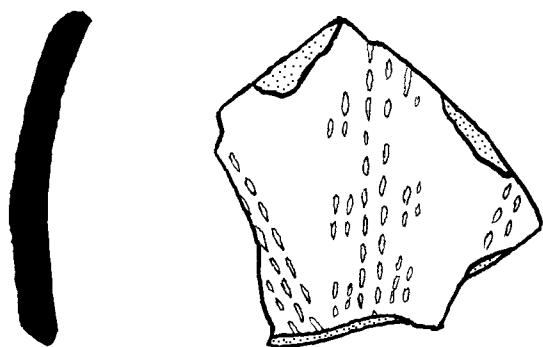
2

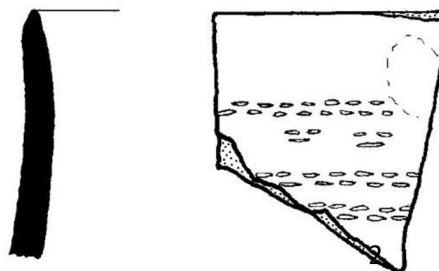
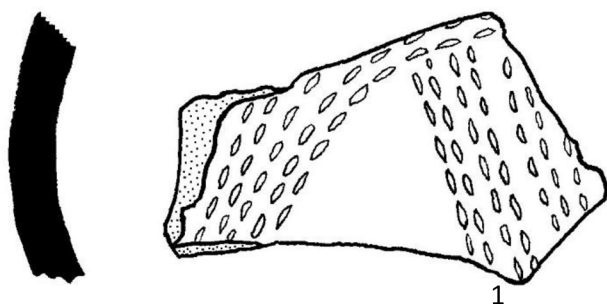
5 cm

3

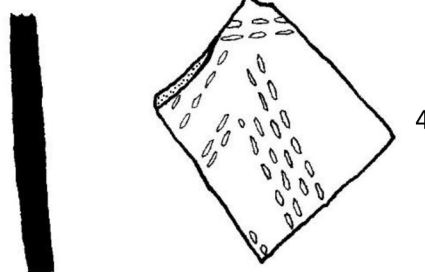
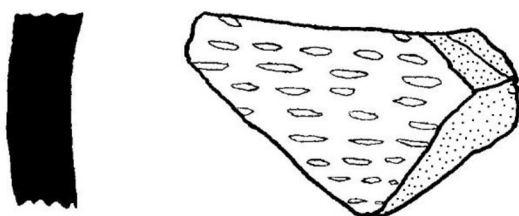
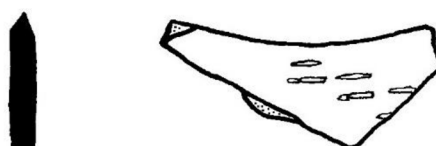
4

Obr. IX: Slavonín – „Na Dvorském“ – obj. 29.

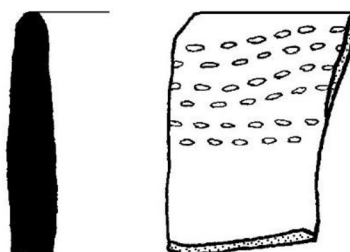
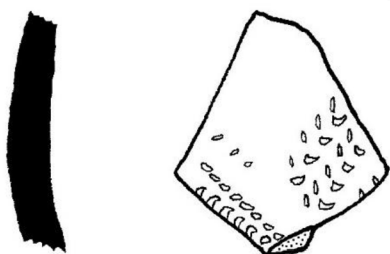

1

5

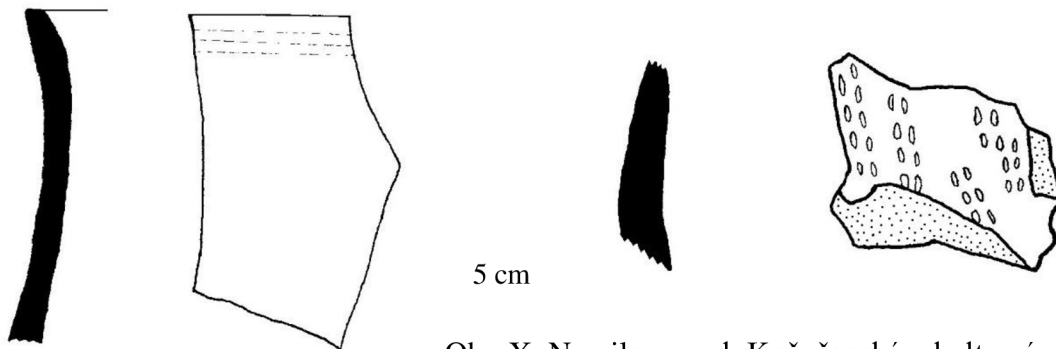
6

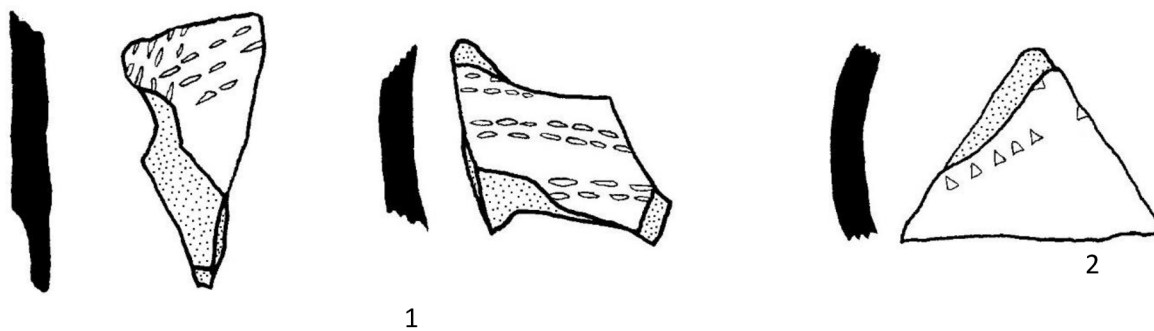
7

8

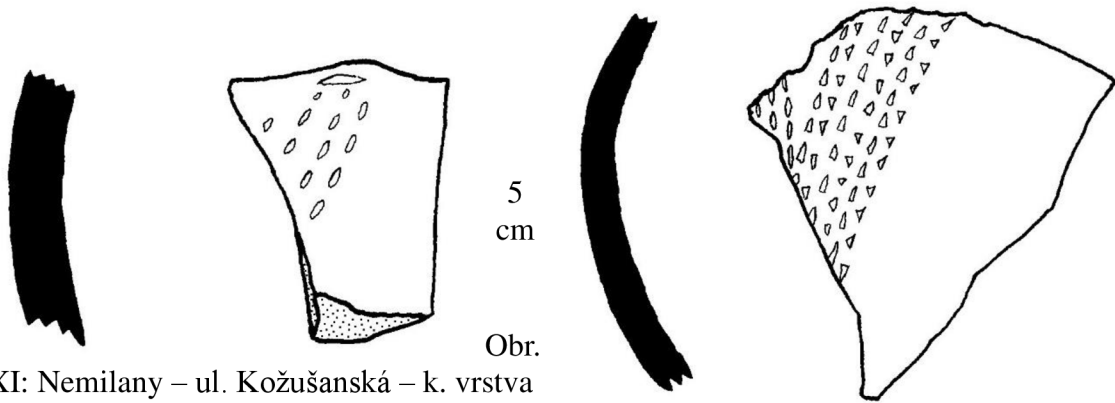
Obr. X: Nemilany – ul. Kožušanská – kulturní vrstva 256.

3

4

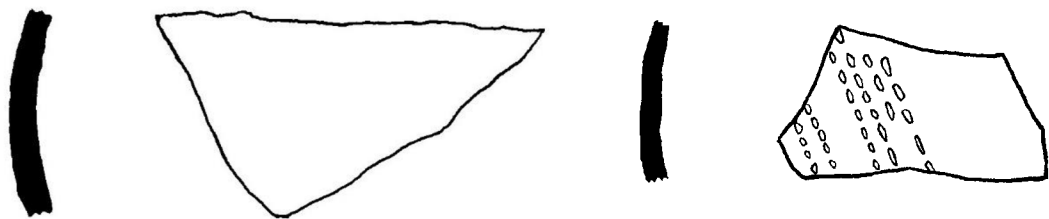
5

5
cm

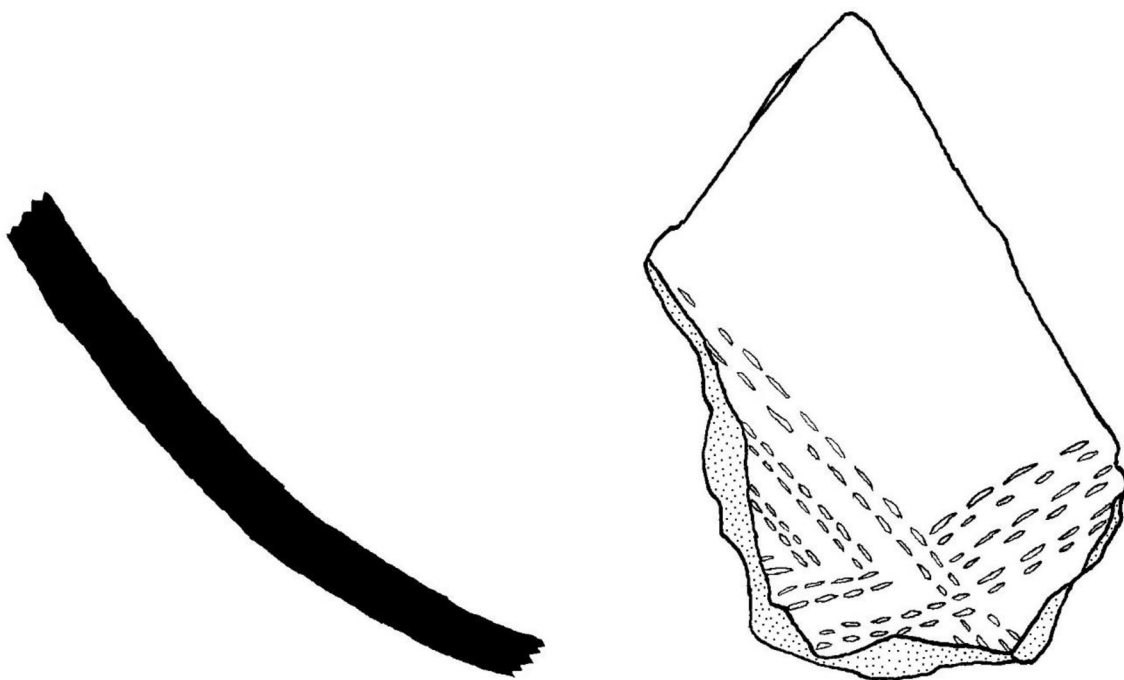
Obr.

XI: Nemilany – ul. Kožušanská – k. vrstva
256 (1), objekt 100 (2), k. vrstva 295 (3, 4,
5),

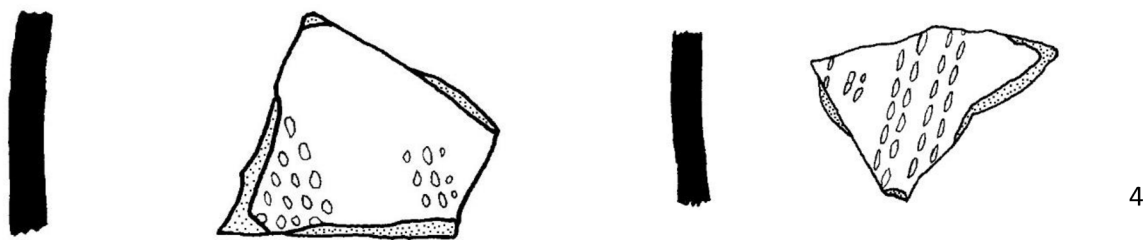
obj.
112
(6).

6

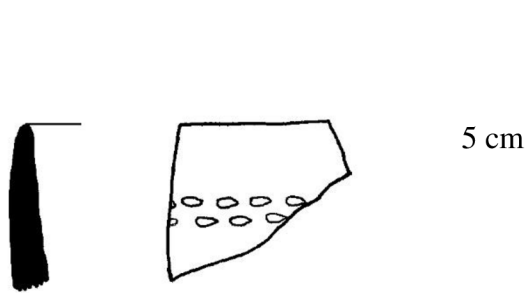

1

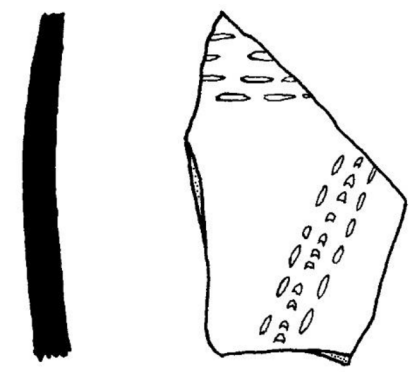
2

4

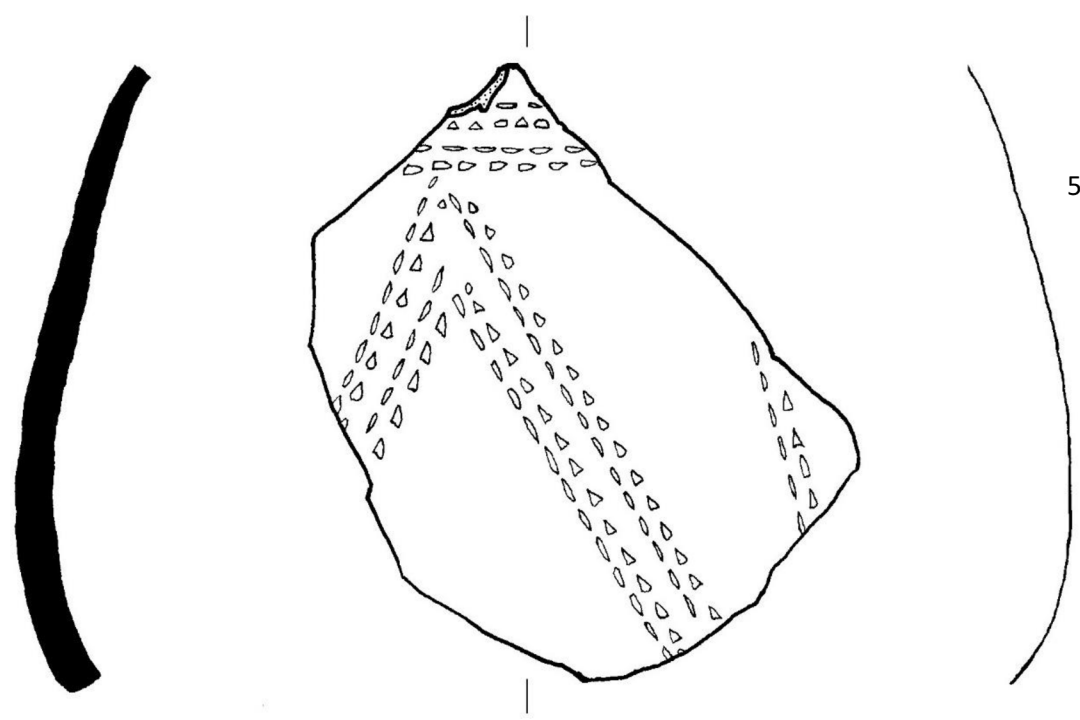

5 cm

Nemilany
4).

Obr. XII:
- ul. Kožušanská - obj. 117 (1), obj. 189 (2, 3,

5

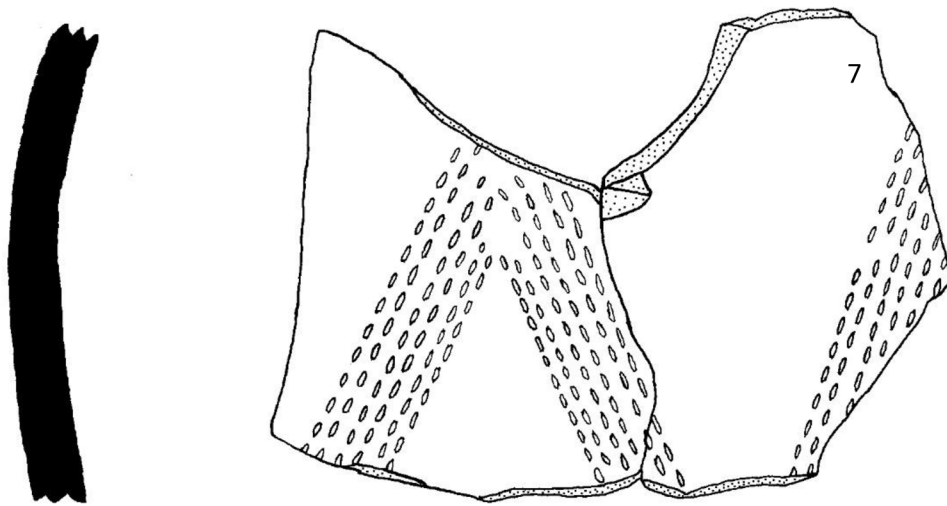
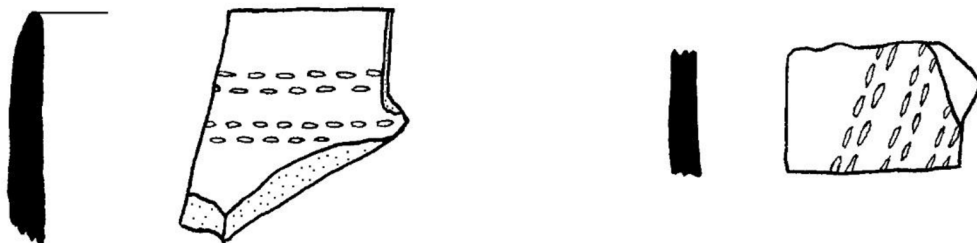
2

1

5

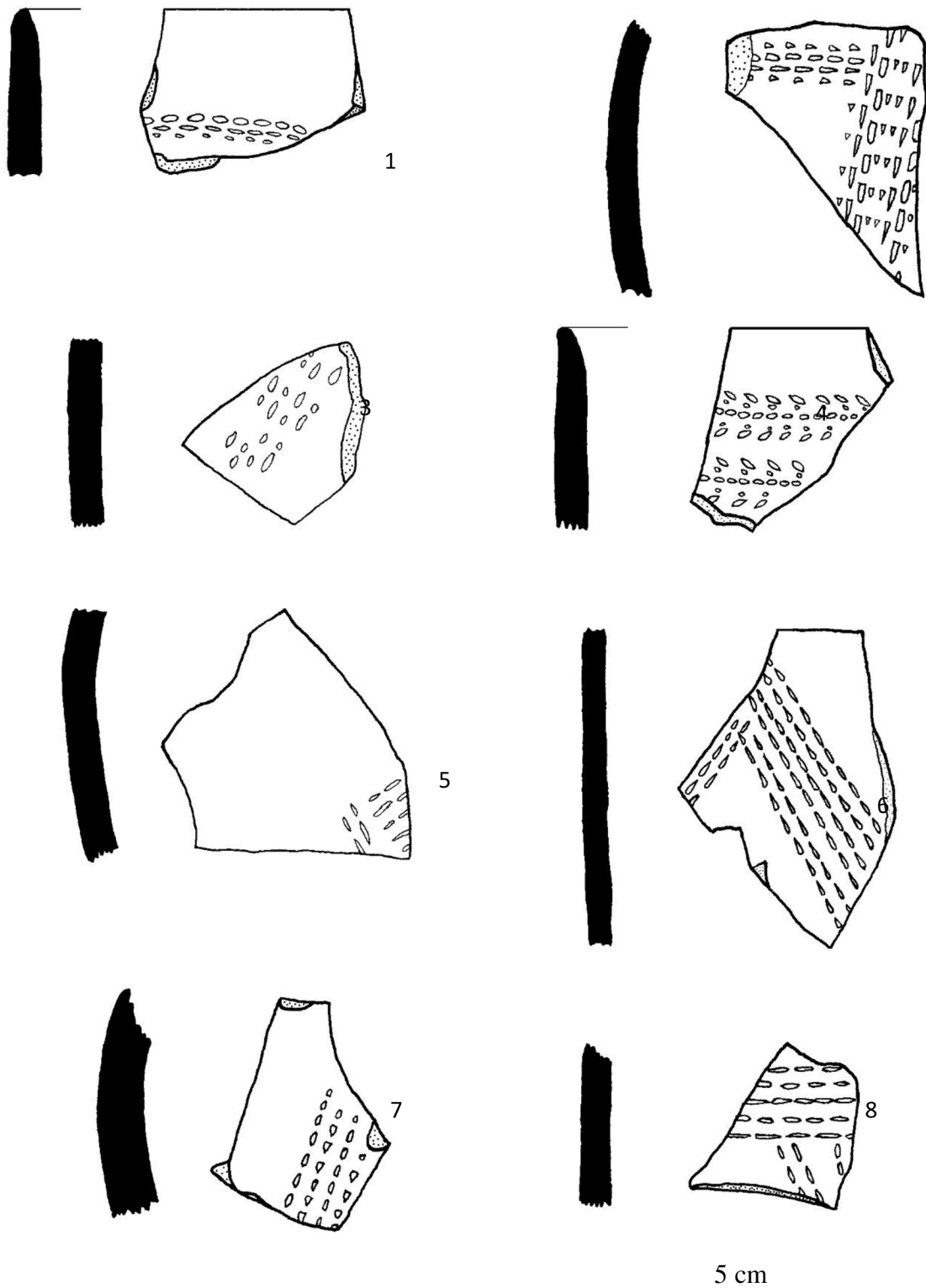
6

5 cm

Obr.
XIII:

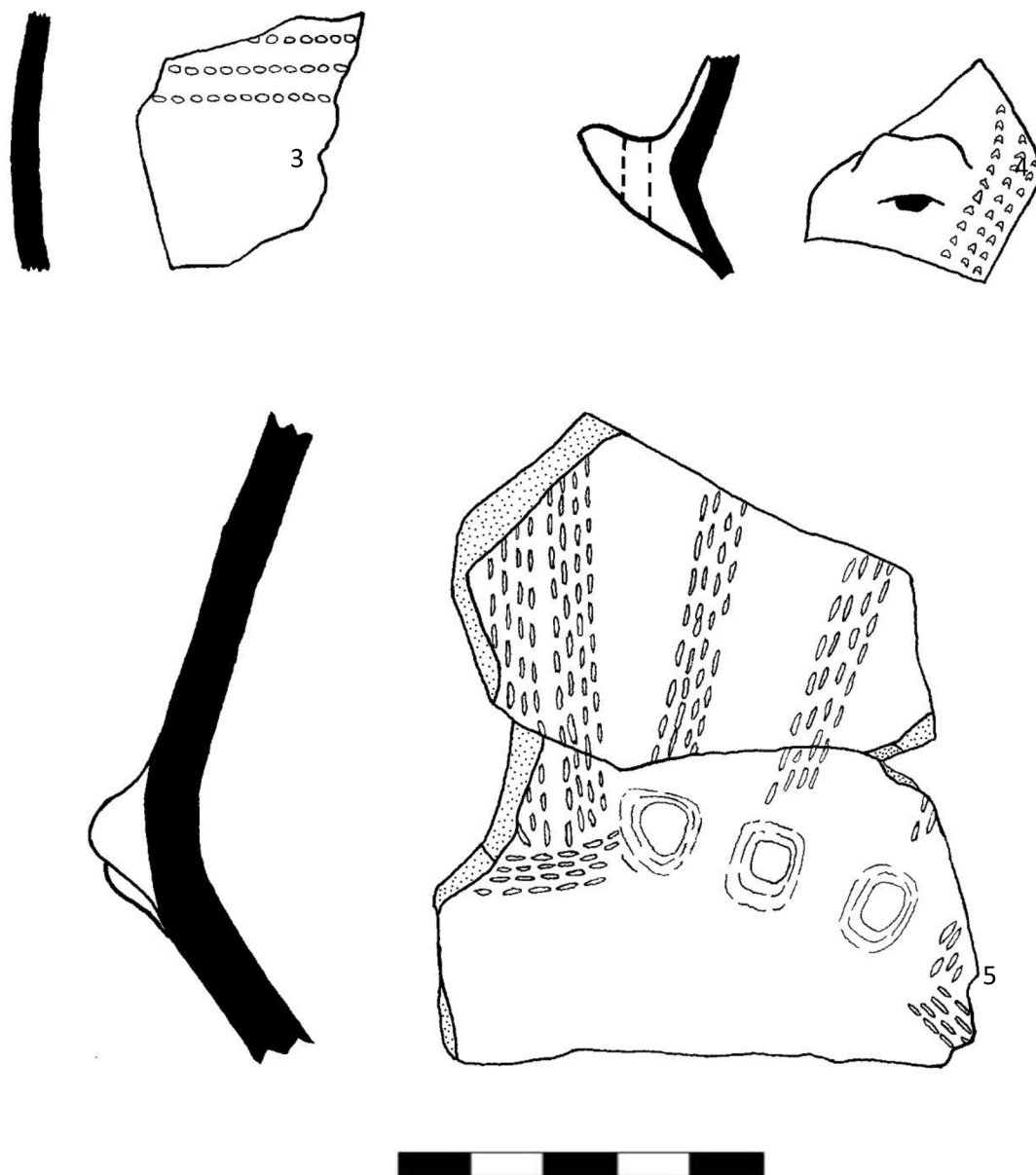
Nemilany – ul. Kožušanská – obj. 232 (1),
 Nemilany – ul. Rudolfa Chorého – obj. 97 (2), obj. 100 (7), obj. 102 (3, 4),
 obj. 104 (5), obj. 106 (5).

Obr. XIX: Nemilany – ul. Kožušanská obj. 113 (1), obj. 106 (4, 5, 6, 7, 8), obj. 115 (2, 3).

1

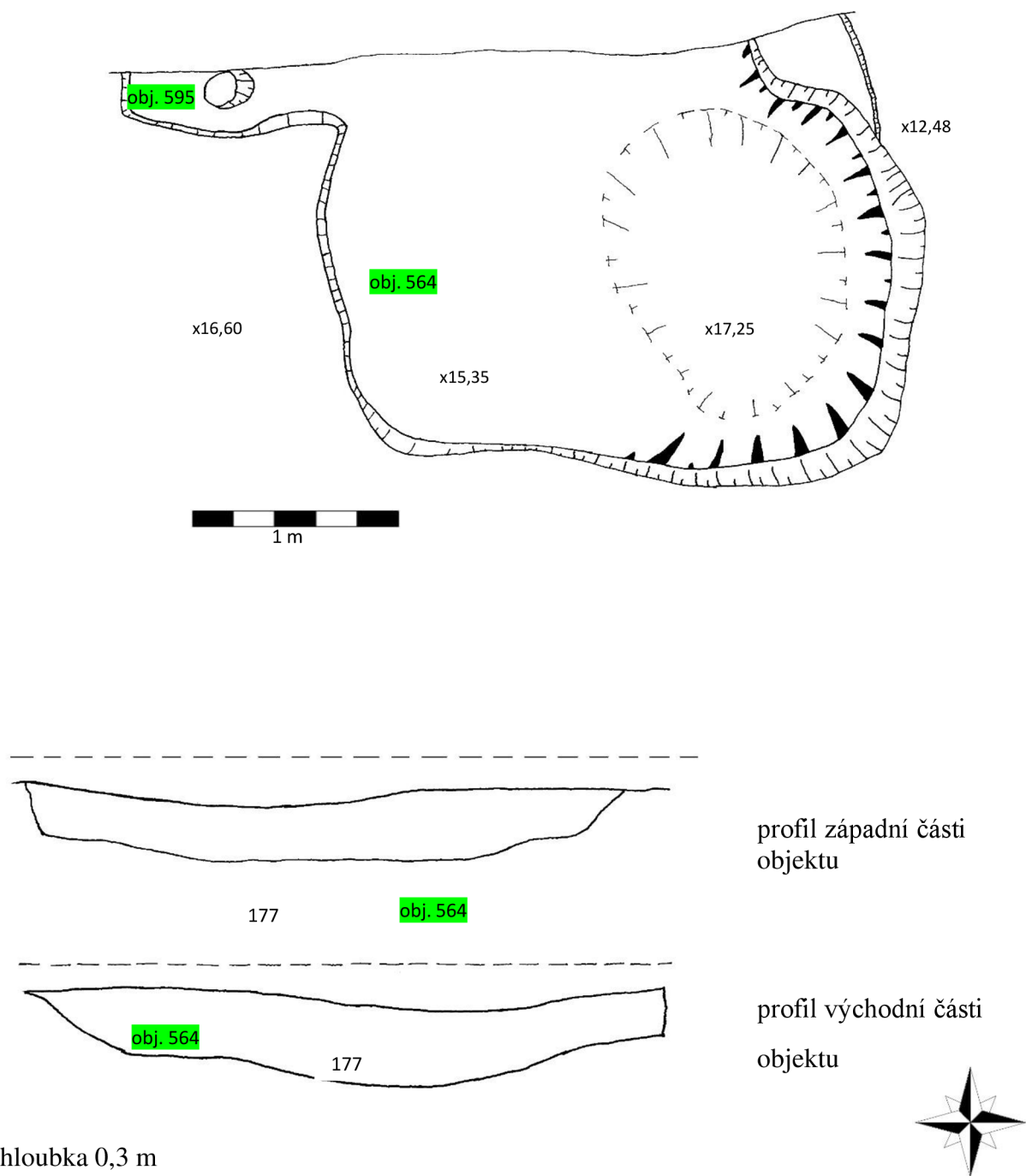
2

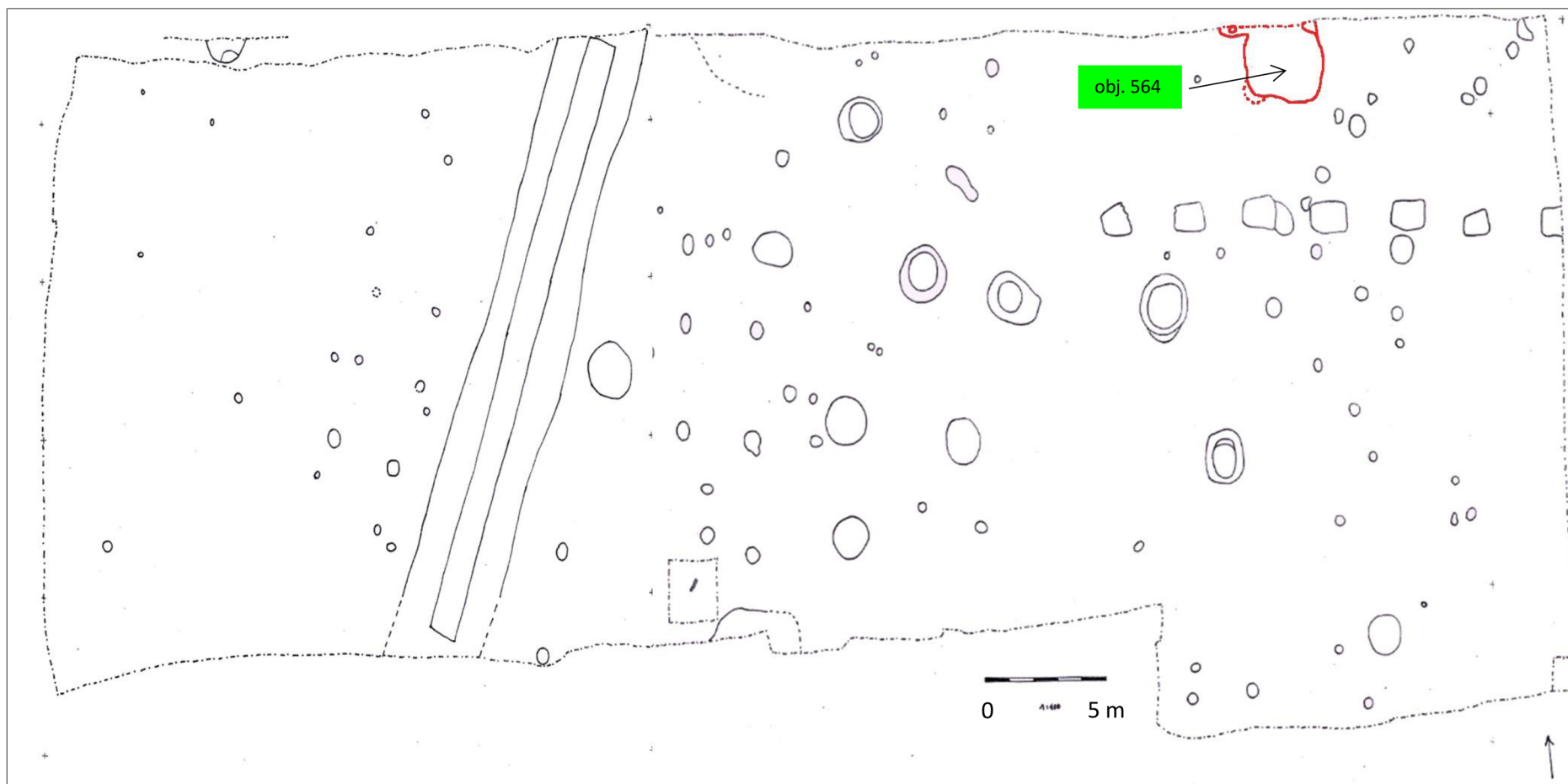
Obr. XX: Nemilany – ul. Rudolfa Chorého – k. vrstva 122 (1),
Nemilany – ul. Bylinková – obj. 14 (2, 3, 5), k. vrstva 122 (4).

6. Terénní dokumentace

Obr 1: Povel – ul. Janského, půdorys a profil objektu 564.

Obr. 2: Plocha domu B1 prozkoumaná v roce 2015. Objekt VK 564. Povel – ul. Janského.

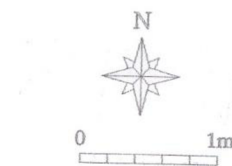
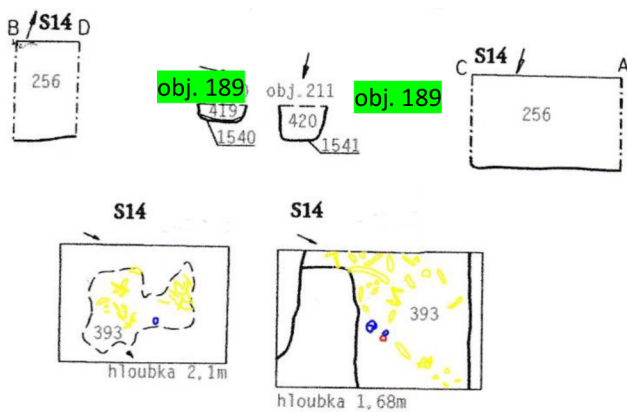
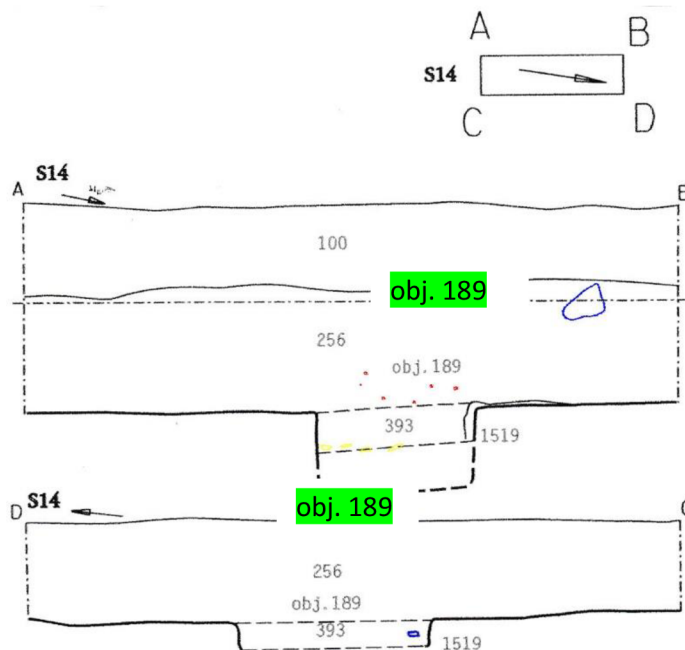
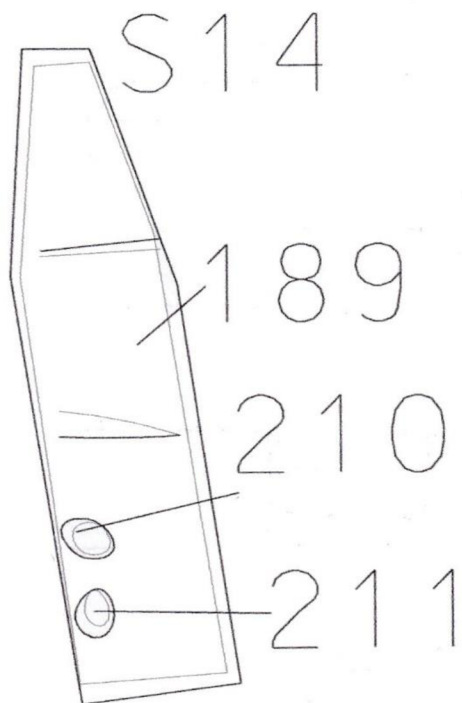

Obr. 3: Objekt 564 – půdorys, pohled ze severní strany Povel – ul. Janského.

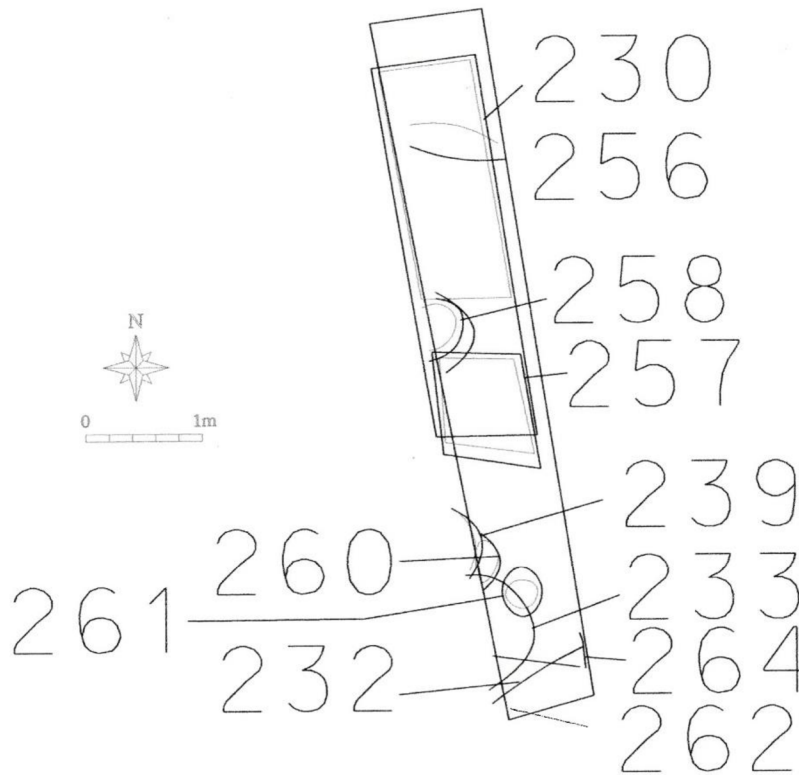

Obr. 4: Čelní pohled od jihu na objekt 564. Povel – ul. Janského.

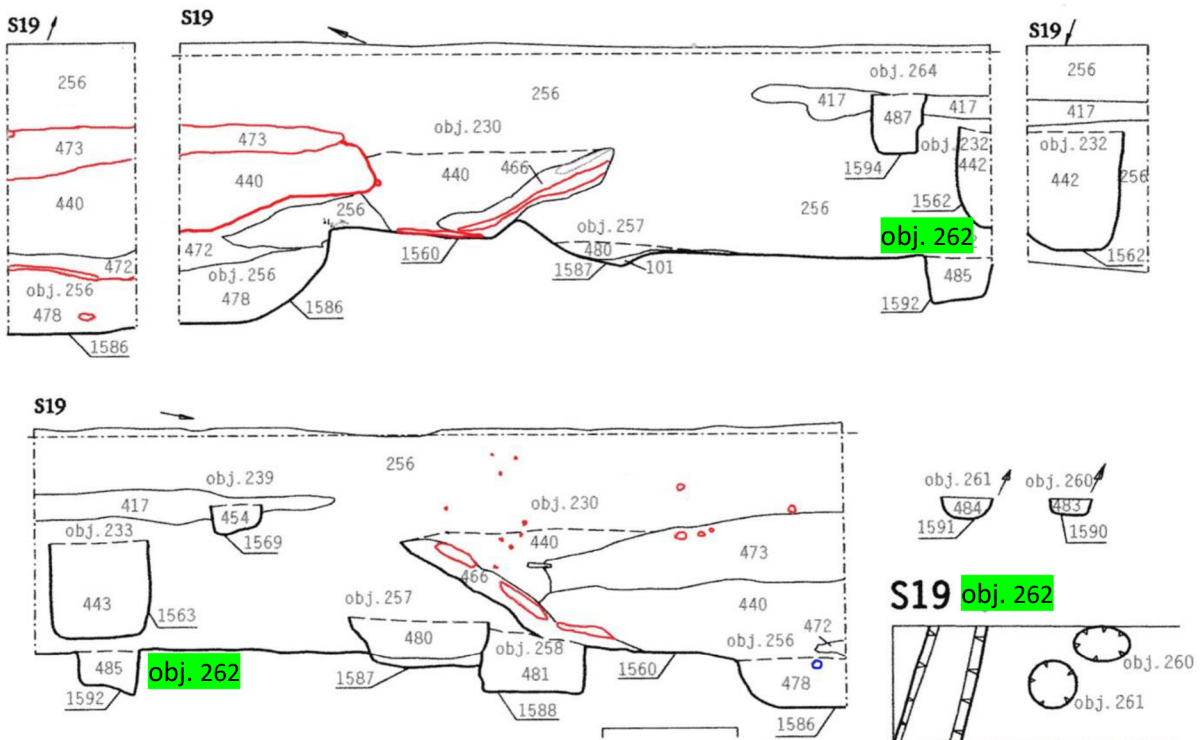
Obr. 5: Půdorys a profily objektu 189 v sondě 14 (KALÁBEK 2013).

S19

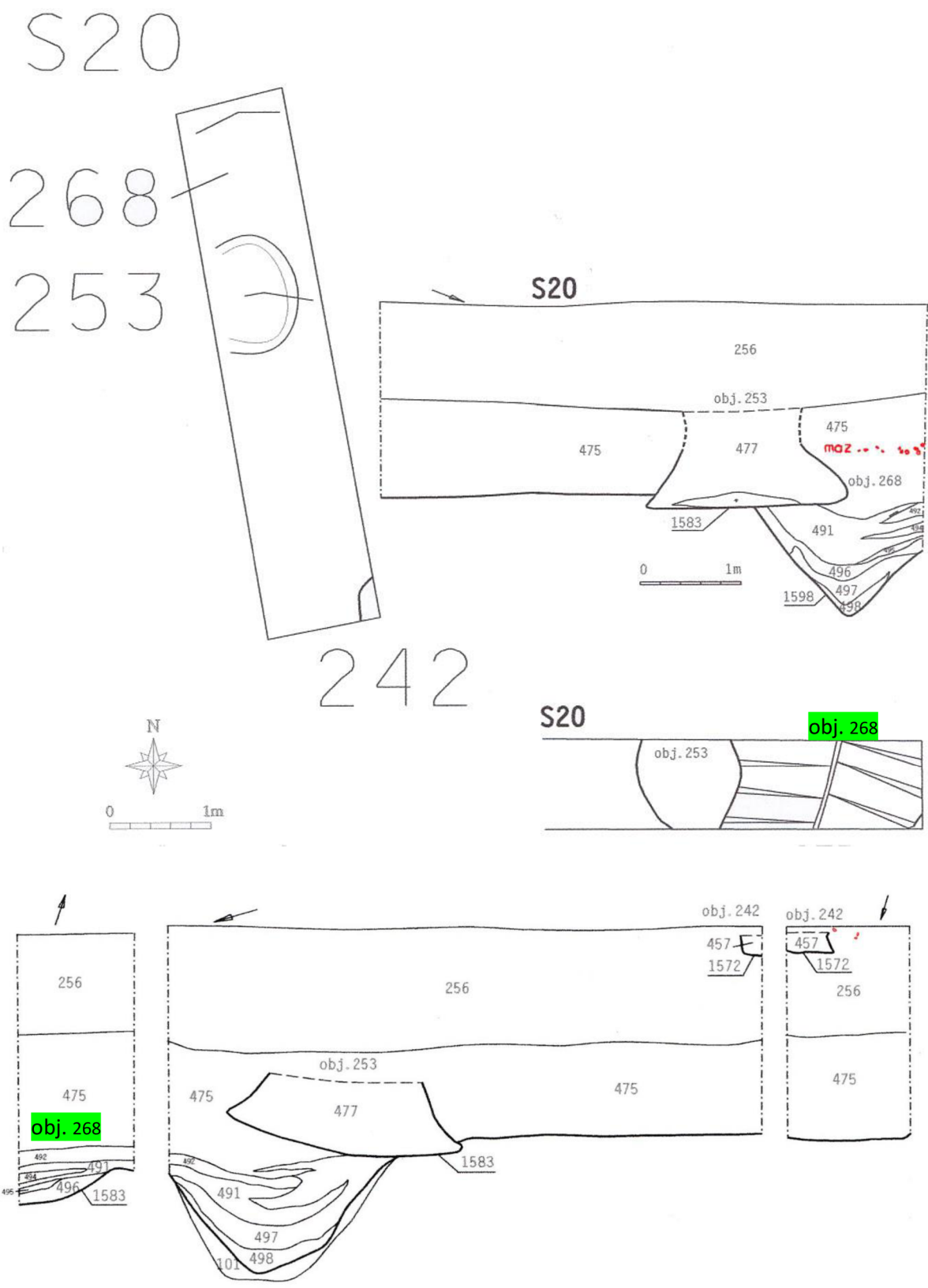

objektu
19

262 v sondě

Tab. 6: Půdorys a profil (KALÁBEK, 2013).

Tab. 7: Půdorys a profil objektu 268 v sondě 20 (KALÁBEK 2013).

Obr. X: sonda S20, obj. 268, celkový pohled, Z profil příkopu rondelu od V (KALÁBEK 2013).

Obr. X: sonda S20, obj. 268, detail, V profil příkopu rondelu od Z (KALÁBEK 2013).

